Mazpulks

1938
5. Nr.

Pacelsim karogus mastā

Atjaunojam

dzeloņu stiepules (apcinkotas)

pārdošanu ar valdības piemaksu lauksaimniekiem ganību aploku ierīkošanai pret pagasta valdes apliecību par
Ls —,45 kg. franko Rīga vai Liepāja

NB. Lauksaimnieki stiepuli var iepirkt **vietējās patērētāju biedrībās** un **c/s „Turība."** Pagasta valdes apliecībā jābūt uzrādītam, ka stiepule vajadzīga ganību aploku ierīkošanai, un kāds vairums kilogramos vajadzīgs. Vienā sainī ir apm. 200 metri un sainis sver apm. 25 kg

Centrālā savienība „TURĪBA"

Rigā, Dzirnavu ielā 68. Tālr. 31835

Apdrošināšanas akciju sabiedrība

„DROŠĪBA"

Akciju kapitāls Ls 2.500.000,—

uzsāka darbību **š. g. 12. aprīlī** sabiedrības mājās **Rīgā, Vaļņu ielā 1**

Izdara šādas operācijas:

uguns apdrošinājumus
personu apdrošinājumus
transporta apdrošinājumus
valoru apdrošinājumus
ielaušanās zādzību apdrošinājumus
stiklu apdrošinājumus
civiltiesiskās atbildības apdrošinājumus
automobiļu apdrošinājumus

Apdrošināšanas A/S. „Drošība" ieguvusi no Latvijas Kreditbankas bijušā A/S. I. Rīgas apdrošināšanas sabiedrība, dib. 1765. g. apdrošinājumu portfeli, sakarā ar ko visi pastāvošie apdrošinājumu līgumi pāriet uz A/S-bu „Drošība" un paliek spēkā arī turpmāk.

Mazpulkus

Latvijas Lauksaimniecības kameras mēnešraksts jaunatnei un mazpulku dalībniekiem
Iznāk katra mēneša 15. dienā.

Redakcija un ekspedīcija: Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, Tālr.: redakc. 1000—14, eksped. 1000—47
Abonēšanas maksa: Gadā Ls 2,—. Atsevišķs numurs 20 sant. Tekošs rēķins pastā 4564
Sludinājumu maksa: 1/1 lapas puse — Ls 100,—, 1/2 lap. p. — Ls 50,—, 1/4 lap. p. — Ls 25,—

5. (88.) Nr. 1938. g. 15. maijā VIII g. gāj.

Mazpulku uzvedums «Slava darbam» Nacionālā Operā

Neaizmirsīsim sevi rūdīt un norūdīt

J. DRUVA, Preses biedrības priekšnieks

Cilvēka dzīve, personīgā, individuālā dzīve, nav pilnīga, ja mums nav dzīva sakara ar savas tautas vēsturi, tad nevar būt arī dzīves uzplaukuma. Tautas vēsturē ir viņas sevišķo spēku izteiksme. Vēsture sniedz skaidrību un rāda tautas stiprumu. Viņa dod arī cilvēka dzīvei būtības nozīmi.

Šīs atziņas dzīves būtības izpratnē neviens otram nevar iedot, tās pašam vajaga iemantot iekšējā augšanā, kas sākas jau ģimenē, šai ikvienā garīgā spēka visskaidrākās straumes mierīgajā avotā. Pie tā pieliksim vēl klāt un paturēsim prātā, ka visu cilvēka dzīvi noteic jaunības gadi, jaunības gadu pieredzējumi, piedzīvojumi un tas, ko jaunībā cilvēks sava gara krājumā sev iekrājis. Protams, ka ikviena mūsu vēlēšanās var būt, lai mēs, atsevišķie cilvēki, izaugtu noderīgi tautas locekļi, jo atsevišķa cilvēka dzīvei jāatrod attaisnojums tautas dzīvē, lai tautas dzīve rastu attaisnojumu savukārt cilvēces

dzīvē un vēsturē. Tā tad katram no mums, tāpat kā katrai tautai, ir savs aicinājums.

Ar to arī jāsākas mūsu tautas dzīves jaunajam posmam, un mēs esam šo savu tautas dzīves jauno vēstures posmu jau ievadījuši. Pēdējos 4 gados pēc 1934. g. 15. maija mēs esam jau daudzkārt pierādījuši savu dvēseles dziļumu, savas dvēseles cildenumu. Bet mēs nevaram apstāties pie tā, ko esam jau sasnieguši. Lai vēl tālāk varētu izkopt savus garīgos spēkus kalpošanai šim skaistajam aicinājumam, tad meklēsim vēl tālāk rakstos, mācīsimies savu vēsturi, siesim savu pagātni ar tagadni, tā iegūstot arī spēju saskatīt savas tautas nākotni. Lasīsim labas grāmatas, jo tās ir, kas liecību arvien dod par mums. Meklēsim rakstos, mūsu tautas pagātnē, meklēsim tur, nokratīsim visu svešo, dosim savai gara dzīvei nepieciešamo patstāvību. Brīvība ir izaugusi no tautas pagātnes, jo dzīvinošais avots ir pagātne, kas izskaidro un noskaidro tagadni un tagadnei ļauj skatīt nākotni. Šo vārdu attaisnošanai, mazpulku jaunatne, gribētos dot jums dažus piemērus.

Mēs visi allaž dzirdam, sevišķi mūsu agronomi vienmēr atgādina, ka dāņiem esot ļoti augsta kultūra, un tā ir taisnība. Dāņu kultūra ir ļoti augsta, materiālā un arī garīgā. Bet vai tāda labklājība dāņu tautai bijusi vienmēr? Paskatoties tikai drusku atpakaļ vēsturē, mēs redzam ko citu. Atiesim tikai nepilnus 100 gadus atpakaļ. Atcerēsimies tikai 1864. gada karu, kad Prūsija karoja ar Dāniju. Prūsijai toreiz palīdzēja tā pati Austrija, kuru šodien Vācija pazudina. Toreiz Prūsija kopā ar Austriju sakāva dāņus, atņēma Dānijai lielās dāņu provinces Holsteinu un Šlezvigu, visu dienvidus daļu dāņu valstij. Pagāja daži gadi, sākās lielais franču un prūšu karš. Dāņi domāja, ka franči šai karā sakaus vāciešus un ka viņi dabūs atpakaļ savas zaudētās provinces. Bet iznāca liela vilšanās: vācieši 1871. g. sakāva frančus, un savas zaudētās provinces Dānija atpakaļ nedabūja. Tas ir tas laiks, kad darbojās Gruntviga dibinātās tautas augstskolas, tas ir laiks, kad Gruntviga tautas augstskolas sauca dāņus skatīties pagātnē, meklēt savās sirdīs un rakstos, un no tautas gara mantām smelt spēkus tagadnei un saistīt tagadni ar nākotni. Un Gruntviga tautas augstskolas darīja brīnumus. Dāņu tautai sākās jauns, garīgs apvērsums. Vācu uzmanību un vācu iespaidu, kas jau bija stipri iespiedies dāņu tautā, dāņi nokratīja. 1918. gadā pēc lielā kara dāņi atguva arī savas provinces.

Redziet — ne spēks, ne materiālā vara ir tā, kas dažkārt tautām dod uzvaru, bet garīgi ieroči, garīgais spēks ir arvien tas, uz kuŗa mēs labāk varam palaisties. Un tāpēc arī visos grūtajos brīžos, visās grūtajās stundās lai mūs vada doma par to, kā kļūt pašiem savās sirdīs, savā dvēselē, savā garā bagātākiem, jo līdz ar to mēs būsim nesalaužami un stipri.

Drusku augstāk uz ziemeļiem no Dānijas ir valsts, vārdā Norveģija. Šī valsts zaudēja savu patstāvību lielajā Napoleona karā. Viņa tika pakļauta kaimiņvalstij Zviedrijai, kur Napoleons iecēla vienu no saviem maršaļiem par karali. Un norveģu tauta sāka pamazām pagrimt, viņa pagrima pat tik tālu, ka aizmirsa savu mātes valodu. Īsā laikā dāņu augstā kultūra, kas bija sākusies Gruntviga laikos, nomāca apspiestos norveģus. Intelliģenti, izglītoti cilvēki runāja dāņu valodā. Viņu darbi, daudzi viņu skaistākie literātūras darbi uzrakstīti dāņu valodā. Norveģu valoda bija vēl uzglabājusies tikai vienkāršos strādniekos un zemniekos. Un ja kāds gribēja dzirdēt norveģu pareizo valodu, tad vajadzēja iet ārā ciemos pie strādniekiem un zemniekiem. Bet gara gaisma, kas bija sākusies Gruntviga laikos Dānijā, pamazām plūda arī uz ziemeļiem. Norveģu tauta sāka tādas pat tautas augstskolas dibināt, kādas Dānijā dibināja Gruntvigs. Pienāca 1905. gads. Norveģu tauta kļuva atkal brīva. Viņa nu atkal savā garā bija tik stipra, ka varēja bez ieroču cilāšanas, bez kara, bez asins izliešanas pateikt zviedru valdībai, ka, no šīs dienas sākot, mēs neatzīstam vairs Zviedrijas virsvaldību un mēs esam neatkarīga tauta un neat-

karīga brīva valsts. Mēs arī zinām, ka norvēģu tautas kultūra ir ļoti augsta un mēs daudz ko vēl varam no viņiem mācīties.

Atiesim drusku atpakaļ 13. g. s. Vācieši mūs uzvarēja tikai tādēļ, ka mēs nebijām apvienoti, ka atsevišķie novadi, atsevišķas valstiņas savā starpā plēsās un cīnījās priekšrocību, goda un slavas dēļ. Un vācieši mūs beidzot uzvarēja un pēdējam latviešu zemgaļu karalim bija jāiet trimdā, lai nekristu vāciešu gūstā.

Pagāja gadu simti smagā nospiestībā, bet pienāca 19. g. s., un mēs visi tagad atceramies un ar lielu sajūsmu lasām rakstus, ko no 1837.—1875. gadam dzīvojušais Kronvaldu Atis teicis un rakstījis. Mēs atceramies un ar lepnumu runājam par Krišjāni Valdemāru. Tagad mēs ceļam gaismā atkal Pumpuru, mēs atceramies Ausekli, Juri Alunānu, Māteru Juri. Šai laikmetā, pagājušajā gadu simtenī ap 60. un 80. gadiem, latviešu tautā radās balsis, kas sauca mūs atpakaļ, sauca atcerēties pagātni, saprast tagadni un raudzīties latviešu tautas nākotnes brīvībā. Šīs balsis nepalika bez atbalss. Nepalika bez atbalss, jo viņās skanēja pravietojums nākotnei. Kā vienu no visjaunākajiem praviešiem, šī laika praviešiem, es gribētu vēl minēt Edvartu Virzu, kurš visos iepriekšējos gados taču nemitīgi rakstījis par virsvadonību, par vienvaldību, par tautas vienību, vienprātību un saskaņu, par ko niknajos partiju laikos Virzas rakstus visādi nicināja, izsmēja. Redziet, šie vīri, sākot no Kronvalda un beidzot ar Virzu, rakstniecībā skatīdami pagātni, veldzēdami savas karstās sirdis pie pagātnes notikumiem, pārmeta tiltu no pagātnes uz tagadni un spēja saskatīt tautas nākotni. Jo tas, ko Kronvalds toreiz pareģoja un garā saskatīja Māters un Valdemārs, tagad piepildījies. Šiem pravietiskajiem aicinājumiem sekoja 1918. gads — mūsu brīvības atgūšana, patstāvīgās valsts nodibināšana, bet 1934. gadā piepildījās Virzas pravietojumi un iestājās arī tautas vienprātība — brīnums, brīnums lielāks, kāds mūsu zemē jebkad pieredzēts.

Bet ja nu mēs esam varējuši sākt sadarboties vienprātībā šai tautas labākajā dzīves posmā, nekā tas bijis agrāk, tad neaizmirsīsim, ka vēl nav viss sasniegts. Vēl viss izcīnītais tiks likts uz svaru kausiem un kā mūsu tautas, tā katra individa raksturs stipri tiks svērts. Vēl pārbaudījumi nāks mūsu ticībai, mūsu izturībai un arī mūsu tēvzemes un tautas mīlestībai. Tas, kas notiek pasaulē, ir vislielākais paraugs un piemērs mums, kā arī mūsu dzīvē, mūsu tautas dzīvē var nākt vēl tādas lietas un notikumi, kad viss mums būs jāliek uz spēles: rakstura stiprums, ticība, izturība, tautas un tēvijas mīlestība. Un ja nu mēs gribam pastāvēt, ja gribam pastāvēt un uzvarēt un kā tauta dzīvot mūžīgi, tad mums jau šodien jātiek skaidrībā, vai esam pietiekoši stipri savā rakstūrā un garā, vai mūsu ticība ir tik liela, ka varam kalnus pārcilāt, ka nekas mūs nevar vairs salauzt. Vai mūsu ticība ir tik stipra, kā skanošais tērauds? Un tautas un tēvijas mīlestība? Kā ir ar to?

15. maija gaišajos sajūsmas brīžos neaizmirsīsim domāt par to, neaizmirsīsim sevi pārbaudīt un savu pienākumu pildīšanā neaizmirsīsim sevi rūdīt un norūdīt.

Mēs esam šīs zemes bērni, šīs zemes, kas mūs uzlur un uzturēs; te katram jāatrod šai zemē sava vieta, šī vieta jāmeklē un jāatrod, klausot dzīves un vēstures dzelzs likumiem

Dr. K. ULMANIS

A. LŪKS

Jūras krasts pie Ventspils

Latvijas robeža ar Baltijas jūru ir gandrīz 500 km. Jūra arī ir kopīga manta, tā nepieder atsevišķam cilvēkam. Pa pasaules jūrām var braukt visu tautu kuģi, krastu tuvumā — parasti 3 jūras jūdžu, t. i. apm. 5,5 km attālumā — ūdeņi skaitās valsts īpašums. Ja iedzīvotājiem zemes sāk trūkt, un katram noderīgam stūrītim jau ir īpašnieks, tad ūdeņos vēl pagaidām liela brīvība.

Septiņas desmitdaļas no zemes virsas aizņem jūras. Liktos, ka tas dotu iespēju dzīvot vēl daudziem miljoniem iedzīvotāju. Patiesībā tas tā nav — cilvēks ūdeņiem nav piemērots, viņš īsti dzīvot var tikai uz zemes. Bet jūru izmantošanā vēl nav darīts viss iespējamais; šķiet, ka, nepieciešamības spiests, cilvēka radītājs prāts šajā virzienā vēl daudz ko panāks.

Mūsu zeme atrodas tuvu jūrai, bet daudz ir to cilvēku, kuri nav jūru redzējuši, vai ir tai tikai skatu uzmetuši. Skaista, bet barga ir jūra, tāpēc vairākums cenšas izvairīties savās dzīves un darba gaitās no viļņojošā ūdens plašuma. Ja mēs gribam ar katru dienu rosīgāk dzīvot, ar katru dienu apgrozīt un izlietot vairāk vērtību, tad ir jāpiegriežas tām vērtībām, kuras līdz šim ir mazāk izmantotas, bet var vēl ko dot. Pamazām šī tieksme pārvēršas darbos. Radio ziņās mēs dzirdam, ka rītu tādā un tādā virzienā izbrauks transporta auto ar zivīm. Līdz šim zemes iekšienes ļaudis jūras zivis redzēja paretam, gada tirgos. Tajā pašā laikā zvejnieki reizēm nezināja, kur zivis likt. Vajadzība un griba ir sasniegusi to, ka jūras zivis lieto ne tikai jūras piekrastes cilvēki, bet arī tālāk dzīvojošie.

Šajā virzienā iespējams iet vēl tālāk. Ne pie mums, ne citur vēl nav atrisināts jautājums, kā zivis lielākos daudzumos piegādāt patērētājam svaigas. Ja to būtu iespējams praktiski atrisināt, tautu uztura saimniecībā daudz kas grozītos. Bet arī pašreizējos paņēmienus — žāvēšanu, sālīšanu, konservēšanu — lietojot, iespējams zivju patēriņu pavairot. Vēl jūrā var „smelt"!

Zvejnieka dzīve nav viegla. Pieej pie jūras, tā liekas mierīga, klusu čalo gar krastmalu, līdzenā spogulī plešas pret apvārsni. Bet cik ilgi? Drīz tā viļņo un bango, draud ieraut dzelmē katru, kas tai uzticējies. Ikgadus jūra paņem daudzu zvejnieku dzīvības.

Zvejniekam vajadzīga stipra laiva, vajadzīgi gari tīkli, daudzi rīki. Tas viss prasa līdzekļus, prasa darbu. Daudz darba prasa rīku labošana, uzturēšana. Un cik reizes ir jāatgriežas ar pavisam nabadzīgu guvumu! Dažreiz ne tikai bez loma, bet arī bez tīkliem — trakojot jūra nežēlo neko.

Kara laikā mūsu zvejnieku vairākumam bija jāatstāj savas dzīves vietas, jāzaudē dārgie tīkli, tāpēc arī daudzi sāka piegriezties zvejas vietā zemkopībai. Jaunā dzīves rosība ietver arī zvejniecību, un tagad zvejas laivu, tīklu un zivju pārstrādāšanas ierīču skaits arvien aug. Visu to, ko nevarēja veikt,

Ar jūras mēslu vezumu mājup

Ko pārējie lauksaimnieki ved no kūtīm, to jūrmalniekiem dod jūra

panākt viens cilvēks, veic kopdarbība un valsts.

Zvejnieki ir mūsu kopīgās, saistītās, saslēgtās dzīves viena — un smaga — darba darītāji. Viņi gadā sazvejo ap 15 miljonu kilogramu zivju, tas ir tik daudz barības vielu, cik iegūst no 60.000 liellopiem. Pašlaik ar zvejniecību nodarbojas tikai nepilni 5000. Mūsu gaŗajai jūŗas piekrastei tas nav daudz — uz katru krasta kilometru iznāk tikai desmit zvejnieku. Jūŗa ir plaša, jūŗa ir dziļa, daudz zivju ir lielajos ūdeņos, vēl daudzi varētu mest tīklus.

Pašlaik visvairāk tiek zvejotas reņģes, tad mencas, plekstes, brētliņi. Tās ir mūsu pašu jūŗas zivis. Tikai silķes— nedaudz tūkstošu mucu gadā — esam mēģinājuši gūt tāļjuŗas zvejā. Taisni te ir vieta, kuŗa gaida uzņēmīgus jauniešus. Ziemeļu ūdeņi vēl brīvi katram. Katru gadu tajos parādās milzīgi siļķu bari, kuŗus zvejo citu tautu zvejnieki. Un mēs, kas patērējam gadā ap 100.000 mucu siļķu, vēl nevaram tās paši sazvejot. Mēs tās pērkam un izdodam gadā ap 5 miljoni latu. Viss ir jāmācās, visam vajaga laika, bet viss ir izdarāms. Miljoniem siļķu peld ziemeļu ūdeņos, tā ir visas cilvēces kopīga manta, katram ir tiesība braukt un zvejot tās. Tāljūŗu zvejniecība ir viens no retiem darba veidiem, kur ir vieta dēku meklētājam, gŗūtību nebaidītam cilvēkam. Nebūs jau tā lieta tik viegli iekārtojama, bet to nedarīt būtu grēks. Arvien vairāk rodas cilvēku, arvien vairāk grib patērēt katrs cilvēks, zemes ražībai ir robežas, — ir jāmeklē jauni vērtību avoti.

Kad palasām, ko zinātnieki stāsta par jūŗu, tad rodas nemiers. Bez zivīm tur tikdaudz dažādu dzīvnieku, stādu, ūdenī izkusušu visdažādāko vielu.

Un galvenais — pagaidām vēl tas viss ir pieejams, tā ir bezīpašnieka manta: ja proti, ej un ņem. — Nav tik viegli paņemt! Taisnība, bet ko nevarēja vakar, ko nevar šodien, to rītu jau varēs. Kad vajaga, tad daudzko var. Bija tā, ka līdz 15. g. s. zivis lietoja tikai piekrastēs

Smags ir zvejnieka darbs, bet tas dod gadā 15.000 tonnu zivju, kas atbilst 60.000 liellopu gaļas svaram

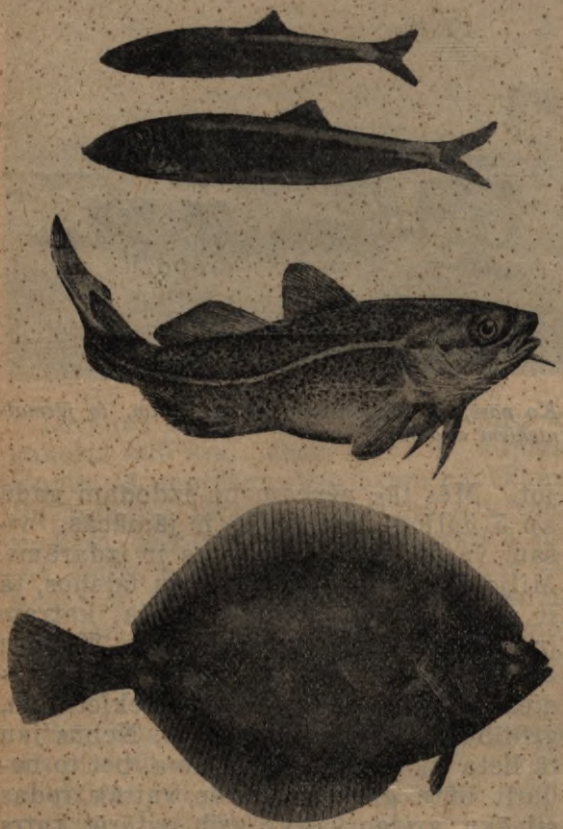

Visvairāk zvejotās jūras zivis: reņģes — 55%, mencas — 21%, plekstes — 12%. 1) no augšas, brētliņa, 2) reņģe, 3) menca, 4) plekste

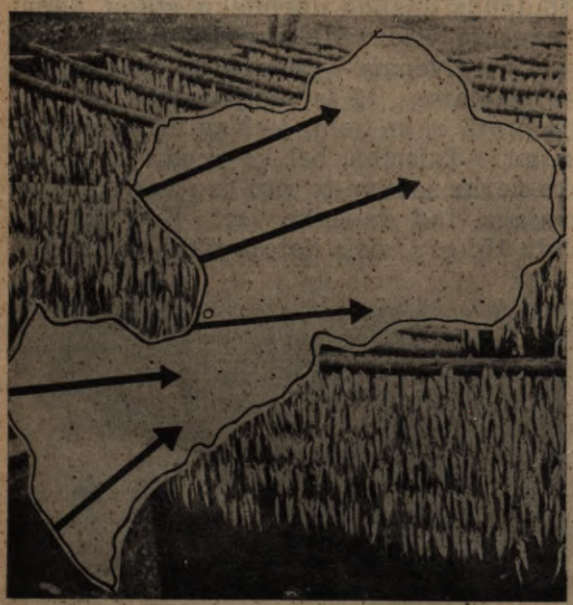

dzīvojošie. Lēnām, palēnām zivis kļuva par plašāku masu barību. Zinātnieki saka, ka daudzi no jūras dzīvniekiem ir labu labā barība. Jaunietim — nākotnes saimniekam — tas jāatmin, un kādiem būs jābrauc, jāpētī, kuŗus dzīvniekus var lietot, kā tos iegūt, kā pārstrādāt, piegādāt. Plašs darba lauks būtu ziemeļu jūrā!

Tad jūras augi. Pagaidām mēs izlietojam tos gandrīz tikai jūras mēslu veidā. Pētījumi atkal rāda, ka augus varētu izlietot arī citādi. Vismaz tajos uzkrātos sāļus mēs varbūt samērā drīzi varētu iegūt ar piemērotu pārstrādāšanu. Šo augu lieljūrā ir veseli meži, plašas peldošas pļavas. Grūtāki, varbūt, būs iegūt izkausētās vielas, bet, ticot cilvēka prātam un gribai, ir jātic, ka arī šīs vērtības ar laiku liksim lietā, ka aiztaupīsim naudu, paši no jūras iegūstot medikamentus un ķīmikālijas.

Lai arī cik ātra un ērta ir sauszemes un gaisa satiksme, smago mantu pārvadāšanai, šķiet, noderīgākais un lētākais ir un paliks ūdens ceļš. Arī šis ceļš vēl brīvs. Vēl katrs var braukt pa pasaules ūdeņiem un pelnīties, pārvadājot tautu bagātības. Vairāk kā simts latvju kuģu jau peld pa dažādām jūrām. Bet arī te jaunietim — nākotnes saimniekam — ir jādomā: vēl vairāk jābūt kuģiem ar mūsu karogu, vēl tālāk tiem nākotnē jāpeld, vēl vairāk mantu jāved, vēl vairāk darba un peļņas jādod! Mēs dzīvojam pie jūras, jūras tautu iespējas mums dotas, mums jāmācās tās pilnā mērā izlietot.

Ir pagājuši vikingu laiki. Kartēs ir redzamas visas zemes un jūras, nav vairs vietā dēkaiņu sirojumi uz nezināmām zemēm. Mūsu laiks liek iedziļināties, pētīt, meklēt atziņas, atrast pārveidošanās, izmantošanas paņēmienus. Jūrās tikdaudz vēl neizpētītu, neizmantotu vērtību. Jūra ir barga, cilvēkam grūti tai piekļūt. Tak prāts, griba, izturība veic daudzko. Ja zēns gribēs valdīt jūru — vīrs to valdīs.

Jūras zivju bagātībām ir jāiet uz zemes iekšieni

Tēvzemes mīlestība latvju tautas dziesmās

Senais latvietis atstājis mums savas domas un jūtu dzīvi tajā lielajā vēstures grāmatā, ko saucam — latvju tautas daiņas. Nevienai citai tautai nav tik bagāts tautas dziesmu, teiku un pasaku krājums, kurā tik pilnīgi un skaisti atspoguļojas tautas uzskati, dzīve, darbi un ticējumi. Pie šiem neizsmeļamiem, mūžam dzidriem tautas dzejas avotiem mums jāatgriežas arvien, arvien, kad metam skatus tautas pagātnē un kad meklējam senās takas, pa kurām gājis latvietis, savas dziļās domas domādams.

Jau no senseniem laikiem latvietis mīlējis savu zemi un tai pieķēries tā, kā reti kāda zemkopju tauta. Lielais dabas bērns — latvietis saaudzis ar savu apkārtni, ar visu, kas viņam kalpo un kam viņš pats kalpo, ar dzīvo un nedzīvo dabu, un viņš laidis dziļas saknes savā dzimtajā zemē. Tāpat kā veci koki nav pārstādāmi citā vietā, tā arī seno latviešu vārds saistās ar tēvzemi — Vidzemīti, Kurzemīti.

Mīlēdams savu zemi, savas tēva mājas vairāk par visu, senais latvietis gadu simtu ilgajā attīstības gaitā izveidoja noteiktu dzīves uzskatu, stingras ieražas un tecējumus, kas pārgāja no paaudzes uz paaudzi un kā vērtīgs mantojums nonāca līdz mūsu — jaunākam laikmetam. Kas mīl sava tēva mājas, kas zemei pieķēries ar visu savu būtni un kas zemes darbam ziedo visu mūžu, tas paliek arī par savas tēvzemes cīnītāju, tas aizstāvēs arī savu brāļu un tautiešu zemi.

„Kalnā kāpu skatīties,
Kas ar manu tēvu zemi:
Vai ar leitis, vai tatāris,
Vai irbīte purināja."

No šīs tautas dziesmas redzams, ka „tēvu zeme" te minēta plašākā, vispārīgā nozīmē. Še nav strīdus starp brāļiem, tēva zemi dalot, kas dažkārt radīja naidu un strīdus, bet gan rūpes par dzimtenes drošību pret svešiniekiem. Pieķeršanās tēva mājai un tēvzemes mīlestība senajā latvietī radīja kareivisku garu. Latvietis savu dzimto zemi pret svešiniekiem aizstāvēja vīrišķīgi un bez bailēm, un to apstiprina daudzas latvju tautas dziesmas:

„Uz ežiņu galvu liku
Sargāt savu tēvu zemi;
Labāk manu galvu ņēma,
Nekā manu tēvu zemi."

Latvietis nav kārojis svešas zemes un mantas. Tautas dziesmas apdzied seno latvju karotāju, kas nekāro „krievu naudas", bet:

„Tie grib savu tēvu zemi,
Tēva bērus kumeliņus."

Cīņā par šīm augstām vērtībām latvietis jož zobentiņu un seglo savu kumeliņu.

Ne skaļa bravura, bet dziļa iekšēja apziņa vadījusi seno latvju arāju-karavīru. Un šī apziņa dod viņam lielu spēku un ticību:

„Labāk mani karā kāva,
Ne celiņa maliņā:
Lielu kungu karā kāva,
Suni ceļa maliņā."

Vai atkal:

„Māsiņai liela slava,
Karā kauts bāleliņš."

Un šo karavīra dižo slavu — varoņa slavu, kas mirdz kā saule zobena galiņā, apzinās arī māsa.

Savu tēvu zemi aizstāvēt karā senais latvietis devās skaidru galvu, bet ne kara skurbulī. Viņš apzinās kara vīra grūtības un smagās kara nastas. Savu pretinieku viņš nenicina, kaut arī uzlūko to no augšas.

Ar savu pārākuma apziņu latvietis varēja droši doties karā aizstāvēt savu tēvu zemi. Viņš zināja, ka uzvarēs krievus, vāciešus un visus pārējos, ko vien min latvju tautas dziesmās.

Arī latvju māte

„pati dēlu karā raida,
Sak, dēliņ, tev jājāj
Ienaidnieku pulciņā."

Tā ir augstākā varonība, ko cilvēks spēj savas dvēseles dziļumos atraisīt. Dziļā godbijībā mēs liecam ceļus varonīgās latvju mātes priekšā. Viņa izauklējusi mūsu tautu brīvu un baltu un devusi mums iespēju skatīt:

„Mieru, mieru, vaļu, vaļu,
Lai palika šī zemīte!
Kara kungi savas bruņas
Lemešos sakaluši."

Vērojot tēvu zemes mīlestību un varonības garu latvju tautas dzejā, neviļus rodas jautājums: „Vai latvietis — tagadējais latvietis — nav līdzīgs senajam latvietim? Un vai garīgā strāva un senie tikumi nav uzglabājušies mūsu tautā līdz pat pēdējam laikam?

Latvijas notikumi pasaules kara laikā un brīvības cīņās ir labākā liecība tam, ka tēvu zemes mīlestība mūsu tautā ir tikpat dziļa, kā gadu simtus atpakaļ, kad radās šīs tautas dziesmas. Kad latvju zemi apdraudēja ienaidnieks, tad cēlās visa latvju tauta un lika savas galvas uz ežiņas. Tūkstošiem arī nolika savas galvas, ar apziņu, ka „labāk manu galvu ņēma, nekā manu tēvu zemi." Un kad 1918., 19. un 20. gadā prezidents **Dr. Kārlis Ulmanis** sauca tēvu zemes dēlus cīņā, lai iegūtu dzimtās zemes brīvību un neatkarību, tad no visiem zemes novadiem zem sarkani-balti-sarkanajiem karogiem pulcējās latvju jaunatne un devās cīņās un dega tēvzemes mīlestības ugunīs.

Nekas nav mūsu tautas dvēselē zudis nc tiem tikumiem, par kuŗiem runā minētās tautas dziesmas. Tas ir mūsu tautas pirmatnējais spēks, Lāčplēša gars, kas dara zemi stipru un brīvu. No sirmās latvju senatnes līdz mūsu dienām plūst dziļa dzimtenes mīlestības straume, un tā kaldina mājas, novadus un ciltis vienā tautas kaŗa pulkā tad, kad zemei mācas virsū ienaidnieks, kad tēvu zemei grūti laiki. Šos kaŗa pulkus senatnē vadīja Viesturs, Namējs un Lamekins, tagad tie stāv tautas Vadoņa prezidenta **Dr. K. Ulmaņa** virsvadībā, bet uzdevums tiem tas pats — sargāt savu tēvu zemi.

Paies vēl gadu simti un tūkstoši, bet šis uzdevums un varoņu slava nekad nebeigsies.

Pirmā vaga

L. PURMALE

„Tēt, pastāsti vēl kautko!" lūdzās mazais Alnis, pūlēdamies tikt tēvam līdzi, un viņa mazā, gaišmatainā galviņa šķita kā gaišs punkts mīkstajā vakara krēslā. Jaunsaimnieka Smilgas sejā atplaiksnījās kluss laimīgs smaids. Alnis, to vērojot, zināja, ka uz lūgto „vēl kautko" vairs nebūs ilgi jāgaida. Bet tad — tēva seja it kā satumsa, acīs iegailējās tāds savādi svešs mirdzums, un Alnim zuda cerība kautko paklausīties, kaut tēva stāsti bija tik jauki...

„Labi, Alnīt," un tēva roka glāstā pārslīdēja mazā galvai, „apsēdīsimies tepat uz sola, tev jau kājiņas būs piekusušas tīrumus apstaigājot!" Alnis labprāt paklausīja, jo, kaut gan negribējās atzīties, tāds smags nogurums gulēja gan kājās un visā mazajā ķermenītī: tēva lauki bija 45 pūrvietas, bet Alnim tuvojās tikai 8. pavasaris . . .

Tēvs vēl nesāka, bet klusi lūkojās alkšņos, aiz kuŗiem pavasaŗa steigā jautri čaloja Bērze. Arī Alnim patika vakaros klausīties tuvos un tālos trokšņos. Likās, ka ar krēslas iestāšanos viss kļūtu tuvāks, dzirdamāks un noslēpumaināks. Bet pašlaik visvairāk domas nodarbojās ap gaidāmo tēva stāstu un mazās actiņas spraigā ziņkārē kavējās pie tā lūpām.

„Redzi, dēls, patiesībā es tev to gribēju stāstīt vēlāk, kad būsi liels un varēsi visu saprast, bet, kad nu tu man visu tā prātīgi uzņem, lai iet arī ātrāk.

Tas bija 1918. gadā, kad mūsu zemei bija smagas un grūtas dienas. Sveši kaŗa pulki gāja pār to, un ļaudis bija kā niecīgi smilšu graudiņi vētrā. Neviens, vakarā gulēt iedams, nezināja, kāds ausīs rīts. To visu tu, dēls, labāki sapratīsi, kad iesi skolā un mācīsies Latvijas vēsturi. Gribu tikai, lai tu tad zinātu, ka 1918.—1920. gadi tajā ar tautas sāpēm ierakstīti tikuši...

Tajā laikā man bija tikko 17 gadu.

Pats dzīšu savu pirmo vagu

Kādu dienu es sacīju savai mātei: „Māt', es arī iešu cīņā. Abiem mums maizes nepietiek, bet kad tev par mani vairs nebūs jābēdā, tad tu iztiksi. Es negribu, ka tu katru dienu pazemīgi stāvi rindā pēc maizes gabala un pūlies runāt svešā vācu mēlē. Vācietim jāpazūd no mūsu zemes!" — „Vī, dēls, kurt' nu šis pazudīs! Kad jau lielie nevar padzīt, ko tad tu!" — un māte kā šaubīdamās nolūkojās uz manām izstīdzējušām rokām un caurajiem zābakiem. „Visi kopā padzīsim!" un to es izteicu ar tādu sirds pārliecību, ka māte vairs nepretojās. Tā es aizgāju cīņā. Biju Nāves salā, Livānos, pie Ventas... To sīkāk tev stāstīšu, kad šo vietu nosaukumi tev vairs nebūs sveši. Pietiek, ka tagad zini, ka mēs gājām dzīt ienaidnieku, dzināmies un — izdzinām. 1919. gada pavasarī mani ievainoja. Uz cīņas lauka toreiz daudzi apguļās, lai nekad vairs neceltos. Vēlāk slimnīcā man sacīja, ka es esot palicis dzīvs, pateicoties kādai nejaušībai: zūdot samaņai no liela asinszaudējuma, biju nokritis līdzās vecam, laukā pamestam arkla lemesim, un tas, atrazdamies nelielā uzkalniņā, uztvēris ó lodes, kas citādi būtu caururbušas manu galvu. Sanitāros bijis arī viens no maniem skolas biedriem, un tas lemesi pievācis, lai vēlāk man parādītu. Jā, tur bija 6 zīmes, kam manā dzīvē varēja būt liktenīga loma...

Māte izbrīnējās, kad ierados pie viņas ar plecā uzsietu roku un lemesi padusē. „Māt, pataupi to, man vēl jāiet atpakaļ!" Un gāju atkal... Šoreiz atgriezos tikai 1921. gadā un atpakaļ vairs negāju, jo naidnieks bija no zemes padzīts un dotais solījums piepildīts. Kad brīvības cīnītājiem sāka piešķirt zemi, pieteicos arī es un man iedeva tos tīrumus, kuŗus tagad tikko apstaigājām. Mana māte — tava vecmāmiņa — to vairs neredzēja, viņu bija smagi ievainojusi uz ielas plīsusi granāta. Savai krustmeitai viņa pēdējos vārdos lūgusi mani sveicināt un nodot man mantojumu — dziesmu grāmatu un veco lemesi. Un tā nu, atnākot šurp uz „Smildziņām" man bija dziesmu grāmata, lemesis un arī pati šo lietu nodevēja — tava māte.

Toreiz te bija tikai krūmiem noaugusi papuve. Mums nebija zirga, toties 4 stipras rokas, un kam tās ir, tam paveŗas viss. Te nu mums labi noderēja vecais lemesis. Pats ierīkoju tam visu pārējo, un arkls bija gatavs. Kaimiņš, Sildedžu tēvs, aizdeva uz dienu savu Bēri, un mēs izgājām „tīrumā".

„Kamdēļ tu pakalnu gribi atstāt neartu?" jautāja tava māte, kad, mazajam pakalnam pāri pārgājis, iespraudu arklu zemē. „Te lai aug ozols seno dienu piemiņai!", paskaidroju. „Sava zeme, savas mājas, savs ozols, vai tiešām tas viss būs mūsu?!" māte satvēra manu roku, un asaras tai bija acīs. Arī man tad lielā un dziļā laimē apmiglojās skats... Bēris kļuva nemierīgs, māte paņēma to pie galvas un svinīgā klusumā uzarām savā zemē pirmo vagu. Vagas galā izspurdza cīrulis un jautri pacēlās debesu zilgmē,

saukdams un skubinādams: „Tīrlī, tīrlī, vēl, vēl!“

„Tā, lai nu Dievs svētī pirmo arumu!“ sacīja māte un aizsteidzās uz māju (toreiz mēs dzīvojām tagadējā pirtiņā, citu ēku vēl nebija), no kurienes atskanēja mūsu vienīgā dzīvā inventāra — Raibaļas māviens.

Tā, Alnīt, sākām plēst līdumus, kopt zemi, celt ēkas un kad tu ieraudzīji dienas gaismu, bija viss paveikts, tikai pirtiņa bija kļuvusi veca un to tajā gadā pārjaunojām.

Bet katru gadu, pirmo reizi izejot tīrumā, pirmā vaga pieder vecajam lemesim. Arī rīt tas nāks savā gadskārtējā darbā un tu varēsi to labi aplūkot!“

Tēvs apklusa un raudzījās krēslā. Viņš bija iegrimis sevī. Alnim likās, ka upes čalā tikko dzirdētais vēlreiz atskanētu. Viņš saprata, ka tas, ko tēvs stāstīja šoreiz, bijis kautkas, kas ir vairāk kā pasaka, vairāk kā visa viņa mazā dzīve...

„Iesim nu, dēls, iekšā, māte būs jau nogaidījusies!“ — „Tēt, ļauj man vēl aizskriet līdz ozolam.“ — „Ko tad tur?“ — „Gribu... gribu to tikai noglāstīt!“ — „Tec' nu tec', tikai nepaliec ilgi!“ un tēva augums nozuda krēslā.

Teciņus Alnis devās uzkalniņā, kur tam pavasaŗa šalkas pilniem zariem draudzīgi māja ozols. Zēns noglāstīja to, tad abām mazajām rociņām spieda tā stumbru un ap sirdi bija gluži tāpat, kā toreiz, kad tēvam Ziemasvētkos pateicās par sen ilgoto jauno cepuri ar spožo nagu...

Rītā Alnis pamodās reizē ar tēvu un pūlējās ne mirkli nepazaudēt to no skata. Tēvs smaidīja, jo likās, ka šoreiz dēla domas tam ļoti labi zināmas. Beidzot atskanēja ilgotais: „Nāc nu!“ Tēvs aizveda Alni uz piedarbu. „Lūk, te jau viņš ir!“ Tas bija vecs arkls, un Alnis tūdaļ noliecās pie lemeša. „Kur tad zīmes?“ „Palūko labi!“ Jā, nu Alnis redzēja 5 iedobumus vienkopus un sesto tāļāk. Tad tas bija, kas viņam atdeva tēvu...

Kad vecais arkls kā pirms daudziem gadiem atkal bija iesprausts zemē, tēvs palūkojās uz Alni. Nostājies grāvmalā, tas noņēma cepurīti, ielika to padusē, salika rociņas kā vakarlūgšanai un kautko čukstēja. Tā, laikam, bija valoda, kuŗu viņa mazā sirds runāja Dievam...

„Nu, Alnīt, sāksim!“ Pašu Bēris priecīgs gāja vagu, tēvs uzmanīja, kā dārgumu turēja rokās veco arklu un arī Alņa mazā rociņa to bijīgi atbalstīja. Tad vaga bija galā. Tēvs izjūdza Bēri, lai kopā ar Sirmi jūgtu jaunajā arklā. Alnis satvēra tēva roku: „Tēt, es iešu skolā, lai zinātu visu, ko tu man stāstīji un tad es nākšu mājās un pats dzīšu savu pirmo vagu!“

Smaržoja zeme un debesu zilgmē, kur pavasaŗa ilgu traukti slīdēja viegli padebeši, baltām, gaisīgām buŗām, cīrulis priecīgi sauca: „Tīrelī, tīrelī, vēl — vēl — vēl!“, Smilga dzina vagu pie vagas un laimīgs smaids tā sejā gulēja visu dienu kā svētvakara saules zaiga.

Ganību eglei

V G.

Zini, vecā ganībegle,
Kad reiz tevīm gaŗām gāju,
Savā sirdī mīļi, mīļi
Tevi klusi sveicināju.

Kad zem tevis krusā slēpos,
Aizgājusi diena senā.
Ganībbirzī, tevīm gaŗām,
Ganiņš cits nu lopus dzenā.

Audz vēl ilgi, sirmā egle,
Vējš lai tevi nepieveic!
Ilgi vēl pār bērzu birzi
Pirmā rīta sauli sveic!

Kuplais dūms

KALNIETIS

Kas ir bērnība?

Un daudzi pieaugušie teiks, ka tas ir laimīgākais, jaukākais laikmets cilvēka mūžā, pats ziedu laiks. Atskatoties uz savu bērnību, cilvēks jūtas pa otram lāgam izdzīts no Paradīzes dārza. Un sirmgalvis, nesdams ar nopūtu savu gadu lielo nastu, nereti atceras bērnu dienas un klusi nopūšas: „Kaut es vēl būtu bērns!"

Bet patiesībā bērnība nemaz tik jauka nav. Tāda mums, pieaugušiem, viņa izliekas tikai tādēļ, ka visu slikto, nepatīkamo mēs esam nospieduši zemapziņā, bet cenšamies atcerēties tikai labo.

Patiesībā nevienam nav jāpārdzīvo tik daudz nepatikšanu, jāizcieš tik daudz sāpju un pārestību kā bērnam.

Locekļi tev, lūk, tirpst vien enerģijā, kā tu nevari ne brītiņu uz vietas nosēdēt, bet ej tu ko padari, — aplam! Gribi pakāpties ievā un paskatīties mazos zvirbulēnus ligzdā, — nekāp, nositīsies! Gribi mazajā upītē noķert kādu grundulēnu, — neej, noslīksi!

Svētdienās dievvārdu laikā uz laukiem vienmēr ir „klusuma brīdis", ja atskaita krākšanu visos kaktos. Tev, lūk, ir pieteikts no istabas ne soli neiziet, kamēr pieaugušie nepārtrauc krākšanu un neuzceļas no dienvidus miega. Tu sēdi uz remdenā mūrīša un garlaikojies. Skaties griestos un uz sienām, kur laika pirksts ir uzvilcis dažādas, nesaprotamas zīmes un uzgleznojis jocīgus skatus. Gan tu mēģini tur ko izpētīt, gan saskatīt milžus un pundurīšus, gan burvjus un raganas, bet pats jūti, ka tev tak ir un ir gaŗš laiks. Nožāvājies, sagrozies...

Nemanot tavu uzmanību ir saistījis runcis, kuŗš, uz remdenā mūrīša izlaidies, omulīgi ņurrā.

„Nez, ko runcis darītu, ja viņam saspiestu asti?" iešaujas prātā. Tu klusām pievelcies tuvāk runcim un ar pirkstiem mazliet paspied tā asti. Runcis ņurrā tālāk un par tevi neliekas ne zinis. Paspied jau stiprāk.

„Miau!"

Viņš paveŗ gan aci, bet tad snauž atkal.

Spēle tevi iekārdina. Turpat pie rieŗa uz izvilktas auklas piekārta un ar koka spīlītēm piesprausta žāvējamā drēbe, kuŗā vakar māte pēc vannas tevi slaucīja. Uz pirkstu galiem tu aizlien pie rieŗa, izņem vienu spīlīti un tāpat uzmanīgi lien atkal atpakaļ pie runča. Saņem visus spēkus un atveŗ spīlīti, tad uzmanīgi to tuvini runča astei. Tas gan atkal paveŗ acis, nožāvājas, aizdomīgi uz tevi paskatās, bet ņurrā tālāk. Tu palaid saspiestos spīļu galus vaļā. Tie nu iezīžas runča lepnumā.

Atskan sirdi satricinošs bļāviens, un runcis, kā nelabā apsēsts, šķaudīdams un šņākdams, drāžas no viena istabas kakta otrā, lec uz galda, no tā uz skapja, tālāk uz krasns. Gāžas puķu podi, sukas, gan pilnas, gan tukšas zābaksmēru kārbiņas, pie krāsns malas piekārtie sīpoli. Uz krāsns runcis ilgi netveŗas. Drīz viņš atkal jau ir zemē un turpina savu trako skrējienu. Tad, viens mirklis, un viņš ir krūstmātes Lienes gultā.

„Ūja, trakais! Ūja, trakais! Vai nu velns ir tavā astē, vai?" šī, no trokšņa pamodusies un rokas plātīdama, bļauj.

„Nav vis velns, bet spīles!" tu, priecīgs par to, ka vēl viens cilvēks pamodies, lepni paskaidro.

Bet runcis nu jau ir uz galda, kas stāv pie loga. Vēl mirklis, un viņš cauri rūtij izdrāžas pagalmā, tad tam pāri un, beidzot, nozūd gubenī.

Nu gan tu neparedzi vairs neko labu un stāvi bailēs kā sastindzis. Bet tad kā pa sapņiem jūti, ka tēva smagā roka tev satveŗ apkakli, biksiņas noslīd uz kāju galiem, kājas vairs nemetas pie zemes, jo tēvs velk tevi jau uz ceļagala, un žagaru slotiņa, kas vienmēr kā bubu-

lis stāv aizbāzta aiz vāceles, nežēlīgi sāk dzelt tavu sēdamo vietu.

Bet vai tu jūties ko ļaunu izdarījis? Tev tikai bija bezgala garš laiks.

Bērnu dienas, kas pavadītas starp pieaugušiem, ir velti zaudēts laiks. Tu gan redzi, ka pasaule ir plaša, bet pieaugušie to tev savelk tik šauru, ka tu nevari ne pakustēt.

Pavisam cita lieta, ja tu uz kādu brīdi izkļūsti no pieaugušo sabiedrības. Un ja nu vēl tev ir kāds labs draugs, tad liekas, ka pat saule sāk spīdēt spožāki.

Un man tāds bija.

Bija gan arī man brālis, gadus trīs jaunāks par mani, bet tas tik bija man vairāk par klapatu, nekā tur bija prieka. Kad jau nu visu tā pēc prāta tam izdabāji, tad nekas, varēja tīri glīti kādu brīdi padzīvoties, bet ja kādreiz mazliet, netīšām, pārgājās, tad, pasargi Dievs! raudiens gāja tūliņ vaļā, un no dzīvošanās nekā.

Nu gan tu neparedzi vairs neko labu un stāvi bailēs kā sastindzis

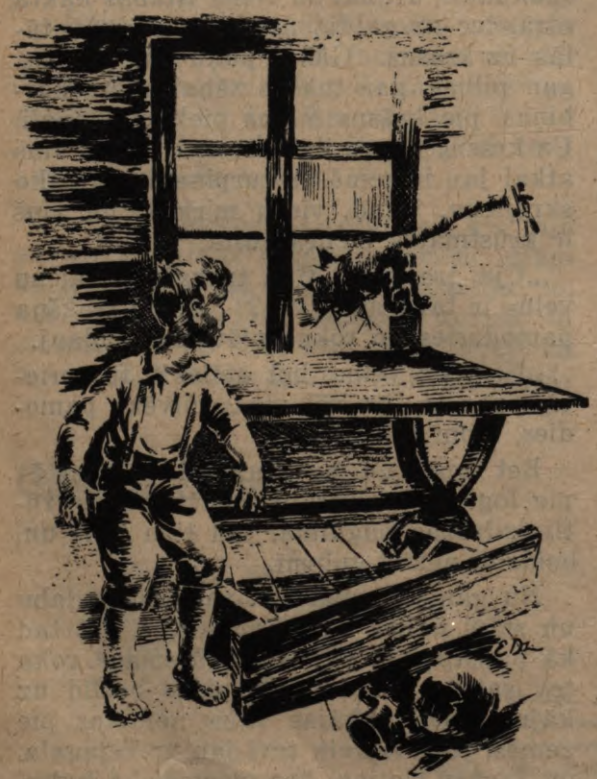

Dažreiz bija tā. Atnāk viņš man līdz cūkganos. Ganām purvmalā, kur aug kārkli. Sāku maukt stabulīti, jo pašreiz ir lobu laiks pavasarī. Es ar mazu rungulīti klapēju pa kārkla nūjiņu, lai atdalītos miza. Stāstu brālim, ka te maukšu stabulīti, ar kuŗu varēs pūst: fīfīfī! Abi šo to sarunājamies arī par citām lietām. Pa to laiku kārkla kociņam jau miziņa kļuvusi gluži zaļa un drīz vien arī nomūk. Izvelku no mizas pašu kociņu. Atgriežu augšas galiņu nost, nogriežu to slīpi un bāžu atpakaļ mizā. Brālis visu laiku manam darbam uzmanīgi seko, ka ne acis nepamirkšķina.

„Vai drīz būs?" viņš nepacietīgi beidzot ievaicājas.

„Tūliņ!"

Sāku nolīdzināt arī kociņa apakšējo daļu. Beidzot iebāžu mizā, kuŗai izgriezts „kakliņš" (mazs caurumiņš augšējā daļā), un sāku pūst, gribēdams uzzināt, cik dziļi apakšējais kociņš jābāž mizā.

„Dod, dod!" brālis, jau abas rokas izstiepis pēc stabulītes, brēc.

„Pagaidi tak, kamēr es izmēģinu!"

Nav gaidīšana! Tūliņ raudājiens klāt. Gan mēģinu apmierināt un dodu stabulīti, lai nu kāda viņa ir, bet tas neko nelīdz.

„Uz mammu!"

Un mazais sāk velties, asaras slaucīdams, kā kūlenis uz māju. Reiz abi cūkganos sākām taisīt no smiltīm „mājas". Esam jau sataisījuši labi daudz. Nospriežam, ka nu man jātaisa lielā „kungu māja". Labi. Izmeklēju vietu druscin attālāk no citām mājām. Sāku raust uz abām kāju pēdām smiltis un tās piespaidīt. Piepeši redzu, ka lielā cūka, kuŗai ir lielas, platas ausis, kas kā lubas pārkārušās pāri acīm, sāk soļot uz kartupeļu lauku. Man māja vēl nav gatava, un es nedrīkstu kājas izvilkt ārā, lai māja nesabruktu. Saku brālim, lai šis paskrienas cūkai pretim un to atdzen. Viņš paķeŗ žagariņu un dodas tai pakaļ. Panāk to un ar sīko žagariņu uzplikšķi-

na cūkai uz muguras. Tai tas tikai patīkams baudījums. Viņa apstājas, paceļ degunu uz augšu, itkā gribētu teikt: „Ar ko man tas gods?“

Bet brālis sabīstas, nomet žagariņu un bļaudams mūk.

Redzu jau, kas tur iznāks, un skrienu brālim palīgā. Atgriežu cūku un gribu vest brāli atpakaļ uz „mājām“, bet tas tik kā sālsstabs stāv uz vietas un brēc: „Uz māju! Pie mammiņas!“

Ak tavu postu! Zinu, ka te runāšana un iestāstīšana lieka. Bet kur lai lieku cūkas?

Nekas tomēr nelīdz. Sagriežu cūkas čupiņā un, paņēmis brāli pie rokas, velku to uz mājas pusi. Tas raud vienā raudāšanā, jo mājai tuvāk, jo stiprāk. Caur asarām viņš neredz, kur speŗ kāju. Dažreiz tam kāja atsitas pret cinīšiem vai kādu kukuriņu, un viņš paklūp, izlaizdamies ar visām četrām uz zemes.

Kamēr šis pa zemi kārpas, apstājas arī raudāšana. Domāju, ar to pašu būs miers. Bet tikko uzvelku atkal uz pekām, sākas — no jauna. Eju kā ar ermoņiku pa olnīcu.

Mamma jau mūziku ir dzirdējusi. Viņa stāv pagalma vidū un mūs gaida.

„Ko nu lielais mazajam atkal ir izdarījis, ka jāraud?“ viņa jau pa gabalu prasa.

Palaižu mazo vaļā un dodos atpakaļ uz papuvi, kur palika cūku pulks. Olnīcas galā vēl atskatos. Mamma, saņēmusi brāli klēpī, slauka tam ar savu sastrādāto roku asaras no vaigiem.

„Tīrais posts gan ar tādu!“ nodomāju sevī.

Cūkas izklīdušas kur kuŗā. Lielā cūka raujas pa kartupeļu lauku, mazie sivēni bradā līdzās pa rudzu tīrumu. Dzenāju atkal visas kopā. Bet prāts ir tāds nemierīgs vien, zinu, ka vakarā gluži bez bāriena no mammas neiziešu.

Bet ar manu draugu man tā nekad nebija. Drīzāk gan es dabūju dažreiz viņa dēļ raudāt, bet viņš manis dēļ nekad.

Viņš bija kāda nabadzīga pusgraudnieka dēls, vārdā Roberts. Lai iznāktu īsāki, tad saucām viņu vienkārši par Robi. (Krustmāte Liene teica: Rubis).

Robis nebija izlutināts ne ēdienā, ne apģērbā. Viņš ēda visu, kas nekustēja, pie kam lielos apmēros, un apautu kāju es viņam neredzēju, kamēr vien viņš mūsu mājā dzīvoja. Krekls viņam bija rupjš, austs no linu pakulu dzijām, un vienmēr netīrs. Tādas pašas bija arī bikses, tikai no krekla atšķīrās ar to, ka bija zilas. Svārki bija nenoteiktas krāsas, pārklāti no vienas vietas ar ielāpiem, pie kam piedurknes sniedzās tikai mazliet pāri elkoņiem.

Kāds viņš īsti izskatījās no sejas, nevaru vairs atcerēties, jo ilgie gadi tā izskatu jau ir izdzēsuši no manas atmiņas, bet to gan vēl skaidri zinu, ka Robim, divpadsmit gadus vecam zēnam, galva bija tik liela, ka mana tēva cepure tam tikai knapi derēja un ka viņš mīlēja ēst karstu biezputru.

Tikko no poda ņemtai biezputrai viņš nekad neļāva atdzist, bet tūliņ stājās pie ēšanas. Kuŗu kaŗoti iebāza mutē, to elsdams, pūzdams brītiņu paviļāja pa muti, tad vadīja uz leju. Dažreiz gan saķēra krūtis ar roku, ierāva galvu plecos, nosarka, nostenējās, bet kad kumoss bija lejā, viņš ar steigu vien pildīja muti atkal no jauna. Kad viņš, beidzot, bija paēdis, tad grūti to bija pazīt: sākot ar matiem un beidzot ar netīro kreklu, viņš bija no sviedriem kā mārkā mērcēts. Sen nemazgātā mute bija tā izvagota no „sviedru celiņiem“, ka viņš drīzāk izlikās pēc tetovēta nēģera, nekā pēc latvieša, pie kam, no galda celdamies, viņš apmierināts plati smaidīja un smagi tusa.

Maz jau gan mums no pavasaŗa puses iznāca kopā ganīt. Man cūkas vairāk bija jādancina pa kailo papuvi, bet Robis govis dzina uz tālajām ganībām: norām un krūmiem. Mani ar cūkām tur nelaida, lai tās neizrakņātu ganību.

Dažreiz gan es paklusām aizlavījos. Tad Robis saguldīja govis, es atkal cūkas, un nu mums bija rokas brīvas. Mēs

«Ar ko man tas gods?»

meklējām putnu ligzdas, sitām „butlakus", metām kūleņus, ko nu kuŗo reizi. Dažreiz Robis kāpa ganību lielajās eglēs un meta no perēkļiem laukā nevarīgos kovārnēnus. Tie, izsviesti, neveikli ķepurojās pa zemi n žēli pīkstēja. Vecie kovārņi izmisuši laidelējās apkārt nokritušiem bērniem un centās katru atgaiņāt, kas tiem tuvojās.

Man beidzot nevarīgo kovārnēnu kļuva tik bezgala žēl, ka acīs saskrēja asaras, un es lūdzu, lai Robis tos ceļ atpakaļ ligzdā. Tas mani izsmēja un dažādi ķircināja. Piepeži viņš paķēra vienu kovārnēnu aiz kājām un pret egles stumbru sašķaidīja tā galviņu, ka asinis vien izjuka uz visām pusēm.

Uz brīdi es no šausmām itkā sastingu, bet tad manī pamodās saimniekdēla pašlepnums un varas apziņa, un es drebošu, bet stingru balsi pavēlēju Robim tūliņ uznest kovārnēnus atpakaļ ligzdā. Robis mani izmēdīja un saukāja par memmes dēliņu, kas nevarot ne putna asinis bez šausmām uzskatīt, bet viss tas uz mani neatstāja ne mazākā iespaida, un es vēl jo stingrāki paliku pie sava, neizpildīšanas gadījumā draudēdams lūgt tēvu, lai Robi atlaiž no vietas.

Tas līdzēja. Robis sabāza kovārnēnus aiz krekla un uznesa atpakaļ eglē.

Kādu laiku Robis gan ar mani lāga negribēja mesties, bet vēlāk jau atkal salabām. Un kad saldie vasaras āboli jau sāka ienākties, visi pārpratumi mūsu starpā tika aizmirsti.

Vēlāk, kad papuvi uzara, mūsu gaitas sastapās bieži. Vienu cēlienu savus pulkus dzenājām pa norām, bet otru ganījām uz attālā āboliņa.

Tanī laikā vēl pašbraucēja lokomobīle bija reta lieta. Mūsu pagastā tanī vasarā ieveda pirmo. Kad tā gāja pa lielceļu, tad no visām mājām gan lieli, gan mazi, gan veci, gan jauni steidzās tai pretim, lai to apskatītu, jo tāda lieta, ka lokomobīle pati bez zirgiem dotos uz priekšu, bija gan avīzēs lasīta un uztverta kā joks, bet redzēta ne.

Kādu dienu mēs ar Robi savus pulkus ganījām sila tīrumā, kam visapkārt bija mežs un pa vidu gāja lielceļš. Piepeži mežs sāka šalkt, itkā tuvotos milzīgs orkāns. Mēs ar Robi raudzījamies viens uz otru un nesapratām, kas pašlaik ar mums notiks. Arī govis, uzcēlušas purnus, raudzījās pēc šalkoņas cēloņa.

Drīz vien no meža pa lielceļu līda laukā lokomobīle, vilkdama līdz aiz sevis kūlēju. Lokomobīle smagi elsoja un pa īso skursteni pūta lielus dūmu mutuļus. Bieži viņa, kad vilkšana bija smagāka, iestenējās kā smagās sāpēs. Tad pa skursteni, līdz ar dūmiem, izlidoja arī vesela šalts dzirksteļu. Zeme līgojās zem lielā smaguma.

Govis, pacēlušas astes, laida uz meža pusi. Tikai ar lielām mokām mēs viņas novaldījām uz tīruma.

Kad pašbraucējs pienāca tuvāk, mēs ar Robi tam devāmies pretim, lai labāki apskatītu. Ak tavu brīnumu! Cik tur nebija kloķu, gan lielu, gan mazu, gan resnu, gan tievu, un pa visiem krāca suta, visi kūpēja! Mašīnists, iekāpis kā kublā, stīvi raudzījās uz priekšu, pastāvīgi grozīdams stūres ratiņu gan uz vienu pusi, gan otru.

Uz reiz pa resnu misiņa cauruli gaisā pacēlās vesels tvaika mākonis, un tanī pašā brīdī tūliņ atskanēja griezīgs svil-

piens. Es no bailēm nepaspēju ne ausis aizturēt.

Piepeši jutu, ka kāds mani rausta aiz svārkiem. Tas bija Robis. Rādīdams ar roku uz lopiem, viņš, varēja redzēt, kautko stāstīja, bet dzirdēt cauri svilpienam nekā nevarēju. Paskatījos norādītā virzienā. Kustoņa uz tīruma vairs nebija neviena, tikai lielā cūka kā beidzamā ievīteņoja mežā.

Ar pūlēm mēs sameklējām un sadzenājām kustoņus kopā. Dažas govis bija sabēgušas biezoknī, citas, izgājušas mežam cauri, ēda auzās. Aitas jau bija laidarā, tāpat arī puscūči. Lielā cūka rumulējās grāvī. Visilgāki meklējām mazos sivēnus. Beidzot, pēc ilgas meklēšanas, tos atradām puriņā, aizslēpušos katru aiz sava ciņa, kur tie gulēja kā beigti.

Kad kustoņus bijām sadzinuši vienkopus, un tie jau bija apmierinājušies un sāka mierīgi ēst, arī mēs ar Robi varējām atraut elpu un atlaidāmies mežmalā zemē. Klusēdami klausījāmies aizejošās lokomobīles troksnī, kas vēl atlidoja no tālienes.

„Ir gan tam dampim spēks!" Robis pēc brītiņa uzsāka.

„Jā, bet kas gan viņu velk uz priekšu?"

„Nu suta!" Robis viszinīgi atbildēja. Šo gudrību viņš, laikam, bija noklausījies no pieaugušiem.

„Suta?" es nevarēju un nevarēju saprast. — „Vai tad suta pieķeras pie krūmiem un kokiem un velk visu dampi uz priekšu?"

„Laikam!"

„Bet ja nu ceļmalā koku un krūmu nav, ko tad?"

Te arī Roba prāts bija par īsu, un viņš klusēja, gulēdams augšpēdu un raudzīdamies mākoņos.

„Mašīnistam tik ir dzīve," Robis pēc brītiņa atkal uzsāka, — „ne tam kas smagi jāceļ, ne jāstrādā! Staigā tik riņķī ap mašīnu, kur čīkst, tur iesmērē, uzkliedz pa reizei strādniekiem, lai dūšīgāki sarauj, un ej atkal pats pie dampja un svilpo. Un ēdiens arī labu labais, — kā kāzās!"

„Jā, un kur vēl tā jaukā vizināšanās!" es vēl piebildu.

Tādā kārtā mūsu sarunas tā jeb citādi ilgu laiku grozījās tikai ap pašbraucēju. Izrādījās, ka viens bijām redzējuši to, ko otrs nebijām ievērojuši.

Kādreiz Robis, satvēris pussatrunējušu, patievu egles stumbrēnu, kuram tikai vienā pusē bija saknes, un vilkdams to pa zemi, lai saknes ķertos smiltīs, rādīja, kā pašbraucējs ejot esot raustījies. Tūliņ es skaļi iesvilpos, sāku čukāt un citādi atdarināt pašbraucēju.

Pamazām mēs savās lomās tā iedzīvojāmies, ka nedēļām ilgi braukājām apkārt ar šo celmu un rīkojāmies ap to no visas sirds un ar lielāko nopietnību, atdarinādami gan pašbraucēja iešanu, gan kulšanas troksni.

Celma saknes ķērās zemē, kādēļ bija grūti to pavilkt. Kādā dienvidū nozāģējām no bluķa divas ripas, izurbām tām vidū caurumus, kuŗos iebāzām asi. Šīs ripas palikām celmam apakšā, un nu tas kustējās ātrāk un vieglāk. Par krāniem celmā sasitām dažāda lieluma naglas, vecus loku riņķus, pārlūzušu pakavu gabalus. Kā spēka palaidēju pierīkojām vecas vētījamās mašīnas kloķi. Citiem vārdiem, ja ko atradām derīgu savai vajadzībai, to kārām dampim klāt. Ar katru dienu viņa ierīce kļuva komplicētāka.

Katrai naglai, riņķim vai arī pakava gabalam bija savs noteikts uzdevums, ko bijām stingri iegaumējuši. Lai nolaistu tvaiku, mēs piedūrām rokas labā pusē augšā esošai naglai, bet ne citur. Saprotams, visus trokšņus, kas pie zināma pieskāriena notika pie lokomobīles, mēs taisījām ar balsi. Dažreiz pēc ilgākas „dampēšanas" lūpas bija tik stīvas, ka pat uzpampa.

Vēlāk iegādājāmies arī mašīnu — kūlēju. Tas nebija nekas cits kā veca kaste, ko uzlikām uz četrām koka ripām un pie pārbraukšanas piekabinājām ar auklu pie „dampja".

(Turpinājums sekos.)

Draugi

A. SILGAILES stāsts

(Beigas)

Viens ecēja zemi, otrs ar atsperu ecēšu ierušināja graudus

Viņiem likās, ka kopā ejot būtu vieglāki darīt darbu, būtu vieglāki panest dzīves nesto sitienu. Viņi nenodarbojās daudz ar gudrošanu par krusas lielumu, ko darīja pārējie, sagājuši kopā. Viņiem likās šie krusas graudi kas nežēlīgs un ļauns, kas jāaizmirst..."

Maz bija, kas šinī naktī gulēja mierīgu miegu. Daudzi domāja par to, kas ir bijis, daudzi par to, — kas būs tagad.

Arī Guntis maz gulēja. Viņš domāja, kā dabūt saimniecību vecajās sliedēs. Viņš dzirdēja, ka blakus gultā vecais tēvs ik pa brīdim grozījās un ievaidējās. Guntim gribējās mierināt tēvu, teikt, ka viss būs atkal labi, bet vārdi nenāca pār lūpām. Un vai tēvs spēs ticēt viņa solījumiem?

No rīta agri Guntis bija pie Rūda. Brīdi viņi sarunājās, tad —nebija ilgi, un viņi jau ara krusas nosistos laukus.

Birznieks piegāja pie dēla.

„Vai tu neesi galīgi sagrauzts? Vai tad tev ir vēl spēks strādāt?"

„Jā, tēvs! Man ir cīņas prieks, tas liek sāpēm klusēt. Cilvēks nedrīkst salūzt!"

Tāda noteiktība un ticība bija dēla balsī, ka Birznieka seja kļuva itkā gaišāka. Dēlam taisnība — vēl nekas nav bojā gājis. Zeme vēl ir tāpat pilna dzīvības kā vienmēr. Vajaga tikai prast atvērt viņas krājumus un — nepagurt...

Kamēr zirgi atpūtās, Guntis laboja jumtus. Malka bija dabūta uz cita gada samaksu, dēlīšu sazāģēšanas maksu arī solījās gaidīt no nākošā gada ražas. Strādniekus ne Guntis, ne arī Rūdis neatlaida, tikai par algu izmaksu vienojās uz citu gadu. Darba daudz, kamēr visu savedīs kārtībā.

Daudz lauku vēl bija neaparti, daudz ēku saplēstiem jumtiem, kad Birznieku un Ozoliņu mājās maz kas vairs atgādināja pāri gājušo postu. Nevarēja pateikt, vai raža bija savākta apcirkņos, vai aprakta zemē.

Ar nenogurstošu darbu, pacietību, paša spēkiem viņi daudz kam bija tikuši pāri.

Līdz uzkrita pirmais sniegs, viņi aizbrauca mežā malku vest. Tuvumā tādu peļņu nebija, bet tas nekas — pirmdien viņi aizbrauca un sestdien pārbrauca. Bija jānopelna nauda, ar ko pirkt zirgiem auzas, nākošajam gadam sēklu.

Daudzreiz, kad putenī un salā viens, otrs sūrojās par darba smagumu, abi draugi smiedamies, ar vēl lielāku sparu ķērās pie tā.

Bet vakaros... Bieži vien rokas stipri sāpēja no smago kluču cilāšanas un neļāva aizmigt — izlauzās klusa nopūta... Bet tad draugs atgādināja draugam — esi stiprs! — un viņš kaunējās par savu padošanos gļēvumam.

— — — — — — — —

Pavasarī Birznieku un Ozoliņu lauki jau sāka klāties cits aiz cita ar zaļu apsegu, kad pie Gunta atnāca Zariņš.

„Es nevaru saprast, kā jūs tā visu esiet paveikuši. Es jau arī centos, saņēmu pabalstu lai, bet tas tā izgāja! Un vesels lauks vēl nesēts! Nezinu, ko lai iesāku, naudas nav ne santima."

„Mēs esam pieraduši par visu domāt paši," atbildēja Guntis.

„Jā, jaunība. Nav man tā spara, kas jums . . ."

Žēl bija Guntim vecā vīra. Saskaitīja atlikušo naudu — tur tomēr nepietika ko nopirkt visam laukam auzas. Bet viņam vēl bija draugs!

Salikuši ar Rūdi atlikušos latus kopā, viņi aizbrauca uz tirgu pēc auzām.

Tad sajūdza zirgus, un, pasaukuši veco Zariņu pie sēšanas, viens ecēja zemi, otrs ar atsperu ecēšu ierušināja graudus. Zariņa zirgi vāji, lai atpūšas.

Asaras bija Zariņa acīs, kad viņš redzēja piebraucam abus draugus ar labības vezumu un strādājam viņa laukā. Kā uz brīnumu viņš skatījās uz viņiem, kad tie stalti un dzīves priecīgi gāja pār lauku. Kā divi cīnītāji viņi gāja, viens otru balstīdami, cauri dzīvei. Kā divi ozoli, kurus nespēj salauzt nekāda vētra.

„Jā, tiem ir nākotne," teica Zariņš pienākušajam Birzniekam.

„Arī tev tāda var būt. Daudz ir bērnu, kuŗi gaida, lai kāds viņus sauktu par saviem, lai viņi varētu turpināt kāda cilvēka domas un darbus."

Ilgi Zariņš pārdomāja kaimiņa teiktos vārdus. Tad kādu dienu sajūdza zirgu un aizbrauca uz pilsētu. Atpakaļ viņš neatbrauca viens, — viņam blakus sēdēja zēns, kas kā brīnumā skatījās savā apkārtnē. Viņam likās, ka no patversmes šaurajām sienām viņš ielikts kādā pasakā, kuŗas plašums un skaistums nav izmērojams.

Ar prieku mazais audžu dēls ķērās pie visiem darbiem. Vislabāk viņam patika sēt un stādīt dažādas sēklas un gaidīt viņas uzdīgstam. Viņam likās, ka viņš būtu mazs burvis, kas spēj no melnās zemes izburt zaļas lapas un sārtus ziedus.

Un vakaros, tad Zariņu saimnieks nosēdināja savu audžu dēlu sev blakus un stāstīja par diviem draugiem, kuŗi nepagurst nekādās dzīves cīņās, kuŗus nespēj locīt nekādi vēji. Viņš stāstīja par draugiem, kuŗi vienmēr atrod ceļus, pa kuŗiem iet un visu pārvar pašu spēkiem.

Kā pasakā klausījās Zariņa audžu dēls viņa stāstos. Sajūsmā mirdzēja viņa acis, un viņā dzima jauna apņemšanās.

Aizsaules ceļos

Šā gada 3. martā šķīrās no mums mazpulka dalībnieks

Arnis Ratnieks.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

822. Franču liceja mazpulks.

1938. g. 10. martā aizgāja aizsaulē mazpulka dalībniece

Ņina Arbuzova.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

774. Viļakas ģimnazijas mazpulks.

Š. g. 22. martā Daugavpils Sarkanā Krusta slimnīcā aizgāja aizsaules ceļos mūsu čaklākā un mīļākā dalībniece Valsts Višķu dārzkopības un mājturības skolas audzēkne

Veronika Eisaks.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

215. Rundēnu mazpulks.

1938. gada 29. martā šķīrās no mums mazpulka dalībniece

Ņina Leiferte,

dzim. 1919. g. 14. jūlijā. Viņu mīļā piemiņā paturēs

838. Viļa Olava mazpulks.

1092. II Daugavpils valsts ģimnazijas mazpulka dalībniece

Aleksandra Rostovs

šķīrās no mazpulka saimes 1938. gada 8. aprīlī. Visapkārt dabā jau modās jauna dzīvība, kad 8. aprīļa agrā rītā Daugavpils Sarkanā Krusta slimnīcā, pēc īsas, grūtas slimības, aizvēra savas acis uz mūžu šī jauna censone Viņas lielā vēlēšanās pēc darba un zinībām palika nepiepildīta. Nežēlīgā nāve viņai lika aiziet un atstāt savu skolu, draugus un dzīvi, kuŗā viņa raudzījās jautru dzīves priecīgu skatu. Mēs Tevi nekad vairs neredzēsim, bet Tavs tēls mūžīgi dzīvos starp mums. Lai viegla Tev dusa, Tava piemiņa no mūsu sirdīm nezudīs nekad! Viņu mīļā piemiņā paturēs

1092. II Daugavpils valsts ģimn. mazpulks.

Jaunais Fu (Turpinājums)

ELIZABETE FOREMAN-LEVIS

Fu Be Be apklusa. Bēdu pilna un norūpējusies, tāda viņa tur stāvēja. Kad viņas dēls beidzot kļūs saprātīgs? No sava niecīgā naudas krājumiņa viņa paņēma trīs tikpat sīkus naudas gabaliņus un izsteidzās uz ielas.

Cik nu viņas mazās kājas iespēja, tik ātri viņa steidzās uz apžēlošanas dieves altāri. Tur viņa izkvēpināja par mazajiem naudas gabaliem pirkto vīraku, lūgdama, lai dieve nogriež visas briesmas, ko dēls savā neprātā varētu sagādāt. Tad viņa lēnām atgriezās mājup. Ceļā ļaudis visur bija sastājušies pulciņos un noslēpumaini sačukstējās par nezināmo nelaimi. Jā, pār pilsētu jau bija nolaidusies krēsla, bet viena debesu puse visa sārtojās gaišās liesmās. Fu Be Be drebēdama iegāja savā istabā.

Pie ārzemnieku kvartāla jaunais Fu apstājās, lai izslaucītu asaras no acīm. Dūmu pilnas bija visas šaurās ieliņas. Elpot nācās grūti. Beidzot viņš bija piegājis pavisam tuvu vārtiem. Labu brīdi bailēs no pūķa zēna mugurai pārskrēja baiļu drebuļi, bet tad beidzot ziņkārība paņēma virsroku. Viņš izspraucās caur vārtiem un iegāja ārzemnieku slimnīcas pagalmā.

Nekad viņš vēl nebija neko līdzīgu redzējis. Viss plašais pagalms un dārzs bija bēgļu pilns. Tie bija bēguši prom no savām mājām, kas tepat blakus jau bija uguns aprītas. Visi še kliedza tā, ka ausis krita ciet. Mātes skraidīja apkārt un izbaiļu pilnās balsīs sauca savus nozudušos bērnus. Divi vīri cīnījās cūkādas ceļa somas dēļ. Kāds sirmgalvis turēja rokās blodiņu ar zemes riekstiem. Šo vienīgo mantu, kas tam bija, viņš turēja cieši piespiedis pie krūtīm. Bet ļaužu drūzmai spiežoties uz vienu un otru pusi, rieksti krita zemē un tos samina svešas kājas. Gar mūra sienu savās nārās nevarīgi gulēja slimnieki, kas bija iznesti no degošās ēkas. Jā, ugunsgrēks tiešām bija liels. Slimnīcas ēka, kas jau tā bija daudz augstāka par ķīniešu celtnēm, tagad liesmās šķita trīskārt tik augsta. Skola un personāla dzīvojamā ēka vēl bija uguns neskartas.

Fu spiedās cauri ļaužu drūzmai, lai labāk varētu redzēt. Ķīnietes dīvainā, zilā tērpā vēl arvien nesa slimniekus. Viņu sejas bija kvēpos un sviedros nokepušas melnas, drānas nosmērētas un saplēstas. Vidū starp viņām stāvēja kāda ārzemniece ar dzelteniem matiem un deva steidzīgas pavēles.

Jaunais Fu ar lielu ziņkāri novēroja šo sievieti. Šajos divos gados viņš jau labu tiesu svešnieku bija redzējis, bet nekad vēl nebija tik tuvu piegājis kādai no viņu sievietēm. Visvairāk viņš brīnījās par to, ka šāda liela notikuma brīdī vadību bija uzņēmusies sieviete. Zēns dzirdēja, ka viņa pavēlēja kopējām aiznest slimniekus cauri pilsētai uz kādu otru slimnīcu. Viņš kļuva ziņkārīgs, kā gan tas varēs notikt, jo ikviens nesējs taču baidījās no pūķa dusmības un šos pūķa upurus nekad nenogādātu drošā vietā. Ar izbrīna pilnām acīm viņš raudzījās, kā ķīniešu sievietes pašas satvēra nestuves un gājiens varēja sākties. Nākošā pavēle bija attiecināta uz kādu ķīnieti, šķietami kalpotāju. Viņam jāparūpējoties, lai visi šeit iebēgušie tiktu prom, jo te vairs neesot droša vieta.

Kad jaunais Fu to dzirdēja, viņš noslēpās aiz kāda krūma. Gaišmatainā svešniece nozuda degošās ēkas virzienā. Vairāk kā stundu ilgi pilsētas ielās plūda izbiedēto, nevarīgo cilvēku straume. Viss plašais pagalms pamazām kļuva tukšāks.

Cauri liesmu sprēgāšanai Fu pēkšņi izdzirda kliedzienu: „Māja! Māja deg!" Jauns vēja grūdiens lika liesmām vēl augstāk uzšauties gaisos. Zēns ieraudzīja svešo sievieti. Viņas skats bija pievērsts dzīvojamai ēkai, virs kuŗas jumta bija uzlidojusi degoša malkas pagale. Pielikusi rokas mutei, viņa skaļi sauca: „Kas var uzkāpt uz jumta un nogrūst no turienes degošo malkas gabalu! Visi palīgi strādā degošajā slimnīcā."

Neviens nepakustējās. No jauna viņa sauca palīgā kādu vīrieti, taču skatītāji neviens nepanācās uz priekšu, bet gan izbaiļu pilni virzījās atpakaļ. Tie zināja, ko viņiem varētu sagādāt šāda rīcība, ja tie stātos ceļā pašam ugunspūķim. Sieviete lūdzošu skatu raudzījās visapkārt un tad pati iesteidzās ēkā.

Ar lielu interesi jaunais Fu noraudzījās, kā viņa drīz vien atkal parādījās otrā stāva terasē. Viņa uzkāpa uz dzelzs treliņiem un ar roku satvēra jumta malu. Zēns satraukti un dziļi elpoja. Svešā sieviete pati gribēja kāpt uz jumta. Tas, ka sieviete, un kaut tā tūkstošreiz būtu ārzemniece, darīja to, no kā vīrieši baidījās, radīja zēnā dziļu apbrīnošanu. Lielām acīm viņš raudzījās sievietē. Ja, sirds viņai bija droša, bet kāpt viņa neprata. Zēns pasmējās. Tā, kā viņa to darīja, tā uzkāpt nevarēja. Kādam vajadzēja šo māku tai parādīt. Un Fu atstāja savu paslēptuvi. Iekams padomājis, ko viņš dara, zēns jau bija uz terases un sauca: „Nākat šurp, es jums parādīšu, kā var sasniegt jumtu." Uztraukumā drebēdama, sieviete nokāpa atkal uz grīdas. Zēns palīda viņai garām un veikli sasniedza jumtu. Izcēlis tur dažus dakstiņus, viņš ātri piekļuva degošai pagalei un ar ķieģeļa lausku nogrūda to zemē, izrīvēdams un apdzēsdams arī atlikušās dzirksteles. No šejienes zēns varēja pārredzēt visu ugunsgrēka vietu. Kur šorīt vēl stāvēja glītas ēkas — patversme visiem cietējiem un slimiem, tur tagad pūķa inde ar savām sarkanajām mēlēm šaudījās uz visām pusēm.

Pēkšņi jaunais Fu attapās un nodrebēja pie visas miesas. Ko viņš darīja še augšā? Uzmanīgi viņš rausās lejup.

Svešā sieviete viņu gaidīja. „Kā tevi sauc?" viņa jautāja. „Un kur tu dzīvo?" Zēns bija pavisam izmisis. Šī bija pirmā reize, kad viņš sarunājās ar ārzemnieci, stāvēdams tai tik tuvu. Bailīgi viņš to uzlūkoja. Sieviete stāvēja atspiedusies pie margām. Viena roka tai bija neparasti sārta. Piedūrknei nokarājās izdegušas skrandas un viņa pati drebēja nogurumā. Nē, še nebija bailēm vieta, un zēns atbildēja.

Veikli Fu uzrāpās jumtā un nogrūda degošo pagali

„Tu esi izglābis māju. Rīt es tev nosūtīšu mazu naudas balvu. Tagad patlaban man nav naudas."

Pats sev par lielu izbrīnu, zēns atbildēja: „Es negribu nekādu naudu."

„Tu mums esi izdarījis lielu pakalpojumu. To es neaizmirsīšu. Tu še biji vienīgais vīrs, kas nebaidījās no ugunspūķa."

Pie šiem vārdiem jaunajam Fu kļuva silti ap sirdi. Viņa to nosauca par vīru. „Jums jau arī nav bailes," zēns atbildēja. Jaunā sieviete sāka smieties. „No pūķa nav bailes, bet no kāpšanas bija briesmīgas bailes." Tad viņa pagriezās un devās ārā no mājas. Zēns viņai mēmi sekoja. Svešā sieviete piebiedrojās vīriem, kas vēl arvien nesa lielas somas un saiņus. Palicis viens, Fu devās uz izejas pusi. Pusceļā viņam ienāca prātā, ka nu būtu laiks parādīties mātei. Nekāds ļaunums nebija viņu skāris. Arī svešā sieviete bija pasmējusies par pūķa varu. Tak, kas varēja zināt, kur un kā viņš atriebjas. Varbūt mātei patlaban draudēja briesmas? Fu steidzās, baiļu pilns, uz savu ielu.

Tur nebija ne vēsts no uguns. Tikai tādi paši biezi dūmi, kas piepildīja visu pilsētu, grauza arī še acis. Fu Be Be, gaidīdama dēlu, sēdēja istabā. „Kur tu tik ilgi biji," viņa bailīgi jautāja.

Ne vārda neteicis, zēns vispirms iededza sveci. Mātei viss bija jāzina, citādi kas to zin, viņa varēja vēl daudz ko ļaunāku iedomāties. Kad zēns bija bei-

dzis stāstīt, viņa izmisusi pakratīja galvu. „Tu mūs esi postā iegrūdis!“

„Bet nekas tak nav noticis.“

„Vēl visām dienām nav pienācis vakars.“

Neviens no viņiem šo nakti negulēja.

Otrā rītā Dens jaunajam Fu darbnīcā jautāja: „Vai tu vakar nebiji pie ugunsgrēka vietas? Man likās, ka es tevi tur būtu redzējis.“

Fu piekrītoši pamāja ar galvu. Tad Dens turpināja: „Kāds man stāstīja, ka tu esot vēlāk palīdzējis svešajai sievietei. Ja tas taisnība, tad tu tiešām esi traks. Gan tevi tav nelaime noķers.“

Tangs viņus pārtrauca: „Neuztraucies. Kas šinī ticībā ir patiess, es nezinu. Bet divas reizes savā dzīvē esmu pieredzējis, ka pārkāpjot šo ticību, nekas ļauns nav noticis. Vienreiz tas bija, kad kāds izglāba degošu bērnu, otrreiz slīkstošu vīru. Daudz jau es nekā laba nevaru teikt par šiem svešniekiem, bet tas tomēr nebija ugunspūķis, kas slimnīcu nodedzināja. Vakar no rīta Liu kaŗa vīru pulciņi, kas bēga, aizdedzināja mājas ārpus vaļņa. Es jau jums teicu, ka šis vīrs nekā nebaidās.“

Neko līdzīgu viņš vēl nebija redzējis. . .

Jaunais Fu uzelpoja. Še bija viens cilvēks no pašu tautas, kas arī šaubījās.

Vakarā māte pasniedza zēnam smagu aploksni. Kāds ārzemnieku skolas apkalpotājs to atnesis, tikko viņa pārnākusi mājās. Jaunais Fu atvēra vēstuli un izņēma tās saturu un mēģināja izlasīt rakstīto. „Zinātnieks Vangs man palīdzēs,“ un Fu steigšus uzskrēja augšā. Bet turpat jau viņš bija arī atpakaļ un cienīgi paziņoja, ka svešā sieviete gribējusi viņam pateikties par mājas izglābšanu no ugunsgrēka. Viņa kā dāvanu pielikusi klāt piecus dolārus.

„Piecus dolārus!“ pārsteigta un priecīga sasita plaukstas Fu Be Be. „Piecus dolārus. Un pie tam pats Tangs paskaidroja, ka viņš tik ļoti nemaz neticot pūķu varai.“

Fu Be Be vajadzēja apsēsties. Viņai kļuva savādi ap sirdi. Pieci dolāri! Šie svešnieki patiesi bija jocīgi radījumi. Divos mēnešos, smagi strādādama, viņa nevarējat tik daudz nopelnīt. Viņa izstiepa roku, lai paņemtu naudu.

Bet zēns to turēja cieši: „Pus dolāra vajadzīgs man pašam.“

„Es neesmu līdzīga tiem svešniekiem, kas naudu izmētā,“ māte stingri teica. „Kad tu būsi liels, varēsi darīt kā gribēsi.“

„Neviens cilvēks savu parādu pie Hsui nav varējis labāk nokārtot kā es. Pus dolāra man vajadzīgs.“

„Kamdēļ?“

„Es no Tangu nopirkšu mazu katliņu svešajai sievietei.“

Māte nepatikā savilka seju. Bet beidzot piekāpās. Maza dāvana te piederējās. Jā, dēls bija viņai pāraudzis pāri galvai. Savāds muļķis viņš bija, bet tomēr arī gudrs.

Jaunais Fu mazliet ieēda vakariņas un likās gultā. Viņš bija noguris, bet daudz kas bija arī pārdomājams. Jaunajā gadā sniegs bija nosaukts par pūķa elpu un neraugoties uz tālās radinieces — vecmāmiņas brīdinājumu, viņš to bija pārdevis. Vakar viņš pasargāja māju no uguns. Divreiz viņš garus bija izaicinājis, divreiz laime bija kā atmaksa. Tur kaut

kas nesaskanēja. Ar šādām domām viņš iemiga.

Nākošā dienā zēns izmantoja gadījumu, kad Tangs nebija nodarbināts, lai parunātu ar viņu par mazo katliņu. Kaparkalējs zēnu uzmanīgi noklausījās, tad piegāja pie plaukta un paņēma vienu, kuŗu vecais Tsu tikko bija beidzis. Fu priekā staroja visa seja. Tas bija skaisti darināts darbs. Zēns gaidīja, līdz Tangs ko teiks.

„Pasniedz to savai ārzemniecei un parādi, ko viens krietns amatnieks var pagatavot."

„Vai jūs man to dosat par pus dolāru?"

„Jā. Un ja šai sievietei acis būs galvā, tad tur man nekādu zaudējumu nebūs."

Fu rūpīgi iesaiņoja savu dāvanu un nolika pie malas. Vakarā viņš to aiznesa uz ārzemnieku māju. Tur visapkārt vēl valdīja liela nekārtība. Visur drupas un gruži, kūpošas pelnu čupas.

Pēc brītiņa iznāca sieviete dzelteniem matiem. „Tu mani vēlējies redzēt?" jautāja viņa, nervozi noraudzīdamās uz visu, kas saistīja viņas uzmanību.

Jaunais Fu dziļi paklanījās: „Es gribēju tikai pateikties jums par naudu. Ko es darīju, tas nebija tik lielas summas vērts."

„Man tas bija ļoti vērtīgs pakalpojums," viņa smējās.

Otrreiz paklanīdamies, viņš pateicās par šo piezīmi. „Es gribētu jums šo mazo, nelūgto dāvanu pasniegt."

Abām rokām turēdams, viņš nodeva svešniecei trauku.

Svešniece nomurmināja savu pateicību, paņēma sainīti un attina to. Pēkšņi viņai plaši iepletās acis. „Es to nemaz nevaru aptvert. Tas taču ir lielisks

Abām rokām turēdams viņš pasniedza svešniecei glīti darināto trauku

trauks. To es nemaz nevaru pieņemt. Saki, kur tu tādu ņēmi?"

„Darbnīcā, kuŗā es strādāju. Mans meistars daudzus tādus pagatavo. Viņš ir lieļs mākslinieks."

„Kā tad es par viņu nekā neesmu dzirdējusi! Es pat iedomāties nevarēju, ka Hunkingā varētu līdzīgas lietas atrast!"

„Tas vēl ir ļoti vienkāršs gabals. Jums vajadzētu redzēt citus. Viņš ir tālu pazīstams vīrs." Zēns apstājās, padomāja, lai varētu nobeigt savus vārdus ar kaut ko patiesi nozīmīgu. „Pazīstams līdz pat Pekinai."

Svešnieces seja atplauka, un viņa pasmaidīja: „Katrā ziņā tu esi viņam krietns māceklis. Kādu dienu, kad man būs vairāk laika, es apmeklēšu jūsu darbnīcu. Kur tā ir un kā viņu sauc?"

Jaunais Fu pateica adresi un priecīgs devās uz mājām. Jā, tā bija laba izdoma. Abi viņi ar Tangu bija šoreiz gudri. Un zēnā modās kāda atziņa: pacietību, pacietību! Viss nāk savā īstajā laikā.

(Turpinājums sekos.)

Aŗot

KĀRLIS UPENIEKS

Kupls druvu viļņojums man, domās, pretim māj,
Gaišs prieka strauts met sirdī liegas laimes šļakstus;
Par jūtu kvēlumu prāts sirdi nenorāj
Un neliedz pievērt saldā mulsā acu plakstus!

Hei, mani dūkanie! Lai lemess zemi šķeļ
Un brūno velēnu met līdzenu un slaidu,
Lai arums kūpošais no saules spēku smeļ!
Drīz graudus zeltainus, kas klētī, pilni gaidu
Kā mazas dzīvības jau domas sauļup ceļ,

Kārtība un izturēšanās

(Norādījumi mazpulku meitenēm)

Laiks vienatnē.

Kāda audzinātāja uzsver, ka liela nozīme prasmei patīkami laiku pavadīt vienatnē, prast būt pašai ar sevi apmierinātai. Viņa saka: „Meitenei jāzina, kā vienatnē laiku pavadīt. Sievietes dzīvē ir daudz vientuļu brīžu, kuri tām var sagādāt lielas rūpes, ja viņas jau kā meitenes nebūs mācījušās pazīt patiku — būt vienai. Ja sievietei tādēļ vien jāskrien ārpus mājas vai jāmeklē nenozīmīga izklaidēšanās, lai izvairītos no vientulības sajūtas, tad viņai trūkst ciešu pamatu. Par vientulību jau bērnībā jāiegūst prieks, jo vienīgi tad, kad esam vieni, mums ir iespēja izdomāt un izjust, kas cilvēkam jāpārdzīvo, jāpieredz un jāmācās, līdz viņam kļūst saprotams, kāpēc viņš dzīvo."

Tava ģimene.

Meitene, kura dzīvo pieklājīgā ģimenē, ir tiešām laimīga. Mājās izveidotās parašas atspoguļojas, esot starp cilvēkiem arī ārpus mājas. Tādēļ — ja tu gribi būt patīkama un priecāties līdz ar saviem ģimenes locekļiem, pavaicā pati sev, vai tu vari „jā" atbildēt uz šādiem jautājumiem:

Vai tu piedalies mājas saimniecības pienākumos?

Vai tu arī domā par savas ģimenes ienākumu lietderīgu izmantošanu?

Vai tu ved savu personīgo izdevumu rēķinu?

Vai tu savus dienas piedzīvojumus stāsti savai ģimenei?

Vai tu labprāt palīdzi kavēt laiku savu ģimenes locekļu draugiem?

Vai tu atceries dzimšanas dienas un citas jubilejas, veltījot tām uzmanību?

Draugi.

Ir gluži dabīgi izvēlēties sev draugus. Tu vienmēr sastapsies ar cilvēkiem, kuri tev patiks un starp kuriem tu atradīsi tuvus draugus un laipnus kollēgas. Dažiem cilvēkiem ir ļoti daudz draugu, dažiem — ļoti maz. Tas atkarājas no katra cilvēka spējām tiklab parādīt kā arī izjust zināmas simpatijas pret citiem.

Vai tu piedalies mājas saimniecības pienākumos?

Vispirms pie cilvēka jāiet ar laipnību, tad jāmēģina atrast kautkas kopējs sarunās vai nu par tekošiem dienas jautājumiem, vai par lietām, kuras tu labprāt dari. Pēc tam parādi, ka arī tu vari citiem ko sniegt, jo ikvienam mums ir savas intereses, īpatnējas īpašības, no kuŗām citi var ko mantot.

Novērojot pieklājīgu cilvēku, tu viņā saskatīsi šādas īpašības:

Uzmanīgi uzklausa tavu runu.

Interesējas par tavu darbu.

Priecājas par taviem panākumiem.

Parāda vispusīgas intereses, kas atvieglo sarunu tematu.

Ir dzīves priecīgs.

Labāk izvēlas sev cilvēkus ar labām īpašībām, nekā ar augstu sabiedrisku stāvokli.

Uzklausa citu cilvēku jokus.

Izturas iecietīgi pret citu cilvēku trūkumiem.

Vienmēr tikai labu var teikt par citiem.

Ir priekšzīmīgi tīrīgs.

Ar savām asprātībām neaizkaŗ citus.

Nav uzpūtīgs par saviem panākumiem un bagātību.

Drošsirdīgi cīnās ar dzīves grūtībām.

Vienmēr izturas augstsirdīgi.

Prot piemēroties svešiem cilvēkiem un svešiem apstākļiem.

Meitenes un zēni.

Kādam jaunekļu pulciņam jautāts, kādai jābūt ideālai meitenei? Viņi atbildējuši, uzsvērdami šādas īpašības:

Pirmā vietā: nevainojama tīrība. Laba gaume apģērba izvēlē. Nopietnība sarunās. Pareizs spriedums. Humors, bet ne tukši smiekli. Pašlepnums. Draudzība un saprašanās ar citām meitenēm un zēniem. Sporta mīļotāja. Prasme vienmēr pareizi izturēties dažādos apstākļos. Tieksme sevi izveidot. Biedriskums. Pašsavaldīšanās. Spēja vienmēr labi iejusties katrā sabiedrībā. Droša savā pārliecībā, bet spējīga redzēt arī citu ieskatus. Reliģioza un sieviškīga.

Tās ir ideālu meiteņu īpašības, kādas uzstādījuši jaunekļi, bet kuŗas cienī arī dažāda vecuma pārējie cilvēki. Minēto īpašību sarakstu var lietot kā ceļa rādītāju sevis un savas personības izkopšanā. Ar to tu nekā nezaudēsi, bet gan tikai iemantosi.

Draudzībai starp zēniem un meitenēm ir liela nozīme ikviena labsajūtā. Esi ar zēniem vienlīdz draudzīga kā ar meitenēm. Centies arī tu sasniegt panākumu tanīs nozarēs, kuŗas patīk zēniem, piemēram: tenisa spēlē, peldēšanā, slidošanā, dejošanā, lai jūs patīkami kopīgi pavadītu laiku.

Ko nedrīkst aizmirst...

Domu par savas personības izveidošanu nedrīkst aizmirst. Šo mērķi sasniedzot, tu iegūsi gandarījumu, kam liela nozīme tavā un citu tev tuvu cilvēku dzīvē.

Esi ar zēniem vienlīdz draudzīga kā ar meitenēm

Patīkama māja un labas attiecības ar ģimenes locekļiem.

Draugi — meitenes un zēni, ar kuŗiem var patīkami pavadīt laiku, kā arī dalīties domās nopietnākos dzīves brīžos.

Spējas priecāties līdz ar citiem.

Centies un neaizmirsti arī tu sava mazpulka sanāksmēs vai vakarēšanās izlietot šādus ierosinājumus

Dažādu tematu iztirzāšana.

Pieklājības audzināšana.

Vingrināšanās runāšanā (lasot referātus).

Kārtība un tīrība.

Attīstīt īpašību un spēju rēķināties arī ar citiem cilvēkiem.

Dzives prieks

LILIJA ĀBELĪTE

Jauns gaišums atkal pasaulei,
Kad prieka jūsmas vadīts ej,
Un ir tik viegli smaidīt.

Ja gara nemiers trauksmains, svēts
Vēl tev — nekas nav pazaudēts,
Daudz var no dzīves gaidīt.

Ik mirklis mazs ir Dieva dots,
Darbs tādēļ jāveic apgarots,
Kas būtu katra cienīgs.

Tik darbā laime jāatrod,
Tam tāpēc savu sirdi dod,
Ja mērķis liels un vienīgs.

Lai dārgai dzimtai zemei tu
Nest spētu savu svētību —
Šai zemei mīļai, svētai.

Ir dzīvot prieks! Viss gaismas klāts,
Jo jūti, esi aicināts
Tu dzīvei izredzētai.

Vēl par govslopu novērtēšanu pēc ārējā izskata (eksterjēra)

BR. PLAUDE, LLK lopkopības inspektors

1. att. 2½ g. veca ātraudzīga govs

Š. g. „Mazpulka" 3. numurā iepazināmies ar dzīvnieku ķermeņa atsevišķo daļu nozīmi, uzdevumu un apzīmējumiem.

Tādu dzīvnieku, kuriem visas ķermeņa daļas būtu ideāli veidotas, tikpat kā nav. Šādu ideāli būvētu dzīvnieku atgādinātājus īpatņus mēdz apzīmēt par harmoniski veidotiem. Tādiem dzīvniekiem atsevišķas ķermeņa daļas izveidotas vislietderīgāki attiecīgam dzīvnieka lietošanas mērķim. Katram dzīvnieka vērtētājam jāprot izšķirt un stingrāk novērtēt tās ķermeņa daļas, kuŗām lielāka nozīme dzīvnieka lietošanas veidam. Piem., vērtējot piena lopus, mazāk svarīgi, kāda tiem galva, ragu forma, āda, spalva, piena spogulis, dzīslas , plankumu sadalījums (raibiem lopiem) u. t. t., bet te galvenā vērība piegriežama kustoņu pilnīgai attīstībai, ķermeņa platumam, dziļumam (sevišķi jostas vietā) un tesmenim. Labam piena lopam jābūt labi izveidotām tām ķermeņa daļām, kas garantē labu veselību, izturību, labas barības uzņemšanas spējas un pareizu veidotu, labi pieslēgtu un viegli slaucamu tesmeni.

Jau iepriekš aizrādīts, ka, dzīvniekus vērtējot arvien jāievēro vērtējamā īpatņa vecums, kārta, suga, ātr- vai lēnaudzība, augums, miesas stāvoklis (kondicija) ķermeņa uzbūves tips (konstitūcija) un dzīvnieka augšanas, ēdināšanas un turēšanas apstākļi.

Par vecuma un kārtas iespaidu uz ķermeņa izveidojumu jau minēts. Šeit apskatīsim tās ķermeņa uzbūves īpatnības, kas stāv ciešā sakarā ar mūsu lopu sugām, ātr- vai lēnaudzību un augumu.

Latvijā izkoptas 3 sugas: Latvijas brūnie (sk. „Mazp." 3. num. 1 un š. num. 7. att.), sarkanraibie (sk. 6. att.) un melnraibie (5. att.) lopi.

Latvijas melnraibie lopi ātraudzīgāki par Latvijas brūniem un sarkanraibiem un tāpēc, tos vērtējot, tiem jāuzstāda tās prasības, ko vispār prasa no ātraudzīgāka lopa.

Ātraudzība ir dzīvnieku īpašība ātri sasniegt fizioloģisko un saimniecisko gatavību, ko raksturo kaulu un citu organu augšanas agrāka izbeigšanās. Ātraudzīgie lopi (skat. 1. att.) parasti ir lielāki, ar dziļāku un platāku ķermeni, labi velvētām ribām, īsākiem, resnākiem un vispār rupjākiem kauliem. Tikai galva tiem, samērā ar ķermeni, ir mazāka (īsāka un platāka) un ragi tievāki un īsāki. Tie ātri sasniedz augstākus izslaukumus, bet arī ātrāki nolietojas. Ātraudzīgiem lopiem labākas gaļīguma īpašības un lielāks gaļas iznākums kautā svarā.

Lai ātraudzīgi dzīvnieki varētu, ātri augot, pienācīgi izveidoties, tie jaunībā bagātīgāki kā lēnaudzīgie ēdināmi. Ļoti sliktos turēšanas un ēdināšanas apstākļos tiem ātrāk kā lēnaudzīgiem lopiem rodas kroplīgas ķermeņa formas, un tie ātrāki izvirst.

Lēnaudzīgu lopu (skat. 2. un 3. att.) ķermeņa formas asākas. Tiem galva lielāka, gaŗāka un šaurāka. Ragi parasti lielāki un pie saknes rupjāki. Kakls gaŗāks un plānāks. Krūšu kurvis bieži saspiests, tukšumi spilgtāk izteikti. Kāju kauli gaŗāki, tievāki, sausāki un vispār viss ķermenis stiegraināks.

Interesanti atzīmēt, ka visās mūsu 3 sugās sastopami ātraudzības ziņā dažādi kustoņi. Melnraibo lopu vidū ātraudzīgu lopu vairāk. Arī starp brūniem un sarkanraibiem lopiem atrodam daudzas ciltis un pat veselus ganāmpulkus ar ātraudzīgiem kustoņiem. Ātraudzīgākos lopus audzē tanīs saimniecībās, kur labi ēdināšanas un rūpīgi kopšanas apstākļi. Bet tur, kur šie apstākļi sliktāki, vairāk iecienīti lēnaudzīgāki dzīvnieki.

Vispār dzīvnieku ātr- vai lēnaudzība uzlūkojama par iedzimtu īpašību, bet tādu, kuŗu var ar attiecīgu jaunlopu ēdināšanu un turēšanu vai nu izcelt, vai apslāpēt.

Šeit jānorāda, ka ļoti bieži daudzi lopkopji par ātraudzīgiem dzīvniekiem uzskata visus liela auguma un ātras augšanas lopus. Šie kustoņi sasniedz gan lielu augumu, bet lēni nobriest, un to saimnieciskā gatavība iestājas vēlu. Šādi dzīvnieki jaunībā ir sevišķi augstkājaini. Sliktos turēšanas apstākļos tāds dzīvnieks paliek uz visu mūžu augstkājains un slikti lietojams lops. Ja tāds dzīvnieks arī pie labas ēdināšanas visā attīstības un augšanas laikā izveidojas augstkājains, tad šī augstkājainība iedzimta, un tā pēcnācēji nav tālāk audzējami.

Kustoņus vērtējot, jāievēro arī kustoņu miesas stāvoklis vai to noderība zināmam lietošanas veidam, ko apzīmē ar svešvārdu kondicija.

Kondicija stāv ciešā sakarā ar kustoņu ēdināšanu, turēšanas apstākļiem un barības izmantošanas spējām.

Pie piena lopiem varam izšķirt:

Bada kondiciju — kad dzīvnieks no nepietiekošas ēdināšanas stipri noliesējis. Tādas kondicijas dzīvniekus bieži redzam pavasarī. Dzīvnieku turēšana bada kondicijā ir vislielākais lopkopības ļaunums. Bada kondicijā turētie dzīvnieki ātri uzņem dažādas slimības un paiet ilgāks laiks, kamēr šādi dzīvnieki pie labas turēšanas sāk apmierinoši ražot.

Gaļas jeb nobarošanas kondicija pilnīgi pretēja bada kondicijai. Gaļas kondicijā dzīvnieki stipri notaukoti; par tādiem jūsmo miesnieki

2. att. 2¼ g. veca lēnaudzīga tele

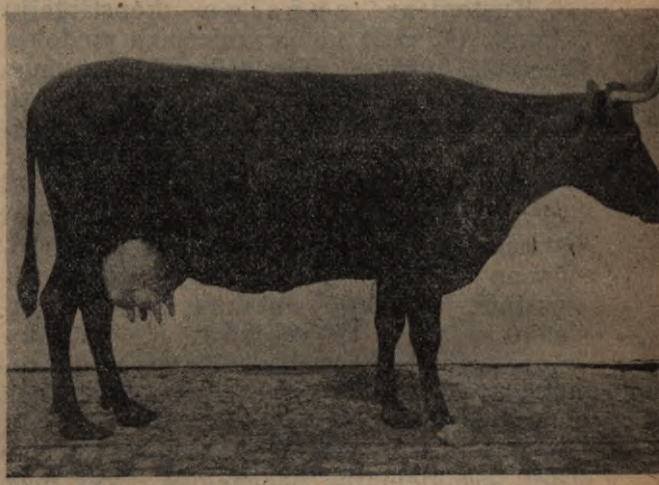

3. att. 6 g. veca lēnaudzīga govs

un maksā augstākās cenas. Gaļas kondiciju visvieglāk panāk pie buļļiem, vēršiem, telēm, cietējošām jeb noslauktām ālavām un aizlaistām govīm.

Piena kondicija (skat. 4 att.) ir vidējā starp abiem iepriekšējiem kondiciju veidiem. Nedrīkstam aizmirst, ka tikai pie ilgstoši, vienmērīgi laba miesas stāvokļa, laba piena govs spēj dot ilgu laiku augstus izslaukumus.

Pie šīs kondicijas var izšķirt vēl kūts ēdināšanas (skat. 5. att.) un ganību (skat. 6. att.) perioda stāvokli. Pirmā gadījumā kustoņi ļenganāki (gļēvāku, nenorūdītu muskulatūru), un, pie labas ēdināšanas tie ir ar spīdošāku spalvu un gaļīgākām formām. Otrā gadījumā tie stiegraināki, sausāki, bieži lielāku vēderu apjomu un uz rudens pusi ar izspūrušu, nespodru spalvu.

Izstādes kondicija ir tāds ļoti labs miesas stāvoklis, kuŗu sasniedz, lietpratīgi kustoni apkopjot, ar nolūku padarīt to izstādē skatītāju acij patīkamāku. Izstādes kondicija bieži apslēpj dažus ķermeņa un konstitūcijas trūkumus.

Par konstitūciju apzīmē ķermeņa uzbūvi, kuŗā ietveŗams kaulu un citu ķermeņa audu izveidojums un viņu savstarpējā saistība.

Praksē izšķiŗam šādas konstitūcijas: spēcīgo, dižciltīgo, rupjo, smalko un pārsmalcināto jeb izvirtušo.

Kustoņi ar spēcīgo konstitūciju (skat. 11. att.) no saimnieciskā viedokļa ir visvēlamākie. Tiem stipra kaulu, muskuļu un stiegru būve. Tie dziļi, plati, normāli attīstīti, izrādījušies par ražīgākiem un izturīgākiem īpatņiem.

Kustoņi ar dižciltīgo konstitūciju (skat. 7. att.) visbiežāki sastopami starp vecām sugām, kā vienpusīga lietošanas virziena un vienpusīgas izlases rezultāts. Tie ir ar smalkām kaulu, sausāku muskuļu un stiegru būvi, plānāku ādu un spilgti izteiktu vienpusīgās lietošanas veidu. Pie sliktākiem audzēšanas un turēšanas apstākļiem šie dzīvnieki mazāk spējīgi pretoties slimībām un var dot izsmalcinātus pēcnācējus, kas maz noderīgi.

Kustoņi ar rupjo (skat. 10. att.) konstitūciju atšķiŗas no iepriekšējiem ar smagu un platu galvu, rupjiem kauliem, biezu ādu, rupju spalvu un ar irdenu

4. att. Govs viena kondicijā

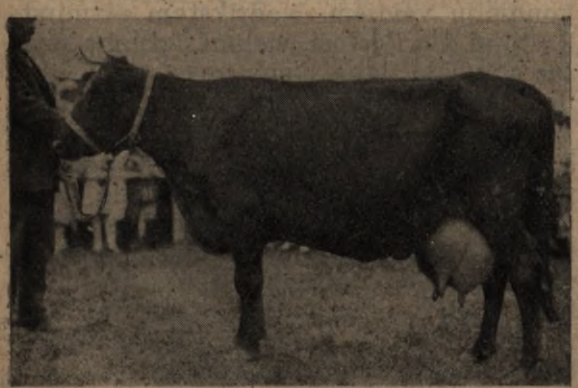

5. att. Piena kondicijas govs kūts ēdināšanas periodā

miesas būvi. Maz piedzīvojušie lopkopji šos dzīvniekus platā un dziļā krūšu kurvja un lielā auguma dēļ bieži novērtē kā labus kustoņus, bet patiesībā tie slikti piena ražotāji un kā vaislas lopi maz noderīgi.

Kustoņi ar smalko konstitūciju (8. att.) ir pilnīgs pretstats kustoņiem ar rupjo konstitūciju. Tiem parasti gaŗa un šaura galva, ļoti plāna āda un rets spalvojums. Tie ir vēl smalkāku kaulu, sausāku muskuļu un stiegru būvi, kā īpatņi ar dižciltīgo konstitūciju. Nelabvēlīgos audzēšanas un turēšanas apstākļos šie dzīvnieki izvirst un tāpēc kā vaislas materiāls maz ieteicams.

Kustoņi ar pārsmalcināto jeb izvirtušo konstitūciju (9. att. un marta num. 2. att.) kā vaislas dzīvnieki nederīgi. Visbiežāk tiem nesamērīgas ķermeņa formas ar tādām kļūdām, kas redzami norāda uz neizturību. Pārsmalcinātā jeb izvirtušā konstitūcija ir rupjās vai smalkās konstitūcijas turpinājums uz slikto pusi. Bieži tā radusies kā pārāk smalka kaulu, vāja muskuļu vai ļoti irdena stiegru būve.

Eksterjēra kļūdas var būt visādu konstitūciju dzīvniekiem, (piem. slīps krusts, šauras gūžas, nepareiza kāju stāvotne u. t. t.).

Dzīvnieku konstitūcijai audzētāji vienmēr piegriezuši lielu vērību, bet pēdējā laikā tai piešķir izcilu nozīmi. Dzīvnieku konstitūciju nenovērtē tikai kā ārēji

6. att. Piena kondicijas govs ganību periodā

saskatāmu ķermeņa daļu salikumu, bet tai piešķir vēl tālu ejošu nozīmi kustoņu veselībā un izturībā.

Vairākkārtīgi pierādīts, ka izturīgāki pret daudzām sērgām un slimībām ir tādi dzīvnieki, kam spēcīgāka konstitūcija. Tāpēc arī audzēšanai ieteic atšķirt teļus no spēcīgās konstitūcijas vecākiem un tos tā ēdināt, turēt un kopt, ka no tiem izaugtu vēl spēcīgāki dzīvnieki nekā bijuši tā priekšteči.

Ar konstitūciju bieži saistas arī dzīvnieku temperāments jeb daba. Dižciltīgie, smalkie vai izsmalcinātie dzīvnieki bieži ir nervozi. Turpretī kustoņi ar rupjo konstitūciju ir flegmatiski un miermīlīgi.

Interesanti atzīmēt, ka jo ātraudzīgāks kāds dzīvnieks, jo tas arī miermīlīgāks kā pret cilvēku, tā arī pret citiem dzīvniekiem. Temperāments ir iedzimstoša parādība, bet to var lielākā vai mazākā mērā veidot cilvēka apiešanās ar kustoni. Par laimi ļaundabīgums, kas kādreiz var būt ļoti nepatīkams pie buļļiem, nav raksturīga sugas īpašība nevienai Latvijā audzējamai sugai, bet vairāk gan sastopams pie lēnaudzīgiem, nekā pie ātraudzīgiem. Visi tie gadījumi, kur stāsta par buļļu uzbrukumu, ir nepareizas vai neuzmanīgas apiešanās sekas.

Dzīvnieku novērtēšana, kā iepriekš norādīts, izdarāma no 10—12 soļu attatuma, vērojot to miera stāvoklī un gaitā.

Ērtākai un objektīvākai novērtējumu noteikšanai, ir sastādītas īpašas tabulas. Vērtējot pēc šīm tabulām, vērtētājiem ir iespējams savus vērtējumus savā starpā salīdzināt.

Vispirms novērtē pēc attiecīgas tabulas atsevišķās dzīvnieka ķermeņa daļas, un kā pēdējo ieliek atzīmi par kopiespaidu.

Vērtējot kā atsevišķas ķermeņa daļas, tā arī kopiespaidu, jāievēro visas tās uzbūves īpatnības, kas saistītas ar kustoņa kārtu, vecumu, ātr- vai lēnaudzību, kā arī kustoņu turēšanas, kopšanas un ēdināšanas apstākļiem.

Teļiem un bullēniem eksterjēru ieteicams vērtēt tad, kad tie sasnieguši vismaz 1 gada vecumu. Jaunākiem kustoņiem viņu ķermeņu daļas mazāk izveidojušās un ir mainīgākas.

Cik necik spriest par to, kāds būs pieaudzis dzīvnieks, var tikai apm. pēc 1

7. att. Dižciltīgas konstitūcijas govs

8. att. Smalkas konstitūcijas govs

9. att. Pārsmalcinātas jeb izvirtušas konstitūcijas govs

gada vecuma. Ja pēc šī vecuma turēšanas, kopšanas un ēdināšanas apstākļi mainīsies, tad, protams, arī dzīvnieka ķermenis mainīsies. Ja tas nonāks sliktos turēšanas apstākļos, tas kļūs mazvērtīgāks, bet ja nonāks labos apstākļos, attīstīsies par labāk izveidotu dzīvnieku.

Teles un buļļus vērtē pēc vienas eksterjēra vērtēšanas tabulas un slaucamas govis pēc otras.

Buļļu un jaunlopu vērtēšanas tabula:

par	galvu un kaklu dod līdz	5 punktiem
„	pleciem un skaustu dod līdz .	5 „
„	krūtīm un ribām dod līdz . . .	5 „
„	muguru un muguras līniju dod līdz	5 „
„	jostas vietu un vēderu dod līdz	5 „
„	krustu un gūžām dod līdz . . .	5 „
„	kājām un gaitu dod līdz . . .	5 „
„	kopiespaidu dod līdz	5 „
	Kopā līdz	40 punktiem

Slaucamu govju vērtēšanas tabula:

par	galvu un kaklu dod līdz	5 punktiem
„	pleciem un skaustu dod līdz .	5 „
„	krūtīm un ribām dod līdz . . .	5 „
„	muguru un muguras līniju dod līdz	5 „
„	jostas vietu un vēderu dod līdz	5 „
„	krustu un gūžām dod līdz . . .	5 „
„	kājām un gaitu dod līdz . . .	5 „
„	tesmeni dod līdz	5 „
„	kopiespaidu dod līdz	10 „
	Kopā līdz	50 punktiem

Novērtējumus varētu izteikt arī ar daļas skaitli, bet katrā ziņā noapaļojot to līdz 0,5 punktam.

Punktu nozīme šāda: 5 — izcilus labi, 4— labi, 3 — vidēji, 2 — slikti un 1 — ļoti slikti.

Pie govīm kopiespaids novērtējams pēc 10 punktu sistēmas.

Vērtēšanas rezultātus iespējams sadalīt šķirās.

Izdarot kustoņu vērtēšanu mazpulkos, ieteicams pieturēties pie tā sadalījuma, ko lietojam, buļļus uzņemot ciltsgrāmatās un novērtējot jaunlopus un govis rajona izstādēs.

Pēc šā sadalījuma jaunlopu un buļļu eksterjēru iedala:

I šķirā, ja tas iegūst ne mazāk par 35,0 p.
II šķirā, ja tas iegūst ne mazāk par 30,0 p.
III šķirā, ja tas iegūst ne mazāk par 20,0 p.

Govju eksterjēru iedala:

I šķirā, ja tās iegūst ne mazāk par 42 p.
II šķirā, ja tās iegūst ne mazāk par 35 p.
III šķirā, ja tās iegūst ne mazāk par 25 p.

Ja ir vairāki vērtētāji, tad dabūto punktu kopskaitu saskaita kopā un izdala ar vērtētāju skaitu. Pēc tam nosaka dzīvnieku eksterjēra šķiru.

Vērtēšanas iznākumu apzīmē šādi: E — I (43,5). Lasītājs tad sapratīs, ka eksterjērs (E) novērtēts pirmā šķirā, un, dzīvnieku vērtējot, vērtētāji tam devuši 43,5 punktus.

10. att. Rupjas konstitūcijas govs

11. att. Spēcīgas konstitūcijas govs

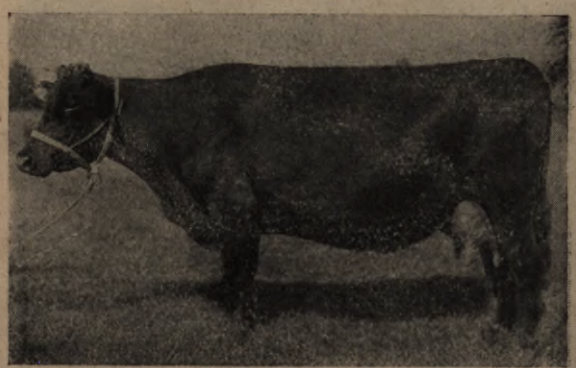

Turēsim savās saimniecībās sugas gaiļus!

Agr. H. VELDRE

Lielākā daļa mūsu saimniecību vēl arvienu tur tā sauktās „lauku" vistas, kuru ražības spējas ir svārstīgas un caurmērā ļoti zemas. Neraugoties uz rūpīgo kopšanu, ēdināšanu un turēšanu piemērotās kūtīs, šīs neizkoptās lauku vistas izdēj caurmērā tikai ap 90—100 olu gadā. Tāpēc nav jābrīnas, ka šādu vistu turēšana nav ienesīga, jo katrai vistai jāizdēj gadā vismaz 70—80 olu, lai tā samaksātu savu uzturu, un 15—20 olu — par telpām un kopšanu.

Labi izkoptas sugas vistas labos apstākļos turpretim izdēj caurmērā ap 140—160 un vairāk olu gadā. Šī iemesla dēļ mums visiem liekas, ka vistkopības ienesības pacelšanai vajadzētu vienkārši turēt sugas vistas, un ar to viss būtu nokārtots. Patiesībā tas tā nav, jo nedrīkstam aizmirst, ka sugas vistas ir ļoti prasīgas. Tās ir jātur labās telpās, pareizi jāēdina un rūpīgi jākopj. Tikai labos apstākļos sugas vistas būs arī labas dējējas. Sliktos apstākļos — tumšās un mitrās lopu kūtīs turot — tās cietīs vairāk kā „lauku" vistas.

Tāpēc par sugas vistu turēšanu var domāt tikai tās saimniecības, kur putniem ierīkotas labas kūtis un vistu kopšanai piegriež nopietnāku vērību.

Ja piemērotu telpu trūkuma dēļ vistas jātur lopu kūtīs, tad jāapmierinās ar tām pašām lauku vistām un jācenšas pakāpeniski uzlabot to dējība ar pareizu ēdināšanu, kopšanu un citiem vienkāršākiem ražības pacelšanas paņēmieniem.

Viens no tādiem paņēmieniem, ar kuŗa palīdzību iespējams pakāpeniski, pāris gados, uzlabot vietējo jeb lauku vistu dējības īpašības ir — turēt savā saimniecībā vaislai tikai labus tīrsugas gaiļus, kas iegādāti no labām putnu audzētavām.

Amerikāņu pētnieks Lipinkots jau 1912. gadā izdarīja vairākus izmēģinājumus, lai noskaidrotu vietējo vistu dējības izkopšanu ar labu sugas gaiļu palīdzību. Šim nolūkam viņš iegādājās tirgū lielāku skaitu vienkāršo lauku vistu. Turot tās piemērotos apstākļos, pareizi ēdinot un labi kopjot, šo vistu dējība izrādījās zema — tikai 72,3 olas no katras vistas caurmērā gadā. Nākošā gada pavasarī Lipinkots iegādājās augstražīgas cilts sugas gaili un turēja to pie minētām lauku vistām. Sugas gaiļa un lauku vistu pēcnācējas izdēja gadā caurmērā katra 156 olas! Pārojot šīs vistas, kas cēlušās no sugas gaiļa un lauku vistām, savukārt atkal ar sugas gaili, otrā paaudzē Lipinkots izaudzēja vistas, kuŗas izdēja caurmērā 189 olas gadā.

Minētais un neskaitāmi citi piemēri mūsu putnkopju praksē nepārprotami liecina, kāda nozīme ir labam sugas gailim lauku vistu ražības izkopšanā. Ka mūsu lauksaimnieki vēl maz izprot labu vaislas gaiļa nozīmi vistu saimes dējības pacelšanā, liecina tas, ka mums vēl ir ļoti daudz tādu saimniecību, kuŗās vistu bara „valdnieks" vēl arvienu ir raibais „lauku sugas" gailis! Kas ir viņa tēvs, un cik dējīga ir bijusi viņa māte — to neviens nezina pateikt! Mazvērtīgie lauku gaiļi vēl arvienu lepni izgāztu krūti staigā pa mūsu lauku sētām, bet tanī pašā laikā labās putnu audzētavās ikgadus vairāki tūkstoši vērtīgu sugas gailīšu, pircēju trūkuma dēļ, izbeidz savu dzīvi cepešu bļodā!

Mūsu putnkopība uzplauktu daudz straujāk un no „nepieciešama ļaunuma" saimniecībā kļūtu par ienesīgu lauksaimniecības blakus nozari, ja nevienā lauku sētā mēs vairs neredzētu nevienu „lauku" bezsugas vai krustojumu gaili!

Tāpat kā citos pasākumos, arī putnkopībā mūsu jaunatnei, it sevišķi mazpulku dalībniekiem, būtu plašs darba lauks, un tie ar savu priekšzīmi varētu ierosināt pārējos kaimiņus rādot, kā ar vienkāršiem paņēmieniem iespējams šo nozari padarīt ienesīgu. Sakarā ar to,

Latvijas Lauksaimniecības kamera jau pagājušā gadā iesāka izsniegt mazpulku dalībniekiem sugas gailīšus lauku vistu dējības izkopšanai, piešķirot šim nolūkam pabalstus 75% apmērā no gailīšu vērtības. Šādā ceļā katrs mazpulka dalībnieks par apm. 60—70 santīmiem varēs iegūt tīrasiņu sugas gailīti un, rūpīgi kopjot, to izaudzēt par vērtīgu ciltstēvu savai vai savu vecāku vistu saimei. Šogad jūnijā un jūlijā 2 mēneši vecus sugas gailīšus saņems ap 4.500 mazpulku dalībnieku. Šo pasākumu paredzēts turpināt arī nākošos gados, tādēļ visiem tiem, kas šogad nepaguva gailīšus laikā pieprasīt — to iespējams nokārtot arī nākošā gada pavasarī, sazinoties ar sava mazpulka vadītāju.

Gailīšus var iegādāties arī tie mazpulku dalībnieki, kam mājās jau ir sugas vistas, bet vecie gaiļi tām ir tuvi radinieki un tādēļ nepieciešama tā saucamā „asins atjaunošana" ar vistām neradniecīgu tās pašas sugas gaili no citas audzētavas.

Bez tam jāaizrāda, ka visās tanīs saimniecībās, kas saņems sugas gailīšus, jālikvidē visi lauku jeb krustojumu gaiļi un turpmāk vaislai jālieto tikai sugas gaiļi. Šī iemesla dēļ nedrīkstam paturēt vaislai nākošam vai vēlākiem gadiem sugas gaiļu un vietējo vistu pēcnācējus — jaunos gailīšus, jo tie jau ir krustojumi un to lietošana vaislai var uzsākto darbu atkal sabojāt.

Brūnās sugas gailis

Gaiļus parasti tur vaislai līdz 3 gadu vecumam. Tādēļ, ja iegādātie sugas gaiļi savu laiku jau nokalpojuši — pēc katriem 2 vai 3 gadiem iegādāsim vaislai atkal jaunus sugas gaiļus. Sugas gailis nav sugas bullis, kas maksā lielu naudu — tādēļ regulāra sugas vaislas gaiļu atjaunošana ik pēc katriem 2—3 gadiem ir katram iespējama, jo maksā tikai dažus desmit santīmus! Viens gailis var apkalpot ap 12—15 vaislas vistu. Saimniecībā jātur tikai tik daudz gaiļu, cik tos pavasarī vajadzēs vaislas saimes sastādīšanai — tādēļ lielākās putnkopībās tos turēsim pavasarī tikai pie atsevišķi atdalītām, atlasītām labākām dējējām, no kurām paredzēts ņemt olas perēšanai.

Latvijas Lauksaimniecības kamera izsniegs mazpulku dalībniekiem ar pabalstu vienīgi 3 Latvijā izplatītāko sugu — balto dējēju (Leghornas), brūno vispārnoderīgo (Rodailendas) un lāsaino (Barneveldes) gaiļus.

Balto dējēju (Leghornas) gaiļu iegāde ieteicama tām saimniecībām, kurās vistām samērā labi turēšanas apstākļi. Šīs sugas gaiļi visstraujāk uzlabos vistu saimes nākošo paaudžu dējību, bet to pēcnācējas vistas būs sīkākas augumā, dēs gaišākas krāsas olas un perēšanas tieksmes samazināsies — tās tuvosies pēc savām īpašībām dējējvistu tipam.

Parastajos turēšanas apstākļos ieteicams iegādāties brūnos vispārnoderīgos (Rodailendas) gaiļus, kas ir izturīgāki. Kaut arī, tos lietojot vaislai, pēcnācēju dējība caurmērā tik strauji nepieaugs, tomēr to augums, olu lielums un tāpat perēšanas tieksmes nesamazināsies; turpretim olu krāsa būs tumšāka. Kas vēlas reizē ar dējības uzlabošanu ieaudzēt vistas, kuŗas dēj tumšākas krāsas olas, lauku vistu uzlabošanai var iegādāties lāsainās (Barneveldes) sugas gaiļus. Šī suga gan vēl ir jauna, plašāki pazīstama pirmo reizi kļuvusi tikai 1921. gadā, tomēr pie mums jau stipri izplatījusies tumši brūno, kā sīpolu mizās vārīto, olu dēļ.

Balto dējēju sugas gailis

Lāsainās sugas gailis

Pārpratumu novēršanai beidzot vēl jāaizrāda, ka sugas gaiļu turēšana pie lauku vistām neietekmē to dējību tieši, bet gan pēcnācējos. Vistas dēj tikpat labi arī tad, ja pie tām nemaz neturam gaiļus. Eksportam pat derīgākas ir tās olas, ko dēj vistas, pie kurām neturam gaiļus, jo tās tik ātri nebojājas. Tādēļ saimniecībā nevajag turēt vairāk gaiļu, kā tas nepieciešams vaislas saimes sastādīšanai pavasaros.

Mazpulku dalībnieki, turiet savās saimniecībās tikai sugas gaiļus un ieteiciet to darīt arī saviem kaimiņiem! Lai katra krietna mazpulka dalībnieka saimniecībā rīta stundu turpmāk sludina tikai sugas gaiļi!

Kultūraugu slimību vākšanas sacensība

Kultūraugu slimību sekmīgai apkarošanai vispirms tās jāpazīst. Vislabāk iemācīties pazīt augu slimības, vācot šo slimību paraugus kollekcijām. Augu slimību vākšanas sacensībā godalgos gan atsevišķus mazpulku dalībniekus, kuri iesūtīs rūpīgi ievāktas un glīti sakārtotas kollekcijas, gan mazpulkus, kuru dalībnieki visdzīvāk piedalījušies sacensībā un iesūtījuši vislabākās kollekcijas.

Instrukcija kultūraugu slimību vākšanas sacensībai.

1. Kultūraugu slimību kollekcijai jācenšas ievākt cik iespējams visas svarīgākās augu slimības druvās, sakņu un augļu dārzos. Laiku pa laikam rūpīgi jāapskata tur audzējamie augi un jāsavāc slimojošās daļas: labībām slimās lapas, stiebri, slimās vārpas vai skaras; dārzaugiem slimās lapas, saknes; augļu kokiem un ogulājiem slimās lapas, zariņi ar slimām lapām vai ziediem, zariņi ar rētām vai citiem bojājumiem, slimi augļi, slimas saknes u. t. t. Jāsavāc uz reizi vairākas lapas, vairāki zariņi, vairāki slimi augļi. Tā, piem., slimas ābeles vai ogulāja lapas 5—10 gabalas, 5—10 melnplaukainas kviešu vārpas u. t. t.

2. Ievāktie slimību paraugi jākaltē starp avīzēm vai ietinamo papīru. Avīzes vai ietinamo papīru saliek vai saloka paciņās 8—16 lapu biezumā. Tā sagatavotās paciņas ieteicams glīti apgriezt vienādā lielumā. Kaltējamos slimību paraugus novieto starp papīru paciņām, iepriekš tos rūpīgi izlīdzinot un piešķirot pēc iespējas dabisku izskatu. 10—15 paciņas, starp kurām novietoti paraugi, ievieto pašpagatavotā augu kaltējamā spiedē un izliek sausā un siltā vietā, uz silta mūrīša, krāsns un tml. Papīrs uzsūc no paraugiem mitrumu. Tāpēc papīrs, lai paraugi nesapelētu un labi izžūtu, ikdienas jāapmaina sauss. Paraugi izžūst 5—10 dienās. Mitro, no spiedes izņemto papīru novieto plānās čupiņās sausā vietā izžūšanai un pēc tam atkal lieto paraugu kaltēšanai.

Augu kaltējamā spiede viegli pagatavojama no plānākiem dēļiem. Vienkāršākā veidā tā sastāv no diviem dēļiem kaltējamā papīra lielumā un aptuveni 1—3 cm biezumā. Ja dēlīši šaurāki, os var ar šķērsām piestiprinātām līstītēm savienot kopā pa diviem. Papīru paciņas ar kaltējamiem paraugiem novieto starp abiem dēļiem un noslo-

Sacensību godalga — miglošanas aparāts «Primus» I

ga ar dažiem ķieģeļiem, akmeņiem vai citu svaru. Augiem pamazām izžūstot, svars jāpalielina. Spiedi var arī stingri nosiet ar auklu vai savelkamām siksnām. Tad spiedi var piekārt pie silta mūrīša vai novietot citur siltumā. Gatavas augu kaltējamās spiedes (no stiepuļa pinuma) dabūjamas Mazpulku piederumu apgādā, Jelgavā un Rīgā. Tās maksā Ls 8.—.

Slimiem sulīgiem augiem vai bumbuļiem mizu plāni nogriež un kaltē tāpat kā lapas. Pūstošus sulīgus augus novieto siltā sausā vietā un kaltē. Tāpat kaltē arī slimos zarus un saknes, kā arī piepes, kas nolauztas slimo koku stumbriem.

3. Paraugus ievācot, vai arī tūdaļ pēc to izkaltēšanas, jānoteic slimības cēlonis. Slimību noteikšanai neatsveŗams palīgs būs „Vadonis augu aizsardzībā". Var lietot arī LLK izdoto grāmatiņu „Kultūraugu kaitēkļu, slimību un nezāļu apkaŗošana".

4. Ievāktie un izkaltētie paraugi jāpiestiprina tīram, baltam papīram ar līmes apziestu papīra strēmelīšu palīdzību, vai arī jāievieto pārliektās papīra lapās. Resnākus zarus, piepes, izkaltētos slimos augļus u. c. ietin papīrā vai ievieto kastiņās. Var izmantot dažādas tukšas kastiņas, bet vislabāk vienai lielākai iekārtot vairākus nodalījumus, katras slimības paraugam savu.

5. Katram slimības paraugam katrā ziņā jāpievieno zīmīte ar šādām ziņām: 1. Slimības nosaukums. 2. Slimā auga nosaukums. 3. Ievākšanas vieta (apriņķis, pagasts, saimniecība). 4. Ievākšanas datums. 5. Piezīmes par slimības izplatību: maz, stipri, postīgi. 6. Mazpulka nosaukums, numurs un dalībnieka vārds un uzvārds.

Šo «Suevia» aparātu var iegūt katrs centīgs mazpulks

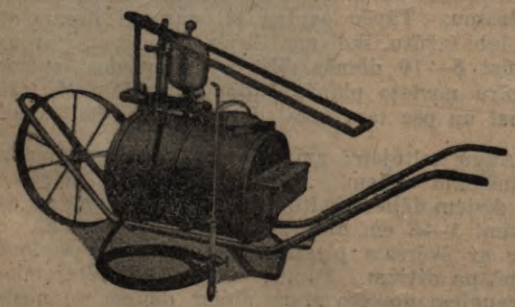

6. Šādi sagatavoti paraugi rudenī glīti jāsakārto, labi jāiesaiņo un jānodod mazpulka vadītājam nosūtīšanai Mazpulku nozarei, Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, vēlākais līdz 1938. g. 1. novembrim.

Ja slimības cēloni neizdodas noskaidrot, paraugs nav jāiznīcina, bet tāpat jāpievieno kollekcijai. Tālāk ieteicams visus, kā noteiktos, tā nenoteiktos paraugus numurēt un daļu katra parauga paturēt sev vai mazpulkam. Paturētie paraugi jāapzīmē ar tiem pašiem numuriem un citām ziņām. Kļūdas slimību noteikšanā, tāpat nenoteikto slimību nosaukumi tad tiks atsevišķi paziņoti. Tādā ceļā no paturētiem paraugiem sev vai mazpulkam varēs sastādīt pareizi noteiktu slimību kollekciju.

Kollekcija būs pilnīgāka, ja viena slimība būs ievākta no vairākām vietām,

Varbūtēju neskaidrību noskaidrošanai sakarā ar kollekciju vākšanu, sakārtošanu, noteikšanu vai taml., personīgi vai rakstiski pēc padomiem jāgriežas LLK Latvijas augu aizsardzības institūtā, Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, 126. ist.

Godalgas augu slimību vākšanas un miežu sēklas kodināšanas izmēģinājumu sacensībā.

Mazpulkiem	Skaits	Atsevišķas godalgas vērtība Ls	Kopvērtība Ls
I god. „Suevia" augstspiediena miglošanas aparāts . .	1	160,—	160,—
II god. „Primus" II, augstspiediena migl. aparāts . .	2	110,—	220,—
III god. „Primus" I, augstspiediena migl. aparāts . .	3	65.—	195,—
		Ls	575,—
Mazpulku dalībniekiem			
I god. „Primus" I, augstspiediena migloš. aparāts .	3	65,—	195,—
II godalgas: 1 gab. kodināš. aparāts, 1 gab. rokas miglotājs, 1 gab. herbārija spiede	10	33,—	330.—
III godalgas:			
a) kodināšanas aparāts	10	15,—	150,—
b) rokas miglotājs . .	10	12,—	120,—
c) herbārija spiede . .	10	10.—	100,—
d) lupa	10	8,—	80.—
			975,—
Kopā 59god. par Ls			1550,—
Balvas:			
Atzinības raksti un grāmata „Kultūraugu kaitēkļu, slimību un nezāļu apkaŗošana" . . .	50	2,—	100,—
Kopā 109 apbalvojumi, vērtībā Ls			1650,—

Iznīcināsim bārbeles un pabērzus — tie izplata labības rūsu!

Kaitīgākās no labību rūsām ir svītru rūsa (Puccinia graminis) un auzu lapu rūsa (Puccinia coronifera). Šīs rūsas katru gadu (atkarībā no laika apstākļiem), nodara lauksaimniekiem lielākus vai mazākus zaudējumus. Rūsas bojā labības audus, atņem tiem barības vielas un traucē barības vielu kustību. Rūsu bojātās lapas nokalst, stiebri lūst, graudi neienākas — paliek sīki un viegli. Dažus gadus, kad rūsa ļoti izplatījusies, ražas novākšana pat neatmaksājas, un radušies zaudējumi sniedzas vairāku miljonu latu apmērā.

Labību rūsēšanu rada liekēžu sēnītes, kas ir ļoti sīkas un saskatāmas tikai mikroskopā stipri palielinātas. Ar neapbruņotu aci uz labību lapām un stiebriem redzam tikai rūsu plankumiņus, pūtītes, kurās atrodas ļoti daudzas sīkas sporas. Svītru rūsa pavasarī sastopama uz bārbeļu (Berberis vulgaris) lapām, bet vasarā un rudenī uz labībām, galvenā kārtā uz rudziem, bet arī uz kviešiem, miežiem un auzām, radot uz stiebriem tumši brūnas, vēlāk melnas sporu pūtīšu svītras. Auzu lapu rūsa pavasarī sastopama uz pabērzu (Rhamnus carthartica), bet rudenī uz auzu lapām, radot oranždzeltenas sporu pūtītes. Rūsu radītos plankumos — pūtītēs uz labībām rudenī attīstās ziemas sporas, kas ļoti izturīgas. Šīs sporas pārziemo un pavasarī dīgst, dodot jaunas sporas, kas spēj attīstīties tālāk tikai uz zināmiem starpaugiem: svītru rūsas sporas uz bārbeļu, auzu lapu rūsas sporas uz pabērzu lapām.

Sporas uz bārbeļu un pabērzu lapām rada dzeltenus rūsu kausiņus, kas attīsta ārkārtīgi daudz sporu, pat miljonu uz vienas lapas. Šīs sporas tālāk pāriet uz labībām, kur tās strauji izplatās, dodot vairākas paaudzes. Sporas izplata vējš. un tās var pārlidot lielus attālumus, tāpēc svītru un auzu lapu rūsa parādās arī tādos tīrumos, kuŗu tuvumā nav bārbeļu ne pabērzu. Mūsu apstākļos pārziemo tikai ziemas sporas un tāpēc, lai rūsa nokļūtu uz labībām, katrai tai vajadzīgs savs zināms starpaugs — bārbele vai pabērzs.

Lai ierobežotu šo rūsu izplatīšanos, jāiznīcina bārbeles un pabērzi. Bārbeļu un pabērzu krūmi iznīcināmi, izrokot vai izraujot ar visām saknēm. Izraktie un izrautie krūmi sadedzināmi. Ar izciršanu krūmus nevar iznīcināt, jo no saknēm tie ātri ataug. Ērts krūmu iznīcināšanas līdzeklis, ja līdzekļi atļauj, ir vārāmā sāls. Sāls jāiebeŗ krūmā tā, lai atsevišķus stumbrus tā apņemtu no visām pusēm. Viena krūma iznīcināšanai, atkarībā no tā lieluma, vajaga 2—6 kg sāls. Ganībās, kur lopi var sāli uzlaizīt, tā jāapbeŗ ar zemi.

1930. gadā izdots likums par obligātu bārbeļu un pabērzu krūmu iznīcināšanu visā valstī. Līdzīgi likumi izdoti arī mūsu kaimiņvalstīs. Ievāktās ziņas un novērojumi rāda, ka šis svētīgais darbs nav pilnīgi veikts, vēl sastopams daudz šo krūmu mežos, upju ielējās, gravās, parkos, apstādījumos un uz lauksaimnieku zemēm. Lai bārbeles un pabērzus pilnīgi iznīcinātu, Latvijas Lauksaimniecības kamera no 1938. g. 30. aprīļa līdz 25. maijam rīko bārbeļu un pabērzu iznīcināšanas dienas, aicinot tajās piedalīties pašvaldības, aizsargus, mazpulkus, meža resora darbiniekus, lauksaimniecības biedrības, lauksaimniekus u. c. organizācijas. Bārbeļu un pabērzu iznīcināšanas dienas pagastos organizē lauksaimniecības biedrības. Mazpulku dalībniekus ar bārbelēm un pabērziem iepazīstinās mazpulku vadītājs, agronoms, mežzinis vai cita persona, kas šos krūmus labi pazīst. Katra mazpulka dalībnieka pienākums nevien piedalīties bārbeļu un pabērzu iznīcināšanas dienās, bet arī pēc tām katru atrasto bārbeļu vai pabērzu krūmu iznīcināt, un līdz ar to būs darīts svētīgs darbs tēva tīrumā un valsts labklājības celšanā.

Turpināsim spodrības nedēļā iesāktos krāsošanas darbus

J. ĀDAMSONS

Stūra bojājuma aizmūrēšana

Ar maiju sākas vislabākie apstākļi ēku un dzīvokļu remontiem, krāsošanai. Tie turpinās visu vasaru, izņemot pārāk karstās un saulainās dienas, kad āra krāsojumi jāpārtrauc, jo saule un karstums nelabvēlīgi ietekmē krāsas žūšanu, radot nevienādu klājumu vai plaisāšanu, dodot neizturīgu, mazvērtīgu krāsojumu. Tāpēc maijā un jūnijā turpināsim spodrības nedēļā iesāktos, bet nepabeigtos darbus.

Krāsošanā var strādāt kā zēni tā meitenes. Āra krāsojumi gan vairāk piemēroti zēniem. Pie iekškrāsojumiem pieskaitāmi: griestu, sienu, grīdu, durvju, logu un dažādu dzīvokļa priekšmetu krāsošana. Pie āra darbiem: jumta, ēku sienu, durvju un logu ārpušu, t. i. visu to priekšmetu krāsošana, kas padoti atmosfairiskiem iespaidiem. Kā vienai, tā otrai grupai jāizvēlas piemērots krāsas sastāvs un zieds.

Krāsas iedalīsim kaļķa, līmes un eļļas krāsās. Krāsojumiem nav vēlams ņemt pilnīgi baltu krāsu, bet gan iedzeltenu (krējuma jeb ziloņkaula) vai zilganu, jo baltās krāsas gaismas trūkuma dēļ kļūst pelēkas vai dzeltenas.

Pirmās apskatīsim līmes krāsas.

Par līmes krāsām sauc krāsas, kurās saistviela ir līme un klīsteris. Līmes krāsas ir vienas no vislētākām, jo tās pagatavo no krīta, līmes (krāsotāja līmes), klīsteŗa, ūdens un nedaudz krāsu vēlamā ziedā. Līmes krāsojumiem labākais pamats ir apmetums no kaļķa un ģipša, uz koka tur slikti.

Telpu līmes krāsojumi.

Vispirms jāsagatavo krāsojuma pamats, lai krāsojums iznāktu košs un izturīgs. Telpu krāsojot, griesti jāsagatavo un jānokrāso pirmie, tik tad var sākt sagatavot un krāsot sienas. Jaunu apmetumu ieteicams krāsot tik pēc 3—4 mēnešiem, kad koka ēkai apmetums izžuvis, mūŗa ēkai pēc gada. Ja telpa jau krāsota, bet krāsojums nav biezs, tas jānomazgā ar ūdeni un rupjāku suku, vai arī ar vecu otu jānorīvē krustām šķērsām. Ja krāsots jau vairākas reizes un krāsu kārta bieza, tad krāsa ar ūdeni jāatmiekšķē un ar sliepni vai kasīkli jānokasa, pēc tam ar suku jāizrīvē. Ja apmetumam ir bojājumi, kā izbirumi, naglas caurumi u. t. t., tie jāizlabo, kamēr vēl apmetums mitrs. bet ja sauss. tad bojātās vietas jāsaslapina un mazākie bojājumi jāaizpilda ar tepi (3/4 kaļķu, 1/4 ģipša un līmes ūdens), bet lielākie ar kaļķa - ģipša javu. Kad bojājumi izlaboti un izžuvuši, tad paotē. Paotes ir dažādas. Vienkāršākās ir ziepju, piena un kaļķu.

Ziepju paote: 5 litri ūdens (remdens), 0,5 litra vidēji biezas krāsotāju līmes (izkausēta), 0,15 kg zaļās ziepes, 0,75 litri pašķidrs bīdelētu rudzu miltu klīsteris.

Apmēram 2 litros remdena ūdens ielej izkausētu krāsotāja līmi, izmaisa, tad pieliek zaļās ziepes un ar menti maisa, līdz ziepes izkūst. Tad pielej klīsteri, labi izmaisa un pielej atlikušo ūdeni (3 litrus).

Piena paoti sagatavo, ņemot pusi ūdens un pusi piena, pieliekot nedaudz klīsteŗa.

Kaļķa paote: 1 litrs baltā kaļķa, ½ litrs mūŗa kaļķa, ½ litrs vidēji bieza klīsteŗa, 8 litri ūdens.

Šī paote nepieciešama telpām, kuŗās krāsojums stipri vecs, nodzeltējis, cietis no dūmiem un sutas, kā arī vēlama pilnīgi jaunām telpām. Pēc šīs paotes nožūšanas jālieto vēl ziepju paote, tad krāsojums iznāk glīts un izturīgs. Tām vietām, kur sūcies apmetumam cauri ūdens vai arī ir kādi citi netīri laukumi, bojātās vietas jāpaotē, ziepju paotei pieliekot kaļķi un cementu (apm. vienādās daļās) tādā daudzumā, lai šķidrums būtu tik biezs, ka ar otas klājienu tas bojājumu segtu. Ja pamats sagatavots, nožuvis, tad jākrāso, kā jau aizrādīts. Pirmie jākrāso griesti. Krāsošanai jāņem paplata krāsotāja ota un jākrāso 60—80 cm platās slejās gar sienu, virzienā no loga uz tam pretējo sienu. Otei vienmēr jābūt pilnai ar krāsu. Krāsa jāuznes ar spēcīgiem un ātriem slaidiem vēzieniem. Jo ātrāki varēsim vajadzīgo laukumu nosegt, jo krāsojums būs vienādāks. Ar griestu krāsu ziedu jānokrāso arī sienas augšmala apm. 50 cm no griestiem pēc vajadzības. Sienas jākrāso no augšas uz leju slejās. Griestu krāsojuma savienojumam ar sienas krāsu, kā arī ar grīdu, jālieto mazāka ota. Kā griestus, tā sienu krāsojot, logiem un durvīm jābūt aizvērtām, lai novērstu pārāk ātru krāsas žūšanu — pēc laukuma noklāšanas var atvērt logus un durvis, tā paātrinot krāsojuma žūšanu.

Krāsu sagatavošana griestu un sienu krāsošanai. Krītu ieber traukā, atšķaida ar ūdeni un ar menti labi izmaisa, lai nepaliktu sabiezējumi. Tad pielej nedaudz līmes un klīsteŗa, atšķaida vēl ar ūdeni un labi izmaisa. Šķidrumam jābūt tomēr tik biezam, lai ar vienreizēju klājumu segtu, bet ota tomēr slīdētu viegli. Līmei un klīsterim jābūt tik daudz, lai krāsojums nesmērētu. To viegli var izmēģināt, uztriepjot krāsu uz papīra un pie uguns

Mazo bojājumu aizziešana ar tepi

nožāvējot, tad, paberžot ar roku, kļūst redzams, vai krāsa plūk vai ne. Tāpat arī jāizmēģina krāsas zieds, jo līmes krāsa, slapja būdama, ir tumšāka. Ja krāsas java sagatavota, tad jāpielej atsevišķā traukā sagatavotā ziedu krāsa (tonis) vēlamā daudzumā. Griestu krāsai, ja griesti netiek izrakstīti, līmes un klīsteŗa jāliek ļoti maz. Griestu krāsojumu no sienas krāsojuma parasti norobežo ar kādas piemērotas krāsas līniju vai arī šablonē rakstus. Šim darbam lieto nelielu, nosietu otu ar pabiezu krāsu, kuŗu sagatavo tikai ar līmi. Ota nedrīkst būt liela. Krāsojot otai jābūt pasausai, un jākrāso riņķveidīgi no raksta malām uz iekšpusi.

Sienas krāsošana

Mazpulki pasīvās gaisa aizsardzības darbā

AD. EGLĪTIS

Ar gāzu masku jāprot rīkoties katram

Ja līdzšinējās gaitās mazpulku dalībniekus arvien redzējām čaklu darba darītāju rindās, gan lauciņus kopjot, gan darbnīcās strādājot un sanāksmēs mācoties, tad ar šo gadu mazpulki uzņēmušies arī vēl jaunu pienākumu — darbu dzimtās zemes sargāšanā. Sākums šim nodomam ir š. g. 8. janvārī Mazpulku Virsvadoņa mazpulkiem teiktie vārdi: „Vai nebūtu labi, ja visa mūsu jaunatne varētu atkārtot vārdus, ko te šovakar dziedāja 12—14 gadu veci jaunekļi: „Mēs sargi esam". Es jūs visus lūdzu padomāt, ko tas nozīmē, ka jau no paša pirmā brīža jaunatnē ieaugtu šī atziņa: Es esmu sargs . . . kam? Latviešu zemei, Latvijai. Un uz mani latviešu zeme var palaisties!"

Mazpulkos jaunās sirdis pukst tēvzemes mīlestībā, un rokas ir gatavas darba rīku mainīt pret dzimtenes sarga ieroci, taču šīs rokas bieži vien vēl nevar lielu un smagu ieroci celt un cīņā vadīt. Paliek sirds karstā kvēle par tēvzemes drošību, bet arī tas ir labi un svarīgi. Technika, stratēģija un apbruņojums vienvairs nav izšķirošie kara uzvarās. Mūsdienu karā tiek ierauta un apdraudēta visa nācija, un valsts aizsardzība nav tikai armijas sagatavošana un apbruņošana, bet jau visas valsts iedzīvotāju sagatavošana aizsardzībai. Un te, šo pasīvo dzimtenes sargātāju rindās vajaga ļaudis ar dedzīgu un bezbailīgu sirdi, vajaga mazāk spēka smagu ieroču celšanai, bet vairāk drosmes, zināšanu un prasmes ātrākās un pareizākās palīdzības sniegšanai īsākā laikā un īstā vietā. Visdrausmīgākais modernā kara gaisa uzbrukums nav drausmīgi postošs un neapturami nāvējošs, ja apdraudētie iedzīvotāji ir sagatavoti tam, ko uzbrukums var nest, un zina, kad un kā aizsargāties. Jau atzīta patiesība ir tā, ka uzbrucējs ar gaisa uzbrukumiem pirmā un galvenā kārtā grib panākt tautas morāliskās pretestības salaušanu, šausmu un pānikas radīšanu, un tikai papildus tam ir nāvējošā un postošā darbība. Maz, pat ļoti maz vajaga mācīties un zināt, lai nelaimes brīdī un modernā kara šķietami drausmīgā gaisa uzbrukumā nezaudētu saprātu, bet izmisuma vietā, sevi neapdraudot, drošu un palīdzīgu roku varētu sniegt visur tur, kur tas vajadzīgs.

Drosme un drošības sagādāšana briesmu brīžos ir labākais priekšnoteikums darba ražības atraisīšanai mierīgos laikos. Un jo vairāk šī drošības sajūta ir taisni tiem vajadzīga, kas raženu darbu strādā, mācās un grib strādāt. Ar mācībām un darbiem dzimtās zemes un tautas pasargāšanā, mazpulki piedalīsies arī pie tiem uzdevumiem, ka jaunatnei un tautai palīdzēs rast drošību vajadzības brīdī. Mazpulki patlaban pārklāj visu zemi, pilsētas, laukus, bieži apdzīvotas vietas, satiksmes un saimnieciski svarīgus centrus un jau nākošo divu gadu laikā tie izveidos plašu pasīvās gaisa aizsardzības tīklu, pilsētas un aizsargājamos centrus ietverot. Sadarbojoties un kopā ejot ar Valsts pasīvo

gaisa aizsardzību, mazpulku pasīvā gaisa aizsardzības organizācija pirmā kārtā piegriezīs vērību pašaizsardzībai un plānveidīgai kā pilsētu, tā lauku mazpulku jaunatnes sagatavošanai uzbrukumu gadījumos. Šī sagatavotība būs tā, kas, ienaidniekam pēkšņi uzbrūkot, pasargās iedzīvotājus no pānikas, un izmisuma vietā tie zinās, kas darāms, kur patvērums meklējams, kā citiem palīdzams. Tālāk — pie aizsardzības rajonu mazpulkiem būs palīdzības komandas: ugunsdzēšanā, sakaru dienestā un degazācijā un sanitārpalīdzībā. Te pašu apmācīto dalībnieku vadībā būs darbs visiem tiem, kam drosme un griba būs nelaimes brīdī citiem palīdzēt. Šais palīdzības komandās, drosme un pareizas rīcības zināšanas ir galvenais, un spēka šeit diezgan arī tiem, kuŗu rokām par smagiem kaujas ieroči. Dzimtajai zemei labs un vajadzīgs sargs ir ikviens, arī pats mazākais mazpulka dalībnieks, kas, savā sirdī mīlēdams latviešu zemi, stāv bezbailīgs savā noliktajā sarga vietā un droši pilda savu uzdevumu, vienalga, lielu vai mazāku. Mazpulku pasīvās gaisa aizsardzības darbā ir plašas iespējas darboties arī ārpusskolas mazpulku dalībniekiem. Komandu organizēšana, apmācības, vadīšana un demonstrējumi ir plašs darba lauks visiem tiem pilsētu mazpulku dalībniekiem, kam citas praktiskās nodarbības mazāk pieejamas. Pasīvās gaisa aizsardzības komandu piederumu un darba priekšmetu pagatavošanā jaunas darba iespējas atkal mazpulku līdzšinējām rokdarbu un amatniecības sekcijām, bet vienkāršu patvertņu ierīkošanā, dzīvojamo telpu pielāgošanā pret ķīmiskiem uzbrukumiem, māju bēniņu nodrošināšanā pret degbumbām, darbs visam mazpulkam, kopīgiem spēkiem. Pasīvās gaisa aizsardzības darba apmācības demonstrējumi, pieskaņoti mazpulku kārtējām sanāksmēm, dos tām plašāku saturu un lielāku rosību.

Nomestās bumbas rada ugunsgrēku

Ar lielu dedzību un aizrautību mazpulku jaunatne jau sākusi šim darbam gatavoties. Lieldienu brīvlaikā mazpulku mītnē, Saules dārzā, Rīgā pirmos divos mazpulku pasīvās gaisa aizsardzības komandu priekšnieku kursos piedalījās no 27 Rīgas mazpulkiem 108

Degazācijas komanda darbā pie saindētā laukuma degazēšanas

Civilā parauga gāzu masku pielaikošana (apmācības)

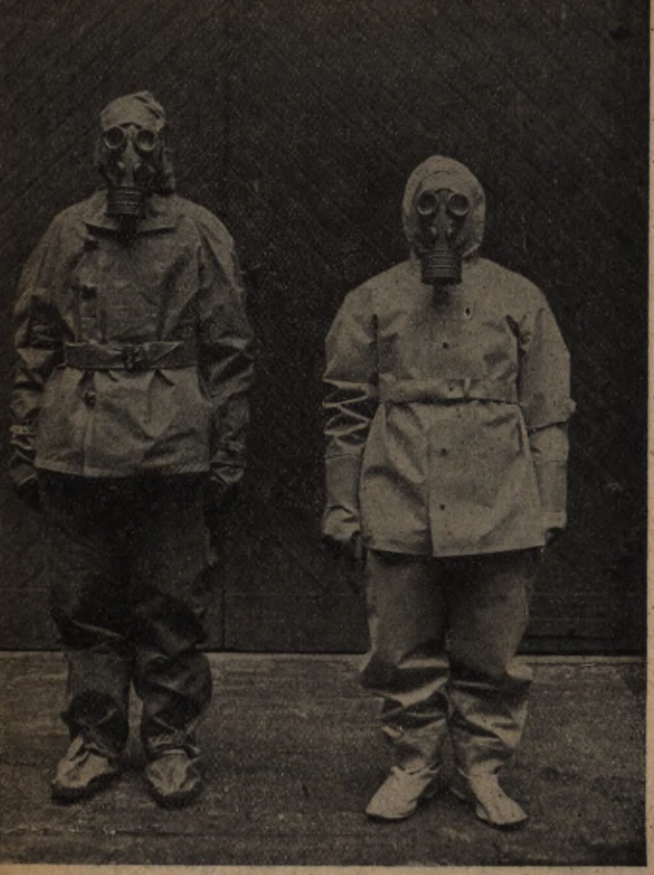

mazpulku dalībnieki un vadītāji un beidza kursu teorētisko un praktisko daļu. Vēl šī gada pavasarī apmācīs arī pārējo Rīgas mazpulku dalībniekus aizsardzības komandu organizēšanā un sagatavos aizsardzības vietās mazpulku rajonu vecākos par pasīvās gaisa aizsardzības instruktoriem.

Ar mazpulku pasīvās gaisa aizsardzības darbu ikvienam mazpulku dalībniekam tiks dota iespēja jau tagad mācīties, gatavoties, vingrināties un, ja vajadzīgs, arī stāvēt sarga vietā par mūsu mīļotās dzimtās zemes drošību. Darba un sasniegumu sargi tie varēs būt un pratīs droši stāvēt savās vietās.

Pretiperita tērpi

Ko varam mācīties no pagājušā gada pieredzējumiem

J. MACPANIS

Katrs darbs ir veicams tā, lai neviens cits to nepadarītu labāk. Tāpēc darba veikšanai ir nepieciešama prasme, veiklība un drosme, kas sagādā uzvaru. — Arklu vadīt prot katrs arājs, to prot arī

Arī šūt ir jāmācās (14. Jaunpiebalgas mazpulkā)

mazpulku dalībnieki, bet ir daži diezgan lieli „sīkumi", ko darba steigā, sevišķi sacensībās, aizmirst. Šos „sīkumus" rādīja pagājušā gada sacensības, un ieskatīsimies tanīs, lai tās kļūdas nekad vairs neatkārtotos.

1. Ir jāpieņem, ka, aršanu sākot, arkls ir darba kārtībā, jo mūsu laika lauksaimnieks nedrīkst „barot suni, kad vilks jau aitās". Ja sacensībās (rajonu sacensībās) nereti bija atvesti darbam nederīgi arkli, tas jāuzskata par nejaušību. Tā ir tēva vaina, ja viņš, dodot sliktu darba rīku, atstāj jauno censoni pēdējā vietā. Ticēsim, ka turpmāk tā nebūs.

2. Lai arums būtu labs, aršanas darbs patīkams un viegls, arkls jānostāda. To neizdara divu apstākļu dēļ: 1) nav līdzi atslēgas, 2) neprot arklu nostādīt. Labs arājs nekad nedrīkst iet tīrumā bez at-

slēgas. Kā arklu nostādīt, jāiemācās, izlasot ziemas vakaros vai svētdienās J. Irbes un J. Balsara brošuru: „Arkla tipa izvēle un arkla nostādīšana“ (pie Valtera un Rapas par 20 sant.).

3. Jāprot dzīt taisna vaga. Tāpēc tīrums jāar slejās, kā to dara sacensībās, lai iegūtu lielāku praksi. Sleju aršanai ir arī daudzas citas priekšrocības, salīdzinot ar figuru aršanu (no vidus vai apkārt tīrumam).

4. Jātaisa pareizs sametums vai aršanas sākums. Sametums jātaisa tā, lai tas nebūtu augstāks par aruma virsmu, jo savaļņojumi apgrūtina mašīnu un rīku darbināšanu. Tas viegli panākams, nepieciešams tikai rūpīgs darbs un praktiska vingrināšanās.

5. Izmetumi nedrīkst būt dziļāki par nostādīto aršanas dziļumu. Aršanu beidzot, resp. taisot izmetumu, arkls jānostāda seklākai vagai. Irdenu zemi (rugaines, auzaines u. c.) arot, var atart no vienas vai abām pusēm atpakaļ, piemetot tukšo vagu. Tas nav jādara āboliņājā vai plēsuma arumos.

6. Sleju gali jānoar taisni, lai, tīrumu uzarot, tos varētu apart. Tas reti kad labi izdodas, jo arklu laikā neielaiž vai neizceļ no zemes. Tāpēc sleju gali iznāk nevienādi, līkumaini, un tie grūti apārami. Šeit jāievēro, ka, laižot arklu zemē, arkla vērstuve (citur saukta auss) nogriezto velēnu sablīvē vai nospiež, un tāpēc pats arums (apvērstā velēna) sākas nevis tanī vietā, kur arklu ielaiž zemē, bet gan apm. 30—40 cm (1⅓') tālāk. Lai gali būtu taisni noarti, nepieciešama zināma veiklība un attāluma novērtēšanas spējas vai pareizāk — arkls īstā laikā jāielaiž un jāizspiež no zemes. Uzmanīgi strādājot, tas viegli sasniedzams.

7. Arumu virsmas līdzenums un augu atlieku apsegums pilnīgāki sasniedzami, arot ar piemērotu un labi nostādītu arklu. Labākos arumus dod kultūrarkls ar priekšlobītāju, vai arī parastais arkls (14. nr.), ja tam pielikts priekšlobītājs.

8. Lielā steiga, kāda nereti novērojama aršanas sacensībās, nav ne tikai vēlama, bet uzskatāma pat par lielu kļūdu. Svarīgākais ir darba labums, un tāpēc

Pirmais būs tas, kas mazāk uztrauksies

jāpatur prātā, ka nedrīkst steigties, lai nesamazinātos darba labums.

Novērojumi rāda, ka pirmo vietu iegūvēji strādā vismazāk satraukti. Nervozs nemiers nedod nekādas priekšrocības, bet gan darbā rada traucējumus.

Minēšu piemēru no zirgu izjūgšanas sacensībām. Mazpulka dalībniece steidz izjūgt zirgu. Vispirms tā noņem grožus, satin tos un noliek uz ratiem. Atraisa pavadu un sedulkas siksnu, lai pēc tam rīkotos tālāk. Ejot gar zirga galvu, tā nejauši pamet skatu uz blakus strādājošo konkurenti, kura jau atbrīvo loku. Lai nebūtu pēdējā, arī viņa ķeras pie dzenaukšām, lai izņemtu loku, bet tas neizdodas. Tas neizdodas arī pārejot no kreisās puses pie loka otra gala. Pieliekot pat visus spēkus, viņa loku noņemt nevar. Kāpēc? Nervozā satraukumā viņa aizmirsa, ka loka noņemšanai vispirms jāatraisa samestuve. Tāpēc bez uztraukuma, bez lieka nemiera!

Pieccīņām gatavojoties (130. Zentenes-Balgales mazpulkā)

Ievācot drogas — nopelnīsim nometnes naudu

R. JĀKOBSONS

Tuvākā laikā ievācami šādi augi:

Aptieku veronika, zemes apiņi, zemteka — Veronika officinalis L. Ilggadīgs savvaļas augs, no 10—30 cm augsts, samērā bieži sastopams sausos mežos, pļavās. Stublājs lienošs, pārklāts ar rupjiem matiņiem. Lapas otrādi olveidīgas vai eliptiskas, cietas, to malas zobotas, lapu kātiņi īsi.

Ziedi sakopoti ciešos ķekaros. Ziedu kāts izaug no lapu padusēm — stāvus. Ziedi zili (reti balti), ar tumšiem nerviem. Ziedēšanas laiks jūnijs, jūlijs, augusts. Ārstniecības nolūkiem pirms ziedēšanas — maijā ievāc aptieku veroniku lakstus (Herba Veronicae), t. i. visas auga virszemes daļas bez saknēm. Lakstus ievācot tie jānogriež, bet nevar raut augu ar visām saknēm. Pēc ievākšanas no lakstiem attīra lapu, skuju un zariņu piemaisījumus, sevišķi, ja lakstus ievāc mežos. Pēc ievākšanas lakstus žāvē ēnā. Laba droga smaržīga, zaļā krāsā. Veroniku ir vairākas sugas, tāpēc tās ievācot, jāiegaumē īstais augs.

Cena par kg Ls 1,50—1,60.

Zemes rieksti — Boletus cervinus. Aug mežos zem sūnām. Ievācami pieaugušie zemes rieksti. Vislabāk tos ievākt pie mežu darbiem, sēšanas, sūnu plēšanas u. t. t. Cena Ls 1,80 par kg.

Bārbeļu sakņu mizas — Cortex Berberidis l. Radic. Ls 1,— līdz Ls 1,20 kg.

Veronika ziedos

Bārbeļu stumbru mizas — Cortex Berberidis lign. Ls 0,70—0,75 par kg.

Maijpuķīšu, kreimeņu ziedi — žāvēti — Flores Convalariae maj. sicoot.

Aptiekas un farmaceitiskās laborātorijas uzpērk arī svaigus ziedus, ar ziedu kātiņiem (bez lapām). Ārstniecības augu uzņēmums uzpērk tikai žāvētus maijpuķīšu ziedus. Ziedi ievācami ziedēšanas sākumā ar visiem ziedu kātiņiem, pēc tam garos kātiņus nogriež līdz tai vietai, kur sākas zvaniņi, un žāvē ēnā.

Cena par žāvētiem ziediem Ls 7,— līdz Ls 7,50 kg.

Balto panātru ziedi — Flores Lamii albi. Ziedi (bez kausiņiem) ievācami ziedēšanas sākumā, sausā laikā. Ziedus žāvē ēnā, izklātus uz papīriem ļoti plānā kārtā. Cena Ls 10,— līdz Ls 11,— kg.

Gailenīšu ziedi bez kausiņiem — Flores Primulae S. calyc. Kg Ls 5,50—6,50.

Gailenīšu ziedi ar kausiņiem — Flores Primulae cum calyc. Ziedi ievācami ar visiem kausiņiem, bez gariem čemuru kātiņiem. Ziedus žāvē ēnā. Cena par kg Ls 3,—.

Milteņu lapas — Folia Unae Ursi. Ievācamas katrā daudzumā. Saudzēt augus!

Ziepenīšu lakstu ar kātiņiem — Herba Polygalae amara c. calyc. Ziepenītes ļoti bieži sastopamas pļavās. Ziedēšanas sākumā ievācams viss augs, vienkārši to izraujot ar sīko saknīti. Pēc ievākšanas ziepenītes žāvē. Žāvējot ziedi nedrīkst zaudēt savu zilo krāsu. Ievācamas katrā daudzumā. Cena par kg Ls 2,50—3,—.

Kalmju zemes stumbri, mizoti — Rhizoma Calami mundat. Cena par kg Ls 0,80—0,90.

Mazpulki, 15. maijs un tuvāko dienu darbs

Agr. K. ĶIRSIS

15. maijs, — liela un svinīga diena visai mūsu tautai un zemei, bet it sevišķi mazpulku jaunatnei. 15. maijs pierādīja, ka mazpulku darbības pamati: patstāvīgs, vienmēr līdz galam izdarīts darbs, par ko var pilnā mērā atbildību nest un sekošana uzticībā savam vadītājam ir nepieciešama un vajadzīga ne tik vien kā jaunības gados mazpulkā. Šīs pamatdomas ir tās, kas arī pieaugušo sabiedrību un visas tautas un valsts dzīvi ceļ nemitīgi augšup, kā to mēs spilgti vērojam jau četrus gadus. Tāpēc mazpulku jaunatnei 15. maijs jāsagaida ar sevišķu prieku un šīs dienas nozīme jāizjūt katram savā sirdī. Mazpulku dalībniekiem ar sirsnību un dedzību jāgatavojas šai dienai, lūdzot arī savus vecākus un tuviniekus pievienoties izcilo valsts svētku svinībām. Un kurš gan atteiks mazpulka dalībnieka patiesi sirsnīgo lūgumu?

Tāpat katrā lauku sētā, pilsētas greznā dzīvoklī vai vienkāršā istabiņā 15. maija saulei jāiespīd gaišai un priecīgai. Mazpulku dalībniekiem katram savā mājā jārūpējas par svētku tīrību un spodrību, tad arī ģimenē valdīs īsts kopējs prieks un vienprātība. Prieks par to, ka varam dzīvot šinī, mūsu tautai tik svarīgā un lielā laikmetā, lai liek aizmirst visas ikdienišķās rūpes un grūtības. 15. maija dienā mums visiem jāatceras un godam jāpiemin mūsu mazpulku dižais Virsvadonis, mūsu Prezidents Dr. **K. Ulmanis,** kurš atdevis visiem jaunu prieku dzīvot, strādāt un ticēt mūsu tautas un mūsu valsts nākotnei un varenībai.

Kā ārēja vienības zīme katra mazpulka dalībn. sētā svētku rītā jāpaceļ valsts sarkan-balt-sarkanais karogs. Sevišķs prieks būs pacelt karogu paša darinātā baltā mastā, pāri jumtiem, pāri kokiem, lai tas, brīvi plīvodams, sasaucas ar citām sētām un citiem karogiem. Mazpulka dalībniekiem kopā ar piederīgiem aktīvi jāpiedalās visos 15. maija sarīkojumos, dievkalpojumos, aktos un gājienos. Svētku vakarā katram mazpulkam kādā augstākā kalnā jāsakuŗ ugunskurs. Ugunskura gaisma vakara tumsā būs saredzama no viena mazpulka otrā, no viena pakalna — citos un simbolizēs tās siržu liesmas, kas katrā vietā un katrā sirdī deg un nekad nesadegs priekā un laimē par 15. maija lielo un neatsveramo ieguvumu.

Pēc sava lauciņa apsēšanas vai apdēstīšanas katra mazpulka dalībnieka neatliekams pienākums ir uzmanīgi vērot lauciņa stāvokli, augu attīstību un vienmēr rūpēties par pienācīgu apkopšanu. Tiklīdz lauciņā parādās nezāles vai rodas zemes garoza, tūliņ jāizdara irdināšana ar ecēšu, rušinātāju vai kapli. Irdināt nedrīkst slapju zemi kamēr tā „smērē". Īstais laiks irdināšanai ir tad, kad zeme pēc lietus pilnīgi apžuvusi. Vispār ar irdināšanu nevajaga skopoties. Augu laistīšanu bieži var atvietot ar irdināšanu.

Sakņaugiem un dārzājiem nepieciešama retināšana. Retināšana jāizdara vienmēr īstā laikā, tiklīdz parādījies otrs lapu pāris (cukurbietēm, lopbarības bietēm, gurķiem u. c.). Nokavējot retināšanu, stipri cieš raža. Krustziežu (kāļu, turnepšu u. c.) retināšanu var drusku nokavēt, jo tie cieš no kaitekļiem (spradžiem u. c.). Biezākā sējumā kaitekļu iespaids mazāks. Krustzieži jāretina, kad kaitekļu posts jau pārvarēts. Vispār kaitekļu un slimību apkaŗošanai laikā jāpiegriež nopietna vērība. Lai tuvāk iepazītos ar dažādu kaitekļu un slimību iznīcināšanu, katram mazpulkam vēlams ierīkot kādu izmēģinājumu kaitekļu un slimību apkaŗošanā.

Par miežu sēklas kodināšanas izmēģinājumu ierīkošanu un par augu slimību kolekciju savākšanu šogad ir izsludinātas arī īpašas godalgas. Vienu otru godalgu nopelnīt ir tiešām vērts. Tāpat nepaliksim mājās bārbeļu iznīcināšanas dienās, bet kopā ar mežu darbiniekiem un lauksaimniekiem iesim visi palīgā mazināt rūsas posta izplatītāju mūsu zemē.

Pašu darbs

DZIMTENE.

I. Rozenbite, 660. Spilves mazpulkā.

Vai ir kautkas skaistāks un mīļāks, kā dzimtene? Man dažreiz ienāk prātā šis jautājums, un tad arvien aizklīstu sapņos par dzimteni. Nāk atmiņā dažādas ainas.

Kāds pavasaŗa vakars Rīgā. Skaidrajās zilajās debesīs mirdz Brīvības pieminekļa trīs zvaigznes. — Apstādījumos plaukst kokiem lapas. Gaiss smaržo. Ielas pilnas cilvēku.

Tad — plašā Spilve. Pavasaŗos tā ir īsta ziedu jūŗa, vientuļa un klusa, tikai pāri viņai debess dzidrumā lido sidraboti putni — lidmašīnas.

Skaista ir sērā Staburadze pie Daugavas. Staburadze sēro — viņas asaras līst Daugavā, bet Daugavas viļņi, jautri čatodami, plūst uz jūŗu, lauzdamies caur klintīm. Daugavas krastos skaistās Kokneses drupas paceļās pāri mežam. Turpat jautri čalo Pērses ūdenskritums, mezdams mirdzošas ūdens šaltis pret akmeņiem.

Gaiziņš, lielākais kalns Latvijā. Skatoties no viņa, atklājas varenas ainas. Mežu ierāmēti, mirdz zili ezeri. Man sevišķi iespiedusies atmiņā kāda pļaviņa, pilna dzeltenām purenēm un baltiem bērziem.

Skaisti ir arī zeltainie rudzu lauki Zemgalē, caur kuŗiem lēni plūst Lielupe. Skaista ir Abava un sirmie ozoli viņas krastos.

Mūsu dzimtenē ziemā ir saulē mirdzoši sniega klajumi. Meži piesniguši, zaļās egles apsegušās baltu sniega segu. Koki nosarmojuši. Zilie ezeri pārvērtušies ledus spoguļos.

Draugi, vai ir vēl kas mīļāks, kas skaistāks?

DARBS.

Viktors Miķelsons.

Reti kādā zemē darbam tautas dzīvē ir tāda nozīme kā Latvijā. Mums nav ļaužu, kas stāvētu ārpus darba, ārpus saimnieciskā, rūpnieciskā un lauksaimnieciskā darba. Ja mūsu tautu aplūkojam no sabiedriskā viedokļa, tad tā parādās kā darbīga bišu saime, kas nemitīgi kustas un vāc kopā medu. Latvieši ir darba tauta šī vārda visdziļākā nozīmē.

Mūsu tauta no paaudzes uz paaudzi ir nesusi un sevī uzglabājusi senču krietnos tikumus. Šie tikumi arvien bijuši uzticamākie biedri un palīgi darbā, cīņās, baltās un nebaltās dienās.

Seno latviešu teicamākā īpašība bija čaklums. Centība un darba mīlestība bija lielākais tikums. Darbs bija mūsu senču otrā daba. Kas negrib strādāt, tam nebūs ēst — tā daudzkārt tika teikts.

Par darba svētību un slinkuma ļaunumu daudz stāstīts latviešu tautas gara mantās. Tikai darbs ceļ darītāju. Slinķis nekur uz priekšu netiek. Ir daudz pasaku, kuŗās stāstīts par čaklo un strādīgo bāreniti un laisko mātes meitu. Bārenīte nebaidās nekāda darba, lai cik grūts tas arī liktos. Par darbu viņa saņem bagātu atalgojumu vai nu pilnu klēti dārgām mantām, vai arī skaisto karaļdēlu. Slinkā mātes meita turpretim saņem piķa lietu, vai paliek pavisam tukšā. Ne katrreiz darbs ir patīkams un viegls.

Tak lai cik liels un smags darbs arī liktos, tas tomēr ir padarāms. Kāds prieks, kad darbs beidzot veikts! Darbam sūra sakne, bet saldi augli. — Pēc padarīta darba ir laba sajūta. Ir patīkami, ka beidzot grūtais darbs veikts. Jo vairāk strādā, jo vairāk attīstās spēks un veiksme, un pašam prieks par darba labu izdošanos.

Kas darbu dara ar prieku un mīlestību, tam viegli to padarīt. Slinķim viss liekas grūts, un beidzot viņš kļūst par nastu sev un savai apkārtnei.

Darbs nekad nepieviļ. Lai arī kādreiz tas liktos velti darīts un nebūtu nekādu redzamu auglu, tad tomēr mēs esam attīstījuši savu spēku. Pie cita darba būs cita veiksme. Slinkumam nāk līdz daudz citu netikumu, kuŗi nomāc un pazudina cilvēku.

Darbs ir latviešu krietnais tikums, un darba svētība ir liela svētība. Tāpēc darbu vajaga darīt ar prieku, tad būsim apmierināti ne tikai paši, bet arī visi, kas mums apkārt.

Pavasarī — zīm. P. Kirilovičs, 407. mazp. dal.

AR JAUNU DARBA PRIEKU!

Roberts Banka, 15. Veselavas mazp. priekšnieks.

Ir atkal pienācis tas laiks, kad saules staru siltumā jauna top augsne, gaidīdama arāju, kas rūpīgi glabātos sēklas graudus uzticēs zemes auglīgajam klēpim. Kas līdz šim ziemas stingumā gulējis, tas mostas dzīvībai — jaunai dzīvībai.

Ir atkal jauns pavasaris!

Tu sparīgi soļo gar lauka malu un redzi, ka rūsganā zemē dīgst jauni, zaļi un sulīgi asni.

Jā! tevi sauc un aicina atkal jauns pavasaris, jauns augšanas un dzīvības laiks. Raisi spēkus! Iesim darbā ar jaunu darba prieku un apņemšanos. Liksim darbā netikai tos spēkus, kas mīt mūsu rokās, bet arī to spēku un prieku, kas mājo mūsu sirdīs; apzinādamies, ko no mums gaida mūsu vecāki un sabiedrība.

VISS NAV ZELTS, KAS SPĪD.

V. B. 212. Alūksnes mazpulkā.

Viss nav zelts, kas spīd, ir vecs sakāmvārds. Sakāmvārdi ir gadusimteņiem sakrājusies tautas gudrība. Tie ir zīmīgi ar pamācībām, novērojumiem un spriedumiem. Daudz ir patiesības šajos vecajos sakāmvārdos.

Dzīvē mēs sastopamies ar dažādiem cilvēkiem. Viens cilvēks atšķiras no otra ar savām īpašībām. Daudz ir tādu cilvēku, kas grib spīdēt ar savām īpašībām kā zelts. Visur grib spīdēt un būt pirmie, bet tas viņiem neizdodas. Ar tādiem piemēriem mēs sastopamies arī skolas dzīvē. Daudzi skolēni grib būt pirmie, skatās tikai uz saviem labumiem, neievērojot citus skolēnus. Grib spīdēt ar savām zinībām un apskauž citus. Ja tas viņiem neizdodas, tad citi tiem izliekas vainīgi. Viņi ienīst savus biedrus, kas ir labāki par viņiem. Ir arī tādi skolēni, kas zinībās ir labāki, bet tomēr tā nelielās. Viņi mācās un savā sirdī domā un apsver sevī, bet neizrāda to uz āru.

Daudz ir arī tādu lietu, kas spīd, bet tās visas nav no zelta. Daudz ir tādu cilvēku, kas grib spīdēt, bet viņi nav tā cienīgi. Varbūt, viņi ārēji ir laipni un izpalīdzīgi, bet aiz muguras dara pavisam citu. Viņi māk pielīst un iztapt katram cilvēkam. Tamdēļ, neskatīsim un nevērtēsim cilvēkus no ārienes, bet vērosim, kādi viņi patiesībā ir. Meklēsim un vērtēsim viņu dvēseles materiālās vērtības. Mazpulku dalībnieki, nebūsim arī mēs, kas spīdam, bet neesam tā cienīgi. Nemeklēsim apzeltītus putekļus, bet labāk apputējušu zeltu. Lasīsim labas grāmatas un mācīsimies pazīt cilvēkus.

MANAS PASTMARKAS

585. Stendes II mazpulka diženais Roberts Bārs.

Gribu jūs iepazīstināt ar saviem klusajiem draugiem. Tās ir pastmarkas. Daudz esmu no viņām mācījies un ceru, ka mācījušies būs arī citi krājēji. Krāt sāku 1930. gadā — pamatskolas III kl. ejot, un turpinu vēl tagad. Pirmās ieguvu par pakalpojumiem vecākajiem skolniekiem. Tās bija pāris Austrijas, viena Vācijas un Anglijas pārstāve, ko kā dārgu mantu ielīmēju I. burtnīcā. Mājā pārmeklēju vecās atklātnes, vēstules un pirmajām markām pievienoju nākošās. Tad sāku mainīt nederīgās un I nedēļā saskaitīju 30 gabalas. Šinī laikā mūsu skolā ar šo sportu nodarbojās kādi 10 zēni un man kā vienam no jaunākajiem nācās grūti ar pārējiem sacensties, bet sacensībā radās spēki un interese. Nebija lielāka prieka, kā tas, ka varēju pārējiem biedriem rādīt savas pastmarkas. Pēc mācībām gāju, meklēju, mainīju, bet vakarā mērcēju, līmēju, šķiroju. Skaits sasniedza divus simtus. Burtnīcā vairs ērti nesagāja. Tad plēsu laukā, nederīgās laidu apmaiņā bet labās, nebojātās, šoreiz ar kājiņām, pārlīmēju albumā. To visu darīju pa brīvlaikiem, un jāsaka, ka darba bija ļoti daudz.

Bet nu pastāstīšu, ko labu man pastmarkas mācījušas. Lūk, es jau no mazotnes esmu interesējies sevišķi par vēsturi, ģeogrāfiju, un pastmarkas taču glabā īstu chroniku un lielas ģeogrāfijas zināšanas. Piemēram, uz Italijas pastmarkas redzams šīs valsts karogs, bet uz Amerikas pastmarkas lasāmi šīs valsts prezidentu vārdi, kā Linkolns, Vašingtons. Tālāk jāmācās svešvalodas, lai no vārda „Algeria" atšifrētu Alžīru no „Sverige" Zviedriju. Grūtāk jau gāja ar grieķu hieroglifiem un Palestīnas rakstu zīmēm, bet lai iedalītu pa valstīm un sērijām, jāpapūlas vien ir. Tālāk jāievēro vislielākā kārtība un tīrība, jābūt uzmanīgam, apķērīgam un ar labu gaumi. Reiz lasīju laikrakstā, ka Anglijas karalis Džordžs V esot lielākās pastmarku kollekcijas īpašnieks, un domāju, kaut arī man sekmētos, un šīs sekmes es novēlu arī mazpulka dalībniekiem. Lielākās nepatikšanas piedzīvoju tad, kad kāds garnadzis manā III albūmā bija izrāvis markas un pat dažas lapas, bet tās nu arī vienīgās nepatikšanas. Būtu interesanti zināt, vai un kā pastmarkas krāj citi mazpulku dalībnieki, filatēlisti.

PIEGRIEZĪSIM LIELĀKU VĒRĪBU LOPKOPĪBAI!

129. Vecplatones mazpulka diženais lopkopības parraugs: Ž. Neretnieks.

Mazpulku dalībnieces un dalībnieki, uzklausait šo jautājumu! Mēs esam vēl jauni un mums vēl daudz jāmācās no praktiskajiem lauksaimniekiem — mūsu vecākiem. Bet mēs tomēr varam arī vienā otrā lietā vai vietā mācīt arī pašus lauksaimniekus.

Tā tad mūsu devīze ir: mācies pats, un māci citus!

Mūsu lauksaimniecības pamats ir lopkopība. Mēs, mazie dalībnieki, arī piegriezīsim turpmāk lielāku vērību lopkopībai. Mums jāmācās pazīt un kārtīgi padarīt mazie darbi, un tad tikai varēsim ķerties pie lielākiem darbiem. Tāpat arī lopkopībā — izaudzēsim vienu telīti un iepazīsimies ar telīšu ēdināšanas un turēšanas noteikumiem. Kad būsim kārtīgi iepazinušies ar visiem, līdz šim vēl neskaidriem jautājumiem, tad varēsim droši ķerties pie lielāku ganāmpulku izkopšanas un veidošanas.

Vispirms, audzējot telīti, mums jāpiegriež vērība izlases, ēdināšanas un turēšanas apstākļiem. Visus vajadzīgos padomus mēs viegli varam atrast pie mazpulku vadītājiem un lopkopības sekcijas vadītājiem.

Tā tad, mazpulku dalībnieces un dalībnieki, ķersimies žigli pie lopu izlases un izkopšanas!

Mazpulku dzīve

Otrais mazpulku rīts Nācionālā Operā.

Šī gada 3. aprīlī Rīgas mazpulku garīgā darba parādi ar ierašanos pagodināja Valsts Prezidenta pārstāvis pulkv. ltn. R. Bebris, izglītības ministrs prof. A. Tentelis, ārlietu ministrs V. Munters, tautas labklājības ministrs J. Volonts, Rīgas pilsētas galva R. Liepiņš, mazpulku draugi, labvēļi un vecāki jo kuplā skaitā. Mazpulku rītu ar uzrunu ievadīja LLK viceprieksšsēdētājs vec. doc. P. Kulitāns, norādot, ka mazpulku mērķu sasniegšanā arī garīgam darbam ir izcila vieta, pie tam šī darba materiālos ieguvumus mazpulki nodos sava Virsvadoņa Valsts un Ministru Prezidenta Dr. K. Ulmaņa rīcībā. Suminot Virsvadoni, Operā braši atskanēja mazpulku kopkora dziesma: „Dziesma tautas vienotājam."

Programmu ievadīja 572. Rīgas skolotāju institūta mazpulka kora dziesmas un novada mazpulku simfoniskā orķestra atskaņotās tautas dziesmas. Tam sekoja vesela rinda J. Norviļa un A. Sproģa dziesmu un mūzikas pirmatskaņojumu, ko izpildīja novada mazpulku zēnu koris, 483. Pleskodāles mazpulku solisti un orķestris, 495. Čiekurkalna mazpulku mazajie un 487. Saulsanu mazpulka kokļu orķestris.

Otrā programmas daļa bija veltīta darba slavināšanai. Uzvedums: „Darba slava", pasvītrojot mazpulku idejisko 15. maija garu, rādīja vienotā darba prieku, vienības spēku un mazpulku jaunatnes gatavību stāvēt dzimtenes sargātāju vietās. Tāpat kā pirmā daļā, arī uzvedumā prof. J. Mediņa, A. Žilinska un A. Sproģa mūzikas un dziesmu pirmatskaņojumi.

Mazpulku otrais rīts, kura programmas sagatavošanā bija piedalījušies vairāk par 600 dalībniekiem, deva labu liecību mazpulku jaunatnes vienotā darba mīlestībai un pelnītu atzinību vadītājiem un audzinātājiem par plašā sarīkojuma labu sagatavošanu.

Mazpulku līdumnieks — LLK locekļu kandidātos. 31. Bilskas mazpulka vad. palīgs un līdumnieks K. Sīmanis ievēlēts par Bilskas pagasta lauksaimniecības biedrības priekšnieku un no Smiltenes agronomiskā rajona par kandidātu uz LLK locekļa amatu. „Mazpulka" redakcija vēlē sekmēm un panākumiem bagātu turpmāko sabiedriskā darba posmu centīgajam mazpulku līdumniekam. K. Sīmanis bija 31. Bilskas mazpulka dibinātājs un ilggadīgs priekšnieks no 1931. gada.

„Mazpulka" redakcija aicina visus mazpulku vadītājus un dalībniekus ziņot par bij. mazpulka dalībnieku sasniegumiem un ieņemamiem amatiem lauksaimniecības un patērētāju biedrībās, aizsargu nodaļās vai citās sabiedriskās organizācijās.

Godalgoti mazpulki un dalībnieki. Par sevišķu centību sēklas kodināšanas izmēģinājumus izdarot, pag. 1937. gadā, pēc „Mazpulkā" dotiem aizrādījumiem, godalgoti šādi mazpulki un dalībnieki: **E. Mālenders**, 212. Alūksnes mazpulkā, ar naudas balvu Ls 25,-- un **105. Bārtas mazpulks** arī ar Ls 25,—; **J. Petkuss** — 105. Bārtas mazpulkā ar balvu Ls 15,— un **286. Bārbeles mazpulks** — arī ar Ls 15,—.

Arī šogad mazpulku dalībnieki ir aicināti ierīkot izmēģinājumus miežu kodināšanā ar sauskodni — ceresānu. Sauskodne un izmēģinājuma instrukcijas dabūjamas pie mazpulka vadītāja. (Š. g. 2. (16.) apkārtraksts visiem vadītājiem). **Mazpulki ziedo saņemtās godalgas valstiskiem mērķiem.**

Saņemot no biroja „Slāpeklis" piešķirtās godalgas par centību pag. 1937. gada izmēģinājumus

Rīgas pilsētas mazpulku dalībnieki meža dienu darbos

«Slava darbam» mazpulku izpildījumā Nācionālā Operā

izdarot, **496. Ķēču - Annas mazpulks** ziedojis godalgu Ls 100,— Uzvaras laukuma loterijai un **740. Viļakas - Slabadas** mazpulks godalgu Ls 50,— kara aviācijas fondam.

Šī jaunatnes atsaucība lieliem valstiskiem mērķiem — noder kā paraugs un priekšzīme.

Mazpulku līdzdalība sabiedriskos pasākumos.

„Mežu dienu" atklāšanas aktā š. g. 21. aprīlī Rīgā, Latviešu biedrības telpās, piedalījās Rīgas pilsētas novada mazpulku vadītāji un dalībnieki, goda ierindā sagaidot savu Virsvadoni Valsts un Ministru prezidentu **Dr. K. Ulmani.** Atklāšanas aktā zemkopības ministrs J. Birznieks izsniedza godalgas par sevišķi rūpīgu un čaklu darbu iepriekšējo gadu meža dienās šādiem mazpulkiem: Kurzemē — **1. Ezeres, Latgalē 233. Barkavas,** Vidzemē — **239. Kārķu** un Zemgalē — **326. Sniķeres.**

Pēc svinīgā akta vairāk kā 50 mazpulku pārstāvji izbrauca uz Babītes pagastu, kur pie Vīķu mājām piedalījās 1919. gadā kritušo karavīru piemiņas birzs dēstīšanā un kāpu apmežošanas darbos. Pie Vīķu mājām Rīgas pilsētas mazpulku dalībniekus sagaidīja Babītes pagasta mazpulku pārstāvji, lai kopējā darbā vienotos pilsētnieki un laucinieki.

Arī pirmā Latvijas fiziskās kultūras un sporta kongresā š. g. 22., 23. un 24. aprīlī, aktīvu līdzdalību ņēma Rīgas pilsētas novada mazpulku vadītāji un dalībnieki, goda ierindā sagaidot savu Virsvadoni, un no katra mazpulku novada pa 2 pārstāvjiem kongresā — sēdēs un atsevišķu sekciju sapulcēs.

Lieldienu prieki mazpulku mītnē Saules dārzā.

Trešos Lieldienu svētkos mazpulku mītnē Saules dārzā pulcējās lielā skaitā Rīgas mazpulku dalībnieki ar saviem vadītājiem, draugiem un vecākiem. Pagājušā gadā sāktā krāsoto Lieldienu olu sacensība šogad jau izvērtusies ļoti plaša un interesanta. Ar apmēram 150 skaisti krāsotām olām sacensībā piedalījās 23 mazpulki un 4 dalībnieki. Godalgošanas komisija, novērtējot krāsoto olu latvisko gaumi, krāsu izvēli un mākslinieciisko vērtību, piesprieda šādas godal-

Jelgavas mazpulku dalībnieki izliek putnu būrīšus Viestura piemiņas pils dārzā

gas: 1. godalga: 832. Rīgas Kr. Barona, 859. Atgāzenes, 487. Saulsanu, 495. Čiekurkalna, 972. 26. Rīgas pilsētas pamatskolas, 691. Rīgas T. Zeiferta, 676. Bolderājas, 660. Spilves, 922. Pētersalas, 838. Viļa Olava un 1085. Rīgas Valsts komercskolas mazpulkam. 2. godalgas: 841. Rīgas technikas, 679. Kronvalda un 846. Rīgas Tālivalža mazpulkiem. 3. godalgas: 857. Sarkandaugavas I, 677. Rīgas Saulieša un 928. Vec-Rīgas mazpulkiem.

Atsevišķie dalībnieki sacensībā ieguva par krāsotām olām: 1. godalgu — N. Snicarevs no 488. Pleskodāles mazpulka. 2. godalgas: B. Grīndule no 821. Braslas un M. Aperāts no 678. Rīgas Merķeļa mazpulka. 3. godalgu: J. Bērziņš no 675. Sarkandaugavas mazpulka.

Daudz svētku prieka mazpulku dalībniekiem sagādāja arī Lieldienu šūpoles Saules dārzā.

Kuŗam būs stiprāka?

Kuŗš varēs augstāk?

Paziņojumi

● **Visiem mazpulku vadītājiem kopā ar dalībniekiem jāpiedalās š. g. 15. maija svētkos, sarīkojumos, aktos, svinībās, gājienos u. t. t. Visās mazpulku dalībnieku sētās vajadzētu uzvilkt valsts karogus mastos. 15. maija vakarā katram mazpulkam jākurina ugunskurs kādā augstākā kalnā,** kā arī jāatbalsta vietējie sarīkojumi.

● **Ieteicam mazpulkiem un mazpulku dalībniekiem 1938. gada vasarā piedalīties: 1) mežaudzētāju, 2) miežu sēklas kodināšanas izmēģinājumu ierīkošanas un 3) kultūraugu slimību vākšanas sacensībā.** Tuvāki aizrādījumi un instrukcijas publicētas „Mazpulkā" un š. g. 2. (16.) apkārtrakstā mazpulku vadītājiem.

● Atgādinām **visiem mazpulku dalībniekiem, kuŗi pa vasaru izbrauks no pilsētām algotā darbā uz laukiem** par ganiem vai t. l., pirms izbraukšanas saņemt **lauksaimniecības mācekļa grāmatiņu no sava mazpulka vadītāja.** Grāmatiņā vasarā jāieraksta pieprasītās ziņas, kuŗas jāapstiprina turienes pagasta lauksaimniecības biedrības priekšniekam un tuvākā mazpulka vadītājam. Rudenī grāmatiņas būs jānodod mazpulka vadītājam — nosūtīšanai LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai.

● Tā kā **«Mazpulka» š. g. janvāŗa, februāŗa un marta numuri visi jau izpārdoti,** tad jaunus abonentus 1938. gadam pieņem tikai, sākot ar š. g. aprīli. **«Mazpulks» ar piesūtīšanu līdz gada beigām maksā Ls 1.50.** Pasūtītājiem, kuŗi ir iemaksājuši Ls 2,— par eksemplāru, vairāk iemaksāto naudu ieskaitīs par labu 1939. g. abonementam. Sākot ar aprīļa numuru, „Mazpulku" iespiež 34.000 eksemplāros.

● Mazpulku vadītājiem piesūtītās **1938. g. mazpulka dalībnieku sarakstu veidlapas jāizpilda 2 eksemplāros. Viens eksemplārs līdz š. g. 1. jūnijam jāiesūta sava novada mazpulku inspektoram,** bet otrs paliek mazpulkam.

● Visos mazpulkos dalībniekiem jāprot dziedāt **mazpulku maršs** (skat. J. Graubiņa un J. Poruka skolu dziesmu krājumu) un **mazpulku dziesma** (skat. 1936. g. „Mazpulka" 11. Nr.).

● Atgādinām vēl reiz, ka **grāmatvedībai** mazpulka darbībā **piegriežama sevišķa vēriba** un tāpēc **ikkatram dalībniekam nepieciešama »Laukkopības un dārzkopības grāmatvediba«.**

● **Pērkot bišu saimes** mazpulku vajadzībām katrā ziņā **jāpārbauda saimju veselība:** jāpārbauda peri un bites. Peru veselību pārbauda apskatot saimes perus uz vietas dravā. Ieteicams pieaicināt speciālistu (biškopības instruktoru) vai piedzīvojušu biškopi. Saimi ar neveselīgu izskatu periem nedrīkst pirkt.

Pieaugušo bišu veselību pārbauda šādi: saķeŗ no katras saimes skrejas vai malējiem rāmīšiem ne mazāk par 30 bitēm, nonāvē trauciņā iemetot spirtā vai eterī samēcētu vates piku un nosūta izmeklēšanai Veterināram departamentam Rīgā, Kalpaka bulv. 6. Katras saimes bišu paraugam jābūt atsevišķā kārbiņā. No tādas dravas, kur bites slimas lipīgām slimībām, saimes nedrīkst pirkt.

● Jaunlatgales mazpulku novads pārdēvēts par **Abrenes mazpulku novadu** 66. Skrundas mazpulks pārdēvēts par **66. Skrundas-Kalpaka mazpulku.** 154. Vandzenes mazpulks pārdēvēts par **154. Oktes mazpulku.** 206. Krupīšu mazpulks pārdēvēts par **206. Krivandes mazpulku.** 369. Jaunlatgales mazpulks pārdēvēts par **369. Abrenes mazpulku.** 405. Ropažu mazpulks apvienots ar 689. Kākciema mazpulku, nosaucot jauno mazpulku par **405. Ropažu mazpulku.** 601. Skreites mazpulks pārdēvēts par **601. Vandzenes mazpulku.** 956. Rēzeknes pils. I. pamatskolas mazpulks pārdēvēts par **956. Rēzeknes mazpulku «Zvaigzne».** 997. Mežgala mazpulks apvienots ar 1049. Annopoles mazpulku, nosaucot jauno mazpulku par **997. Zālaines mazpulku.** 1062. Rēzeknes pils. 2. pamatskolas mazpulks pārdēvēts par **1062. Rēzeknes mazpulku «Blāzma».**

● Pēdējā mēnesī apstiprināti un ieskaitīti pagaidreģistrā šādi jauni mazpulki: **1098. Skrundas, 1099. Rīgas Miera, 1100. Juglas, 1101. Daugavpils valsts pamatskolas, 1102. Sieviešu arodskolas »Saule», 1103. Taurkalnes un 1104. Ančkinu mazpulki.**

LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa.

Jānītis un Līžuks maijā

ART. VILKS

Laukā lejas saules plūdi,
Tikai Līžukam iet grūti —
Sirds, kad prasās mežā skraidīt,
Runkuļus vai'g vagās spaidīt.

Jancis uzsāk vārnu karu,—
Nelietodams rupju varu! —
Vārnas ligzdā vistas ola
Vārnai iznīcību sola.

Vai tas kādam zēnam spējams —
Mācīties — kad lauciņš sējams?
Tikai Jancis to var spēt —
Reizē mācīties un sēt.

Beidzies perēšanas laiks —
Bāls kļūst vārnas melnais vaigs . . .
Līdz ko puika sauc un svilpo,
„Vārnulēni" mājās cilpo.

Bērza zaros maijvaboles
Rūc kā mātes ratiņspoles.
Jancis, kukaiņus šos nīzdams,
Strādā, baiļu sviedros svīzdams.

Putnam putna sirds lūzt žēlās:
Nu tik zars ir jāizvēlās.
Ne lai ķērcot viņā sēstu,
Bet lai bēdās dzīvi dzēstu.

Vaļas brižos.

Š. g. „Mazpulka" 4. numurā aprakstot stāstā „Grāvrači" meža dienu darbus un kociņu stādīšanu tekstā un zīmējumos ar nodomu pielaistas dažas kļūdas. **Kuŗš mazpulka dalībnieks tās ievēroja?** Lūdzam par kļūdām ziņot redakcijai **līdz š. g. 1. jūnijam.** Par pareizākām atbildēm redakcija piešķirs godalgas.

Saturs:

	Lpp.
Neaizmirsīsim sevi rūdīt un norūdīt. J. Druva	193
Mūsu kopīgā manta. A. Lūks.	196
Tēvzemes mīlestība latvju tautas dziesmās	199
Pirmā vaga. L. Purmale	200
Kuplais dūms. Kalnietis.	203
Draugi. A. Silgaile.	208
Jaunais Fu. Elizabete Foreman-Levis.	210
Kārtība un izturēšanās	214
Vēl par govslopu novērtēšanu pēc ārējā izskata (eksterjēra). Br. Plaude	216
Turēsim savās saimniecībās sugas gaiļus! H. Veldre	221
Kultūraugu slimību vākšanas sacensība	223
Iznīcināsim bārbeles un pabērzus — tie izplata labības rūsu!	225
Turpināsim spodrības nedēļā iesāktos krāsošanas darbus. J. Ādamsons.	226
Mazpulki pasīvās gaisa aizsardzības darbā. Ad. Eglītis.	228
Ko varam mācīties no pagājušā gada pieredzējumiem. J. Macpanis	230
Ievācot drogas — nopelnīsim nometnes naudu. R. Jākobsons	232
Mazpulki, 15. maijs un tuvāko dienu darbs. K. Ķirsis	233
Pašu darbs	234
Mazpulku dzīve	236
Paziņojumi.	238
Jānītis un Līžuks maijā.	239

Izdev.: **Latvijas Lauksaimniecības kamera.** Atbildīgais redaktors: **RUDOLFS DZĒRVE.**

A./S. „ROTA" Jelg. nod. Jelgavā, Poruka ielā 5, tālr. 519. 1408 Šis numurs iespiests 34.000 eks.

K. Bodnieka manufaktūras preču tirgotava Rīgā, Kr. Barona ielā Nr. 28-a

Nodaļas: Rūjienā, Rīgas ielā 2; Talsos, Lielajā ielā 25, Jelgavā, Pils ielā 6/8

Pastāvīgi krājumā: **Zīda un vilnas audumi, baltpreces, logu priekškari, ceļiņi, mēbeļu drānas**

J. Kauliņa

Bērnu apģērbu un galant. preču tirg. Rīgā, Marijas ielā 9, tālr. 20437 Pasta tek. rēķ. 11217 Piedāvā lielā izvēlē visādus **meiteņu un puisēnu apģērbus, jaunos vidusskolu, mazpulku un tautas tērpus, daž. veļu un sikas preces u. c. Skolām un palīdzības sabiedrībām viszemākās cenas. Laipna apkalpošana. Glīts darbs**

Imports

K. A. Bušs

Pārtikas preču, garšvielu un augļu lieltirgotava

Rīgā, Kungu ielā Nr. 23. Tālr. 20829

Tek. rēķini: Latvijas bankā 3210, pastā 1650

Jelgavas audums K. STRAZDS Tekstilfabrika un tirgotava Jelgavā, Katoļu ielā № 30

PIEDĀVĀ:

Dāmām un meitenēm: kleitu un mēteļu drānu. **Kungiem:** uzvalku, mēteļu, bikšu un skolēnu drānas.

Pie veikala noliktavas plaša drēbniecība

FORMAS CEPURES,

formas tērpu piederumi, kā arī visāda veida ceļošanas un sporta piederumi, kā: portfeļi, naudas maki, somas, sedli, iemaukti, bises, futlāri, vingrošanas matrači, bumbas, kurpes, tāpat arī valsts un organizāciju karogi u. t. t.

dabūjami

A/S A. Ratfelders, spec. ceļošanas, sporta un formas tērpu piederumu rūpniecība

Rīgā, Kaļķu ielā 11, tālr. 20182, 23216. Pasūtījumus pieņem arī pa pastu

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rīgā, Tērbatas ielā 78, tālr. 92227

NOLIKTAVA:

Tērbatas ielā 24, tālr. 27629

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciāli aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes

Apavu nams „ALMA"

Rīgā, Kr. Barona ielā 15

JURA IRBES metalla pogu fabrika

Rīgā, Cēsu ielā Nr. 23, tālrunis 91325.

IZGATAVO:
Dažādu šķiru metalla pogas formas un civilapģērbiem. Nozīmes un medaļas.

Veļas pogas „Vaiņags" un „Valīda". Diegu pogas „Austra". Matadatas un citus smalkus metalla izstrādājumus.

Velosipedi

„Omega"

Latvijas vadošā marka

Pieprasiet katalogus

Akc. Sab.

„Omega"

Velosipedu un sporta piederumu veikals

Elizabetes ielā Nr. 55

Tālr. 32722

Latv. Šujmašīnu Sab-ba

Rīgā, Marijas ielā № 15

Izšuj: karogus, sporta nozīmes, tērpus u. t. t.

Pārdod: šujmašīnas, to daļas un adatas visām sistēmām

A. KAULIŅA

Bērnu apģērbu tirgotava

Rīgā, Gaiziņa ielā 4, pie Centraltirg. Tālr. 29722
Privātdz. Lāčplēša ielā 70, dz 1. Tālr. 21541

Pasta tekošs rēķins № 11217

Laipni piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus.

Jaunos vidussk., mazpulku un tautas tērpus, veļu, galantērijas preces u. t. t.

Laipna apkalpošana. Glīts darbs
Skolām un palīdz. sab-bām viszemākās cenas

Pasta krājkase

Galvas pilsētā Rīgā
Nodaļas visos pasta kantoros

Bilance 1938. g. 1. janvārī

Ls 108.000.000,—

1937. g. apgrozījums

Ls 1.535.000.000,—

Atveŗ tekošus rēķinus

Pieņem noguldījumus

Pārdod vērtspapīrus un bez maksas uzņemas to glabāšanu

Izdara pārvedumus un savstarpēju norēķināšanos

167.000 noguldītāju ar noguldījumu kopsummu Ls 79.000.000,— 8.000 tekošu rēķinu.